Ateitis

LAPKRITIS - GRUODIS 1979 9-10

Ateitis

1979 LAPKRITIS-GRUODIS/NOVEMBER-DECEMBER VOL. LXIX NO. 9-10.

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

ANTAI... — K. Trimakas 270
IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso nutarimai 273
Jaunimas prabyla: Istorinis IV PLJ Kongresas — P. V. Kisielius 277
Jaunimo Kongreso paskaitų idėjų mozaika:
Lietuvos gyventojų pasaulėžiūra — dr. A. Štromas 287
Žmogaus teisės — dr. A. Štromas 288
Kūrybos sąlygos — I. Meras 288
Lietuvių literatūra — dr. R. Šilbajoris 289
Politinės sąmonės pagrindai — dr. K. J. Čeginskas 292
Politinis sąmoningumas išeivijoj — St. Lozoraitis, jr. 292
Jaunimo santykis su Lietuva — L. Kojelis 292
Jaunimas politinėj veikloj — V. Nakas 292
Žmogaus teisių sąjūdis — J. Mockūnas 293
Bendruomenės elementas — R. Lukoševičiūtė 293
Dvikalbiškumas — dr. Alg. Norvilas — 294
Lietuvių kultūra už Lietuvos ribų — T. Venclova 295
Kalba ir kultūros kūrimas — M. Stankuvienė-Saulaitytė 296
Kultūrinis bendradarbiavimas — A. Valavičius 296
Kūrybos skatinimas ir skleidimas — E. Sakadolskienė 297
Eilėraščiai — M. Stankuvienė-Saulaitytė 298
Kongresas, Londonas, stovykla — D. Markelytė 301
Jaunimas įvairiuose kraštuose — V. Musonytė 305
Laiškas Lietuvos jaunimui — PLJK 306
Kongresas ir okupuota Lietuva — V. Nakas 307
Lietuvių jaunimo pareiškimas popiežiui Jonui Pauliui II 309
Kongreso įspūdžiui — S. Saldytė, O. Virbickaitė, M. Šmitienė, E. Baronaitė 314
Lietuvių Fondas — šio „Ateities" numerio mecenatas 317
Eilėraščiai — J. Voigt 318
„Filosofavimas..." — dr. Ant. Maceina 319
Tarptautiniai vaiko metai — A. Vinokūras 320
ATVIRAI: Laiškas pasaulio žydų jaunimui — A. Vinokūras 322
Netikša ar derintojas? — kun. St. Yla, dr. Ant. Maceina, kun. K. Trimakas .. 323
Po sendraugių stovyklos — D. Žilevičienė 326
KNYGOS: St. Ylos „Jurgis Matulaitis" (rec.) — ses. O. Mikailaitė 327
ATŽALOS: Dievo ieškant dykumoje — L. Palubinskas 329
J. Degutytės Lietuva — R. Pemkutė 331
LAIŠKAI 332
VEIKLA 333
1979 m. „Ateities" turinys 342

Šis numeris skiriamas IV PLJ Kongresui. Numerį redagavo K. Trimakas. Išdėstė I. Marcinkutė. Kongreso nuotraukos (viršelis, 269—313) — R. Žemaitaičio, išskyrus 277, 307, 310 virš., 311 virš. — D. Musonytės, 309 — Felici ir 301 — K. Trimako; kitos nuotraukos L. Palubinsko (329, abi 330), D. Kojelytės (333, abu 334), J. Kuprio (328), S. Kuprio (319, 324), V. Kuprytės (abi 340), K. Trimako (326), V. Radvilos (323) ir J. Urbono (336, 337). Piešiniai — E. Baronaitės (299, 300), M. K. Čiurlionio „Karalių pasaka" (331) ir N. Vedegytės-Palubinskienės knygos viršelis (327).

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second Class postage paid at Chicago, Illinois.

LIETUVOS NACIONALINĖ MAŽVYDO BIBLIOTEKA

... naujai pagrįsti ir įprasminti jaunimo dalyvavima
išeivijos veikloje.

Antai...

Šis „Ateities" numeris yra skiriamas šių metų vasarą Europoj įvykusiam IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui paminėti.

DĖMESYS: Į tėvynės reikalus.

„Mes esame lietuvių tautos vaikai... Su Lietuva... mus jungia nenutraukiamas ryšys", — taip pasisako PLJKongrese susirinkę lietuvių išeivių jaunimo atstovai laiške Lietuvos jaunimui.

Lietuva, tauta ir jos reikalai buvo jaunimo atstovų dėmesio centre, svarstant kaip „naujai pagrįsti ir įprasminti jaunimo dalyvavimą išeivijos veikloje".

Prieš Kongresą, kaip *Ateity* pastebėjom, „Kongreso tikslą pagrindžiant bei jį aiškinant (žr. *Pasaulio Lietuvis,* 1977, gruodis, 990 psl., ir 1978, lapkr., 1299 psl.), nebuvo nė užsiminta apie okupuotos Lietuvos padėtį,... vien buvo bandyta įrodyti naujos orientacijos būtinumą" (*Ateitis,* 1 nr., 17 psl.).

Kongreso rengėjai parodė sveiką galvojimą: jų pakviesti paskaitininkai stipriais bruožais išryškino pavergtos tėvynės padėtį ir reikalą jai padėti (dr. A. Štromas, dr. R. Šilbajoris, rašyt. I. Meras, St. Lozoraitis jr. ir kiti). Ir pogrindžio leidinys *Alma Mater* iš okupuotos Lietuvos kreipėsi į Kongresą, „kad svetur esąs lietuvių jaunimas atsikreiptų į pavergtos tėvynės gyvybinius reikalus". Pagaliau ir Lietuvos geografinis artumas — visa tai paveikė išeivijos jaunimo atstovus ypatingą dėmesį kreipti į pavergtos tėvynės reikalus.

To dėmesio pėdsakai stipriai atsispindi Jaunimo Kongreso nutarimuose. Jo apžvalgoj tad su pagrindu Petras V. Kisielius teigia: „svarbiausia šių nutarimų dalis yra istoriniai pasisakymai okupuotos Lietuvos klausimais. Nei vienas Kongreso, Bendruomenės ar išeivijos dokumentas nėra taip aiškiai ir išsamiai pasisakęs šiais klausimais" (žr. šiame *Ateities* nr.).

JAUNIMAS: Ir vyresnioji karta

Kongreso nutarimuos jaunimas įrašė: „Tarp išeivių ir jų vaikų yra daug panašumų... Jaunimas per šeimą ir per tėvų suorganizuotas bendruomenes yra pasisavinęs tam tikrus įsitikinimus ir yra pasiryžęs tęsti tėvų užsibrėžtuosius ir visos tautos tikslus. Tačiau nei viena karta negali paneigti fakto, kad tam tikra jaunimo patirtis skiriasi nuo tėvų".

Šiais žodžiais jaunimas pabrėžė stiprų panašumą su vyresniąja karta, bet ir tam tikrą patirties skirtumą. Ši panašumo—skirtingumo savybė primena ir jaunimo priklausomumą—nepriklausomumą nuo vyresniosios kartos: priklausomumą gal kiek tai liečia įtaką; nepriklausomumą — kiek tai liečia paties jaunimo veiklą.

Siekdamas savo naujos orientacijos, vis dėlto ir pačiame Kongrese jaunimas leidosi įtaigojamas vyresnių už save (nemaža paskaitininkų, turinčių 30 su viršum metų, rodė, kad rengėjai nesilaikė taisyklės „nesiklausyk, kas turi 30 su viršum metų"; vyresniųjų paskaitininkų minčių įtaka pastebima ir nutarimuose). Tačiau jaunimo atstovai tai darė išmintingai, sąmoningai, iš įsitikinimo, dėdami savo pačių antspaudą.

Kongrese pastebimas jaunimo geras noras nutarimuos ir konkretus idėjinis ryšys su rinktiniais asmenimis iš vyresniosios kartos.

DARNOS IEŠKANT: Tarp generacijų

Jaunimo ir vyresniųjų bendradarbiavimo pastangų pastebima ir ilgoje prieškongresinėje veikloje. Tačiau jaunimo pranešimuose Kongrese tai čia, tai ten prasiveržia pastabos, kurios rodo, kad darnaus bendravimo toli gražu dar nepasiekta.

Iš vienos pusės, jaunimas jaučiasi sulaukęs iš vyresniųjų per didelio „dėmesio" — būtent pačioj viršūnėj — patarimais ir kritika. PLJS pirm. Gabija Juozapavičiūtė pranešime teigė, kad reikėjo ginti „jaunimo interesus" ir „įrodyti..., kad jaunimas sugeba už save galvoti, daryti savo sprendimus ir įvykdyti savo planus.

Iš kitos pusės, nei vieno krašto jaunimas pranešimuose nesidžiaugė pakankama vyresniųjų parama. Bent keliuos kraštuos jaunimas pasigenda vyresniųjų paramos ar net dėmesio. Prie bendradarbiavimo džiaugsmo priartėta tik Melbourne (Australijoj): „ALJS valdyba glaudžiai bendradarbiauja su Melb(ourno) apylinkės bendruomenės valdyba". Net ir Australijos jaunimo pranešimą toliau atšaldo bendra pastaba: „AL Bendruomenė bendrai nesidomi ir nesirūpina Jaunimo Sąjunga, ir todėl Sąjunga beveik savarankiškai veikia" (čia, tur būt, buvo norima pasakyti „pati viena" veikia; kitaip nejaugi jaunimas nenorėtų savarankiškai veikti?).

Nusiskundžiama ir Kolumbijos pranešime: „Gal karčiausia mūsų realybė yra ta, kad neturime vyresniųjų suaugusiųjų tarpe žmonių, kurie norėtų imtis

organizacinio darbo, kurie ugdytų mumyse norą burtis ir jungtis, kurie mokytų mus kaip išlikti lietuviais". Bet skaudžiausias yra Prancūzijos jaunimo nusiskundimas: „Mes labai nustebome, kad viena iš jūsų problemų yra jaunimo nesidomėjimas lietuviškais klausimais. Mūsų problema priešinga. Mūsų gilus susidomėjimas lietuvių kalba, lietuvių kultūra, susiduria su vyresniosios kartos lietuvių pasyvumu ir ‚Kam to reikia?' "

Nelengva vyresniesiems rasti aukso vidurį leisti jaunimui pačiam veikti, bet, kur reikia, juos remti ar net skatinti. Pagaliau ir jaunimas turi ieškoti savo aukso vidurio tarp savo savarankiškumo ir leidimo būti įtaigojamiems. Tačiau tik abiems priartėjus prie to aukso vidurio, bus atrasta vieta ir pokalbiui ir bendradarbiavimui.

KRAŠTUOS: Jaunimo Sąjunga

Kraštų jaunimo atstovų pranešimai Kongrese atskleidė jaunimo veiklos vaizdą.

Plačiausiai Lietuvių Jaunimo Sąjungos veikia JAV-ėse. Čia yra įsisteigę 12 skyrių įvairiuose miestuose; renkama LJS Taryba, kuri „nustato gaires". Didžiausią LJS darbą tenka laikyti 1977 m. surengtas pabaltiečių demonstracijas Washingtone žmonių teisėms Pabaltyje ginti. Problema ir jos praktiškas sprendimas apibūdinami taip: „yra daugelis kitų organizacijų. LJS kurdamasi rėmėsi šių organizacijų nariais, kurie neatsisakė savo organizacijų. Tai, žinoma, labai teigiamas dalykas, tačiau tuomet negalima tikėtis, kad Sąjunga JAV-ėse bus nuolat veikianti, kunkuliuojanti organizacija. Daugeliui atrodo, kad Sąjunga Amerikoje turėtų kreipti dėmesį gal šiek tiek kita linkme — organizuoti gerą, informuotą tinklą žmonių teisėm Pabaltijyje ginti. Problema ir jos prakuždavinius, o uždavinių, kurių neatlieka kitos organizacijos, yra galybė".

Antroji stiprumu LJS yra *Kanadoje,* kurioj gan gausu lietuvių jaunimo bei jaunimo organizacijų. Šiame krašte iki Kongreso veikė ir pati Pasaulio LJS valdyba. Pranešime nenurodoma, kiek iš viso skyrių turima, tik pasidžiaugta nauju skyriumi tolimuose Vakaruose, kur nėra kitų jaunimo organizacijų. Kanados LJS turi savo Tarybą ir bendradarbiauja su JAV LJS.

Be JAV ir Kanados, LJS yra įsisteigusi Argentinoj, Australijoj, Brazilijoj, Kolumbijoj, Švedijoj, Urugvajuj, Venecueloj ir Vakarų Vokietijoj. Šiuose kraštuose LJS nesidalina į atskirus skyrius, išskyrus gal Australijoj, kur be Melbourno skyriaus dar yra LJS įgaliotinis Adelaidėj. Kiekviename šių kraštų LJS, nežiūrint sunkumų, egzistuoja: vienur beveik vien iš vardo, kitur šį tą veikianti.

Argentinoj LJS nelabai veikli. III PLJ Kongreso ruoša išmokė bendradarbiauti. Jaunimą įtraukti sunku, nes nemoka lietuviškai.

Australijoj LJS kai ką nuveikia: šiek tiek kultūrinės bei politinės veiklos, šiek tiek ryšių su kitų pabaltiečių jaunimu, šiek tiek proginių reikalų darbų. Skundžiamasi jaunimo vadovų trūkumu.

Brazilijoj LJS prisideda prie Lietuvių Bendruomenės ruošiamų parengimų ir atliekamas vienas kitas daugiau ar mažiau savarankiškas darbas. Trukdo vyresniojo jaunimo patirties ir laiko stoka (tie patys jaunuoliai priklauso net „keliom skirtingom organizacijom").

Kolumbijos „svarbiausia veiklos dalis" — kasmetinės stovyklos. Kliudo nuotoliai, prieaugliaus ir su jaunimu dirbančių suaugusiųjų stoka.

Švedijoj — lietuviško jaunimo labai nedaug, gal 20, sunku su lietuvių kalba. 1976 m. įsteigus jaunimo sąjungą, bandoma surengti bent kasmetinius suvažiavimus.

Urugvajuj atskiros LJS veiklos nežymu. Sunkumai su lietuvių kalba, trūksta dirbančių lietuvišką darbą.

Vakarų Vokietijoj „veiklesniais VLJS nariais skaičiuojami 60". Svarbiausias netolimos praeities uždavinys buvo rengti IV PLJ Kongresą.

Venecuelos LJS, įsisteigus po II PLJ Kongreso, kasmet ruošia vasaros stovyklas, prisideda prie proginių minėjimų, palaiko ryšius su pabaltiečių jaunimo organizacijom.

Anglijos atstovo pranešime LJS nepaminėta (matyt, neegzistuoja). Neegzistuoja ji nei *Italijoj,* nei *Prancūzijoj,* nors pastarajame krašte jaučiamas „gilus ir tikras noras vystyti lietuvybė" net ir lietuviškai nekalbančiame jaunime, besiburiančiame į „grupę", kuriai „priklauso tik 20 asmenų... nuo 6 iki 30 metų".

Turėdama visus tuos faktus prieš akis, PLJS pirm. Gabija Juozapavičiūtė ištarė, kad „didžiausias nusi-

vylimas tas, kad iš tikrųjų nei viena krašto Jaunimo Sąjunga neveikė pavyzdingai ir tvirtai". Ji LJS padėtį taip aptarė: „centriniai esame pakol kas gana tvirti. Organizacinė mūsų piramidė yra aukštyn kojom apversta: visur turime valdybas, o narių trūksta". Didžiausią centrinį darbą atliko Gabija su jos vadovaujama valdyba Kanadoje, kurios pradinį apsisprendimą ji taip apibūdino: „... jautėme pareigą, kad trečiojo Kongreso nutarimai neliktų popieriniai, užtat... sutikom tomis pareigomis patys ir eiti". Dabartinę generaciją, iš kurios PLJS valdyba sulaukė talkos, Gabija apibūdino teigiamai: „pilni geros valios, pozityvaus nusiteikimo, noro konkrečia veikla ko nors ypatingo ir naudingo atsiekti".

KONGRESAS: Naujos orientacijos link?

Ar Kongrese jaunimas pasuko „naujos orientacijos link" (kaip įtaigojo studijinės komisijos pirm. V. Bartusevičius)?

Naujoji orientacija niekad nebuvo aiškiau apibūdinta. Tad neaišku, ko buvo tikėtasi. Jei buvo tikėtasi kažko naujo, išradingo, originalaus, tai ta prasme tenka suabejoti, ar Kongrese jaunimas pasuko „naujos orientacijos link". Tačiau to gal nė negalima, o gal nei nereikėjo tikėtis. Ko iš tikro buvo galima tikėtis, tai jaunimo naujo, gal ir savito lietuvybės įsisąmonijimo, o po to — tos dvasios perdavimo kitiems bendraamžiams.

Atrodo, kad šis kongresas daugelį jaunimo atstovų stipriai paveikė, o jų patys geriausi norai ir sustiprėjęs sąmoningumas rado tinkamą išraišką nutarimuose. Nutarimai gerai pagrįsti, apgalvoti, o kai kada ir išmintingai drąsūs, kaip, pavyzdžiui, įsijungti į gyvenamojo krašto politinę veiklą, gyvenamųjų kraštų valdžias įtaigoti sudaryti palankias sąlygas išeivių visuomeninei bei kultūrinei veiklai, priešu laikyti sovietų valdžią, o ne rusų tautą, tačiau pastaruosius skatinti pasmerkti okupuotuos kraštuos sovietų imperializmą skleidžiančius rusus. Kai kam stiprus atrodys ir nutarimas lietuvių—žydų santykių klausimu (iš tikro tas nutarimas yra gal kiek aiškiau išryškintas III Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo rezoliucijos aidas).

Tokiu būdu Kongresas atsiekė savo tikslą „naujai pagrįsti ir įprasminti jaunimo dalyvavimą išeivijos veikloj" išsamiais ir pagrįstais nutarimais bei sustiprėjusiu jaunimo atstovų lietuvišku sąmoningumu. Tačiau, šis, kaip ir kiekvienas kongresas, turi dar svarbesnį tikslą — sąmoningumą toliau skleisti, nutarimus įgyvendinti.

ATEITININKAI: Tautai — per Kristų

Ateitininkų sąjūdyje besiugdąs jaunimas jau yra davęs nemažą įnašą pasaulio lietuvių jaunimo kongresams bei Lietuvių Jaunimo Sąjungai. Tikime, kad jis ir ateityje bendruomeninėje lietuvių išeivių jaunimo veikloje gyvai dalyvaus.

Iš tinkamai ateitininkų tarpe besiugdančio jaunimo būtų galima tikėtis to, ko paskutiniame Kongrese lietuvių išeivių jaunimo visuomeniškume pasigesta — idealizmo (žr. Rasos Lukoševičiūtės paskaitos ištraukas šiame *Ateities* nr.). Kristaus idealų siekiant, tegalima tik dar labiau tautai pasišvęsti.

Kęstutis Trimakas

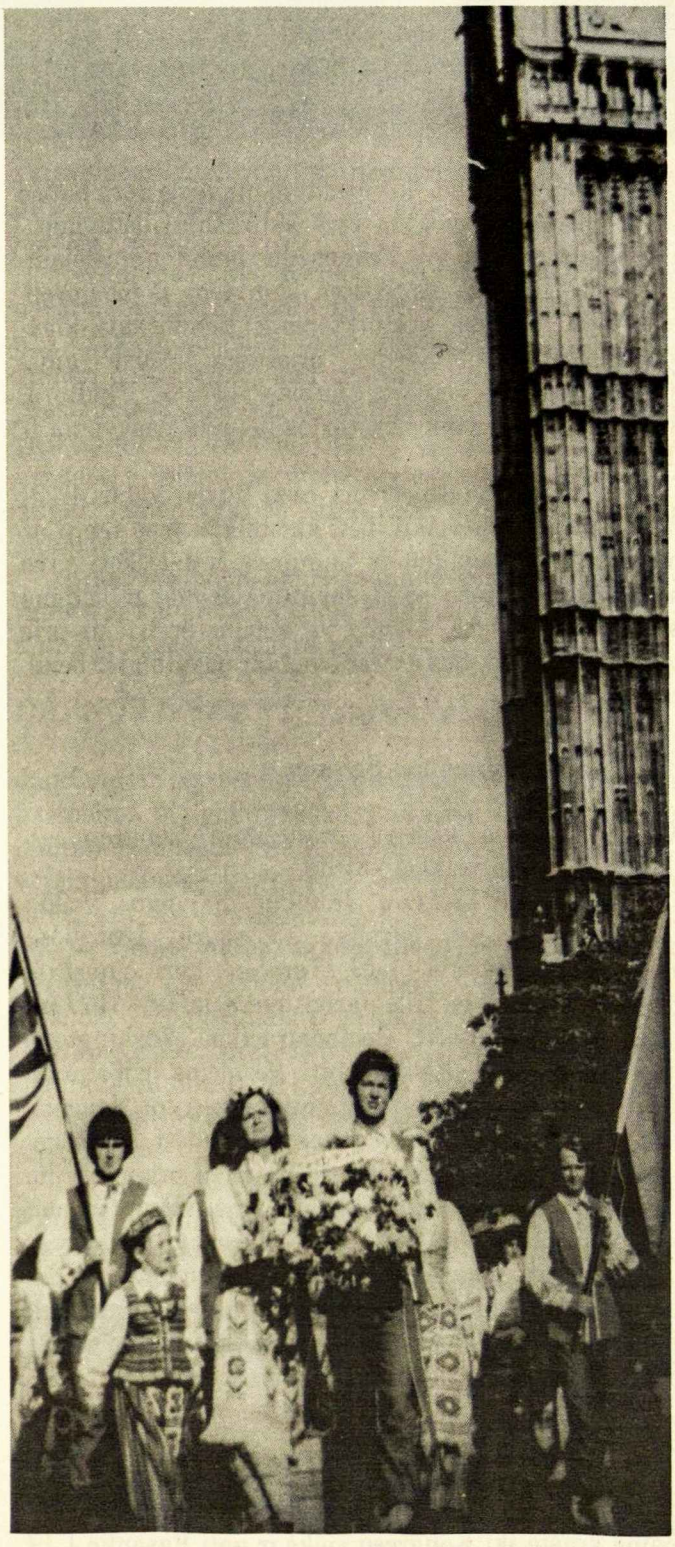

Lietuvių jaunimo eisena Londono gatvėmis IV PLJ Kongreso metu.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KETVIRTOJO KONGRESO NUTARIMAI

IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso tikslas buvo „naujai pagrįsti ir įprasminti jaunimo dalyvavimą išeivijos veikloje". Tam tikslui atsiekti Studijų dienose, liepos 19—27 d., Altenberge, netoli Bonnos, Vakarų Vokietijoje, jaunimo atstovai svarstė jaunimo veiklos gaires politinėj, visuomeninėj bei kultūrinėj srityse ir priėmė atitinkamus nutarimus, kurių dalį čia spausdiname.

POLITINĖ SRITIS

Kiekviena tauta turi teisę spręsti savo likimą... Reikalaujame, kad visos pasaulio tautos pripažintų Lietuvai teisę spręsti savo likimą.

Tikime, kad kuo glaudesni ryšiai tarp okupuotos tėvynės ir išeivijos stiprins mūsų bendras jėgas. Tikimės, kad tarp mūsų ir Lietuvos jaunimo išsivystys gyvas, nuoširdus, aktualus ir našus dialogas, per kurį siektume bendrų tikslų.

Mūsų tikslams pasiekti, pasisakome už du pagrindinius organizuotos veiklos būdus. Pirma, teigiame, kad visi išeivijos veiksniai bei organizacijos, kurie rūpinasi Lietuvos laisvinimo byla yra remtini. Antra, jaučiame pareigą patys, savo jėgomis paveikti pasaulio viešąją nuomonę įvairiais taikingais būdais. Konstatuojame, kad teroro priemonių vartojimas išeivijoje yra nemoralus ir griežtai smerktinas.

Tuo pačiu konstatuojame, kad Lietuvos laisvinimo byla nėra vienintelis svarbus išeivijos politinis uždavinys. Lygios vertės išeivijos politinis uždavinys yra gyvenamųjų kraštų valdžių įtaigojimas, kad būtų sudaromos palankios sąlygos visuomeniniams bei kultūriniams reiškiniams išeivijoje.

Žmogaus teisės

PLJS politinės veiklos koordinatorių įpareigojame įsteigti žmogaus teisių padalinį prie politinės komisijos ir pritaikyti žmogaus teisių sąvoką, kur tai yra įmanoma ir tinkama. PLJS politinės veiklos koordinatorių įpareigojame informuoti kraštų LJ Sąjungas apie svarbesnius žmogaus ir tautos teisių pažeidimus. Kraštų LJ Sąjungas skatiname raginti savo narius bei krašto vyriausybes kelti žmogaus teisių pažeidimus Pabaltijo kraštuose tarptautinėje plotmėje, ypač Jungtinėse Tautose.

Lietuvos pogrindžio spauda

Lietuvos pogrindžio spauda per kelerius metus išsivystė į stiprią jėgą, kovojančią už žmogaus ir tautos teises. Šie leidiniai atkreipė išeivijos veidą į Lietuvą ir davė naujo ryžto kovai dėl tautos laisvės. Tiesioginis „Alma Mater" leidėjų kreipimasis į Jaunimo kongresą skatina mus atsiliepti į lietuvių tautos reikalus.

Skatiname PLJS bei paskirų kraštų LJS užmegzti ryšius su korespondentais, valdžios pareigūnais, dvasininkais bei kitais vadovais ir informuoti juos apie okupuotos Lietuvos padėtį.

Talka Lietuvos tikintiesiems

Griežtai pasisakome prieš okupanto vykdomą religinį persekiojimą bei tikinčiųjų teisių paneigimą Lietuvoje.

„Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika" bei kita pogrindžio religinė spauda, neseniai Lietuvoje įsisteigęs „Katalikų komitetas tikinčiųjų teisėms ginti" žengia drąsius žingsnius. Suprasdami LKB Kronikos svarbą žmogaus teisių kovoje, įpareigojame PLJS valdybą ištirti galimybes talkinti „Lietuvių katalikų religinės šalpos fondui", ryšium su Kronikos leidimu bei vertimu. Be to, skatiname paskirų kraštų LJS valdybas rūpintis jaunimo supažindinimu su LKB Kronika ir kitais leidiniais.

LJ Sąjungų valdybas skatiname susipažinti su savo kraštų religinių institucijų politine veikla. To supažindinimo tikslas būtų iškelti tose organizacijose tikinčiųjų persekiojimą okupuotoje Lietuvoje. Taip pat raginame iškelti šį klausimą vietinėje religinėje spaudoje. Visus PLJS narius skatiname supažindinti savo vietovių kitataučius dvasininkus ir parapiečius su Lietuvos tikinčiųjų priespauda.

Jaunimo politinis sąmoningumas

Politinį lietuvių jaunimo sąmoningumą formuoja jo lietuviška prigimtis, jo aplinka ir jo asmeniškas jautrumas... Esame kovojančio Lietuvos jaunimo dalis, siekianti tų pačių tikslų.

Asmeniški ryšiai su okupuota tauta taipgi formuoja politinį jaunimo sąmoningumą. Per savo keliones į okupuotą Lietuvą jaunimas asmeniškai patiria tai, ką reiškia gyventi be laisvės, ir susipažįsta su kraštui primesta komunistine santvarka. Tai papildo dalinimasis patirtimi su tais, kurie neseniai yra aplankę Lietuvą arba iš jos pasitraukę.

Raginame PLJS valdybą bei paskirų kraštų LJS vienetus ir apeliuojame į plačiąją lietuvių visuomenę atkreipti dėmesį į jaunimo politinio sąmoningumo ugdymą.

Ryšiai su tauta

Remiame išvystymą dinamiško dialogo su Lietuvos jaunimu per pogrindžio spaudą, asmeniškus ryšius ir kitus būdus. Asmeniški jaunimo ryšiai yra svarbūs išeivijos lietuviams, nes jie tobulina lietuvių kalbą ir sustiprina lietuvišką identitetą, sudaro sąlygas artimiau susipažinti su asmenimis, gyvenančiais sovietinėje santvarkoje, tuo įprasmindami priespaudos ir rezistencijos sąvokas užsienio lietuvių jaunimui.

Iš kitos pusės, Lietuvos gyventojai sužino apie lietuvių išeivijos veiklą ir veikimo būdus, apie Vakarų gyvenimą ir galvoseną. Okupuotos tėvynės gyventojams palengvinamos sąlygos prieiti prie reikalingos mokslinės bei kultūrinės informacijos. Galop jiems duodama proga susipažinti su tautiškai susipratusiais lietuviais už Sovietų Sąjungos ribų. Tas gali juos ne tik moraliai paremti, bet gali suteikti jiems galimybę gilinti savąjį tautinį identitetą.

Ryšiai su kitataučiais

Įpareigojame PLJS valdybą ir raginame kraštų LJS valdybas užmegzti politinius, kultūrinius ir visuomeninius ryšius su pabaltiečių grupėmis, kreipiant ypatingą dėmesį į jaunimo vienetus. Kur tokie ryšiai yra užmegzti, raginame juos stiprinti.

... darome didelį skirtumą tarp pavergėjų — Sovietų Sąjungos valdžios ir rusų tautos, kurią Sovietų Sąjungos valdžia išnaudoja pasiekti savo tikslams. Tačiau skatiname rusus griežtai pasmerkti tuos savo tautiečius, kurie laisva valia skleidžia sovietinį imperializmą Lietuvoje ir visuose Sovietų Sąjungos pavergtuose kraštuose.

Kai kurie lietuviai ir žydai priskiria kolektyvinę atsakomybę vieni kitiems už tragiškus įvykius tarp 1940 ir 1945 metų. Iš vienos pusės, kai kurie lietuviai kaltina žydų tautą už lietuvių naikinimą pirmajame bolševikmetyje. Iš kitos pusės, kai kurie žydai kaltina lietuvių tautą už žydų naikinimą Lietuvoje bei Lenkijoje nacių okupacijos metu. Pabrėžiame, kad toks kolektyvinės atsakomybės primetimas yra absurdas. Lygiai smerkiame antisemitizmą ir antilietuviškumą. Šių faktų akivaizdoje: 1. skatiname lietuvių visuomenę vengti perdėto emociškumo šio skaudaus laikotarpio diskusijose, tačiau raginame visuomenę drąsiai pasisakyti prieš klaidingų faktų skelbimą, ir 2. reiškiame stiprią paramą tiems mokslininkams, kurie bando objektyviai gvildenti žydų—lietuvių santykius 1940—1945 metais ir prašome jų šį klausimą toliau viešai gvildenti.

Sovietinės pilietybės įstatymas

Nepripažįstame Sovietų Sąjungos pilietybės įstatymo ir siūlome visuomenei jo nepripažinti. Tuo pačiu raginame išeivijoje gyvenančius neduoti prašymų atsisakyti šios „pilietybės", nes tuo pripažįstame, kad ji mums galioja.

Raginame kraštų LJS skatinti savo valstybių vyriausybes atkreipti dėmesį į šį reikalą bei užtikrinti savo krašto piliečių saugumą, kai jie keliauja per sovietų okupuotus kraštus.

Informacija

PLJS valdybą įpareigojame rūpintis rinkimu informacijos apie sąlygas važiuojantiems į Lietuvą. Jaunimas turėtų turėti galimybę tiksliau sužinoti, ko galima tikėtis, kokia laikysena būtų patartina.

VISUOMENINĖ SRITIS

Tauta

Lietuvių kalbos išlaikymas bei puoselėjimas yra vienas iš svarbiausių ir esminių išeivijos uždavinių. Kalba, kuri yra nepamainomas įrankis tautos vertybėms suprasti ir savintis, įgalina pilną asmens dalyvavimą tautos gyvenime. Lietuvių kalba įgalina esminius ryšius tarp tautiečių — tai išsibarsčiusios išeivijos vienytoja, tai tiltas tarp išeivijos ir okupuotos Lietuvos.

Tuo pačiu gyvenamojo krašto sąlygos verčia vis daugiau naudotis to krašto kalba lietuvių jaunimo veikloje. Tai būtina, stengiantis kuo daugiau jaunimo įjungti į lietuvišką gyvenimą. Tačiau gyvenamojo krašto kalbos vartojimas neturėtų būti įvedamas lietuvių kalbos sąskaita.

Skatiname gyvenamojo krašto kalbą naudoti kaip priemonę pritraukti lietuviškai nekalbančius jaunuolius ir dėti pastangas grąžinti lietuvių kalbos vartojimą. Tikime, kad per dvikalbiškumą išeivijai atsiveria dvi kultūros, praturtinančios asmenybę ir praplečiančios jos akiratį.

Lietuvių kalba

Kraštų LJS valdybos raginamos ieškoti naujų būdų užmegzti ryšius su lietuviškai nekalbančiu lietuvių kilmės jaunimu ir įtraukti jį į savo veiklą. Tačiau reikia nepasiduoti gyvenamojo krašto kalbos įtakai. Svarbu plačiau lietuvių kalbą naudoti.

Šeima

Jaunų šeimų nedalyvavimas lietuviškoje veikloje yra ypatingai skaudus ir žalingas. Skatiname Jaunimo sąjungą ieškoti veiklos būdų ir formų jaunas šei-

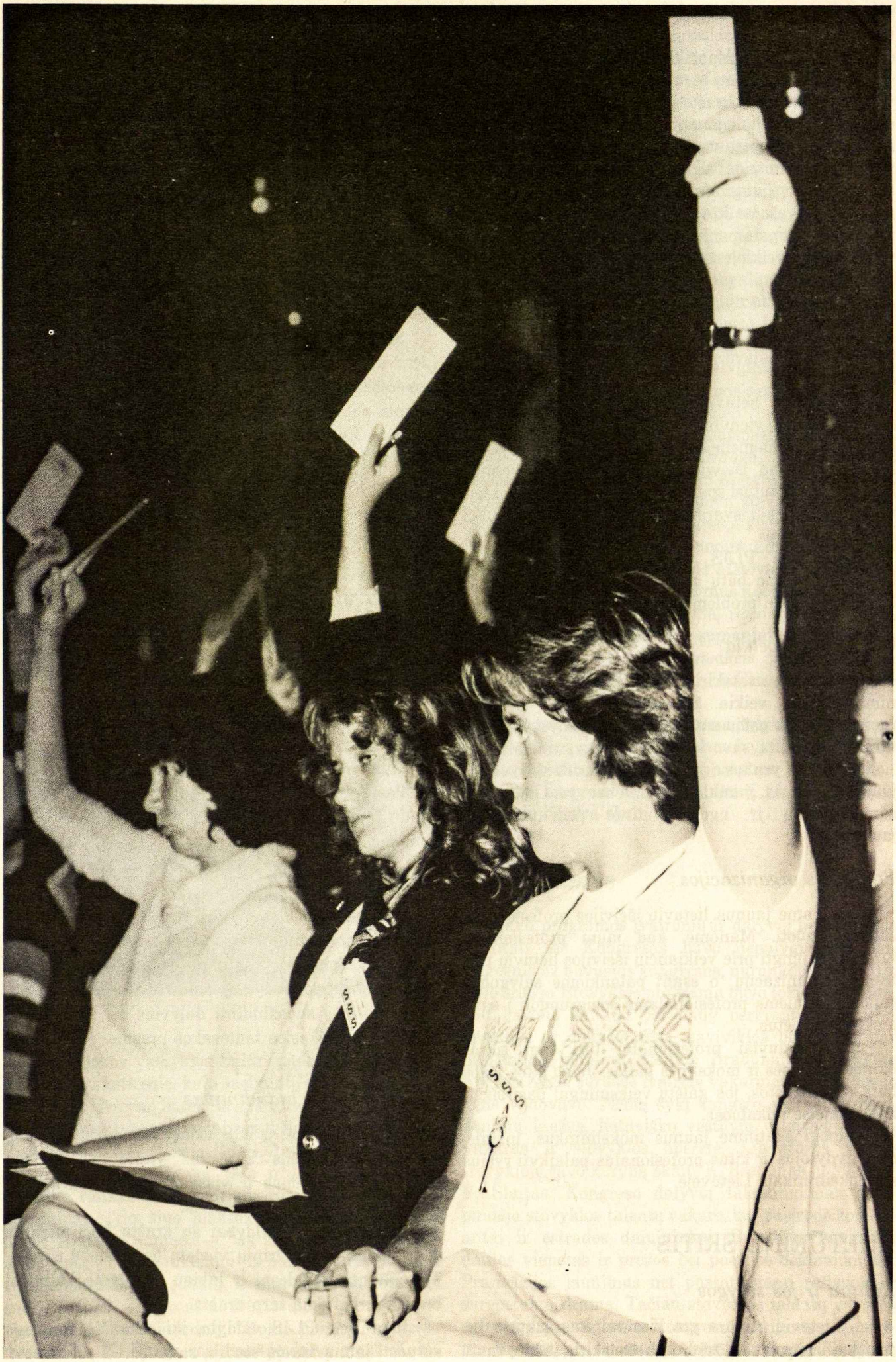

mas priartinti prie lietuviškos veiklos, organizuojant talką auklėjimo problemoms spręsti, organizuojant šeimų stovyklas ir panašiai.

Suprasdami jaunų tėvų sunkų uždavinį, auklėjant vaikus gyvenamojo krašto įtakoje, prašome PLJS valdybą, pasinaudojant jaunais lietuviais profesionalais, išleisti lietuviško tautinio sąmoningumo auklėjimo vadovėlį, tinkantį dabartiniams laikams.

Siekdami įjungti mišrias šeimas į lietuvišką gyvenimą, prašome kraštų LJS dėti visas pastangas įprasminti ir palaipsniui pagyvinti šių šeimų dalyvavimą savo veikloje.

Lietuvių spauda

Išeivijos lietuvių spaudos paskirtis yra būti pavergtos tautos laisvu balsu ir visą išeiviją jungiančiu elementu.

Skatiname lietuviškos spaudos bendradarbius siekti tautinės vienybės, informuojant ir auklėjant lietuviškąją visuomenę bei vertinant idėjas ir įvykius. Mums rūpi, kad išeivijos spauda puoselėtų lietuvių kalbą ir vadovautųsi spaudos laisvės principais, objektyviai ir kritiškai svarstydama lietuvių išeivijos bei Lietuvos reikalus.

... siūlome PLJS valdybai rūpintis jaunimo leidiniu, kuriame būtų spausdinami straipsniai apie lietuvių jaunimo problemas bei interesus.

Organizuota veikla

PLJS yra neatskiriama PLB dalis, todėl jaunimas, kuris veikia Sąjungoje, veikia ir Bendruomenėje. Tuo pačiu savo užduočiai vykdyti Sąjunga turi ugdyti tvirtą savo identitetą ir savarankiškumą.

Vertingos yra tos organizacijos, kurios savo veikla jaunimą suburia, jį auklėja, lavina bei vysto lietuvišką sąmoningumą ir ugdo tautinio priklausomumo jausmą.

Profesinės organizacijos

Skatiname jaunus lietuvių išeivijos profesionalus susiorganizuoti. Manome, kad jauni profesionalai turėtų prisijungti prie veikiančių išeivijos lietuvių profesinių organizacijų, o esant palankioms sąlygoms, siūlome jauniems profesionalams susigrupuoti į savo atskirus vienetus.

Jauni lietuviai profesionalai turi tam tikros ūkinės, politinės ir mokslinės galios. Jeigu šitos jėgos būtų organizuotos, jos galėtų veiksmingai pasireikšti lietuviškuose reikaluose.

Taipogi skatinme jaunus mokslininkus, inžinierius, gydytojus ir kitus profesionalus palaikyti ryšius su mokslininkais Lietuvoje.

KULTŪRINĖ SRITIS

Kultūra ir jos sąlygos

... Lietuvių kultūra yra visa tai, kas sukurta lietuviškai susipratusių žmonių ir išsiskiria iš kitų tautų kultūrų. Kultūros kūrimui yra būtina laisvė bei konstruktyvi kritika ir kultūriniai sąmoningos visuomenės parama.

Išeivijos kūrybai lietuvybė neturėtų būti primesta, o turėtų natūraliai išplaukti iš kūrėjo lietuviško sąmoningumo.

Ryšiai su Lietuva

Lietuviai, gyvenantys Lietuvoje ir išeivijoje, sudaro vieną nedalomą tautą, kurią jungia dvasiniai ryšiai. Kultūra Lietuvoje ir išeivijoje vystosi skirtingais būdais. Reikalingi glaudūs ryšiai, kad Lietuva ir išeivija neatitoltų.

Šiuo metu oficialus abipusiškas kultūrinis ryšys su Lietuva nėra įmanomas, tad ryšius tenka vystyti asmeniškai. Skatiname visą lietuvių išeiviją susipažinti su dabartine Lietuvos kultūra, ją kritiškai vertinti. Raginame išeivijos spaudą skirti daugiau dėmesio Lietuvoje naujai išėjusiems literatūros, meno, muzikos ir mokslo darbams.

Švietimas

Lietuviškose mokyklose medžiaga dažnai yra perduodama pasenusiomis priemonėmis ir ji mokinių nesudomina. Skatiname mokytojus susipažinti su naujausiais mokymo metodais ir pritaikyti juos lituanistinių mokyklų darbui. Svarbu padėti jaunajai kartai vartoti savo kūryboje ir kasdieniniame gyvenime lietuviškoje mokykloje išmoktas žinias ir kalbą. Lituanistinis švietimas turėtų būti tęsiamas ir po to, kai jaunuolis baigia lituanistinę mokyklą.

Pasigendame lietuvių kalba parašytų knygų bendražmogiškomis ir dabartį atspindinčiomis temomis.

Liaudies lobynas

... skatiname lietuvių jaunimą pažinti ir skleisti tautosaką ir įvairiomis progomis naudoti lietuviškus papročius šeimoje. Raginame tautodailės parodų, tautinių šokių pasirodymų, koncertų arba panašių renginių ruošėjus supažindinti dalyvius bei žiūrovus su gilesne lietuviškosios tautosakos prasme.

Kūrybinių jėgų brandinimas

Skatiname kraštų LJS vienetus sudaryti sąlygas pajėgiems jauniems kūrėjams viešai pasireikšti... Tokiu būdu ugdomas ir visos išeivijos lietuvių jaunimo kultūrinis sąmoningumas.

Siūlome PLJS valdybai su kraštų LJS pagalba sudaryti pilną kultūrinių vienetų bei asmenų sąrašą. Tai įgalintų glaudesnį ir labiau apgalvotą kultūrinį bendradarbiavimą tarp kraštų.

Raginame PLJS valdybą iki sekančio kongreso suruošti jaunų kūrėjų studijų savaitę...

JAUNIMAS PRABYLA

Istorinis IV-tasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas

Petras V. Kisielius

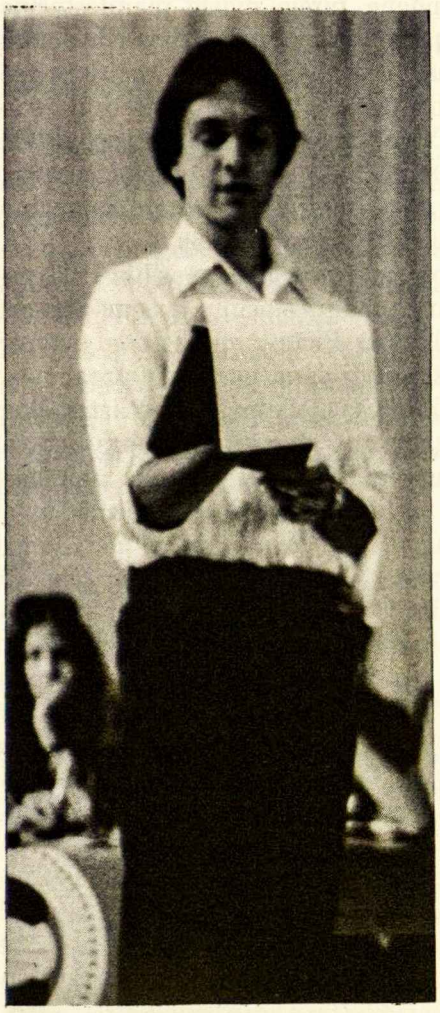

Petras V. Kisielius, „Ateities" spaudos atstovas PLJ Kongrese, vienas trijų Kongreso jaunimo atstovų suvažiavimo pirmininkų.

Milžiniškos valgyklos baltai padengti stalai geometriškai sagstė salę, kaip šachmatų lentos kvadratai. Prie maistu ir vyno buteliais apkrautų stalų susėdę 450 išalkusių nesišnekučiavo ir neskubėjo pradėti vaišintis. Visų akys tyliai stebėjo išdailintą medinį Kongresų plaktuką, keliaujantį per II-jo ir III-iojo PLJK pirmininkų rankas link Andriaus Šmito, IV-tojo PLJK pirmininko. "Su šiuo plaktuko sudavimu", — oriai ištarė Andrius Šmitas, — "aš skelbiu IV-tojo PLJK atidarymą". Su pasitikėjimu jis pakėlė tvirtą ranką ir trinktelėjo plaktuku į stalą. Dusliu dūžiu nuaidėjo per salę IV-ojo PLJK pradžia. Dūžio aidas pažadino ne vieno salėje buvusio mintį: "Kokia bus šio Kongreso dvasia? Ką šis Kongresas atneš jo dalyviams? Kokie konkretūs rezultatai bus dabarčiai ir ateičiai, diskusijų ūžesiui nutilus?" Ne vienas suabejojo, ar šis Kongresas prilygs III - jam, gal didelė III - jo PLJK sėkmė nepakartojama. Juk III-sis Kongresas buvo nepaprastas savo trykštančiu darbingumo entuziazmu.III-iojo Kongreso dėka mūsų visuomenininkai ir laikraščiai skelbė tautinio atgimimo pradžią Pietų Amerikoje: vėl atkurtos sunykusios lituanistinės mokyklos, pagyvinta lietuviška veikla, užmegzti gyvi ryšiai tarp lietuvių išeivijos įvairiuose kraštuose.

Kokios bus ilgalaikės IV-ojo Kongreso pasekmės Europos ir pasaulio lietuvių gyvenime, paaiškės tik po poros ar kelių metų. Dabar dar negalime teigti, kad IV-asis Kongresas ilgam laikui sujudins Europos lietuvių eiles, kaip III-sis Kongresas supurtė Pietų Amerikoje. Tačiau, pergyvenus IV-ojo Kongreso manifestaciją, galime apibūdinti jo dvasią, palygindami jį su III-jo Kongreso eiga, ir spėti, kokią paskirtį šis Kongresas turės jaunimo Kongresų istorijoje.

Tikimės, kad daugumas susipažino, su pagrindiniais Kongreso įvykiais *Drauge, Darbininke* ar *Tėviškės Žiburiuose* ir žino, kad Kongresas vyko liepos 11-29 dienomis, kad pirma buvo stovykla Anglijoje, kuri buvo paįvairinta Kongreso koncertu, jaunimo eisena ir iškilmingomis Mišiomis Londone, kad po stovyklos vyko Studijų Dienos atstovams Altenberge, Vokietijoje, o Kongreso uždarymas Koenigsteine, netoli Frankfurto, kad PLJS valdyba, reziduojanti Toronte, 4-tą metų energingai ir sumaniai vadovaujama Gabijos Juozapavičiūtės, pasikeis pareigomis su Kongrese naujai išrinkta valdyba Chicagoje, vadovaujama Gintaro Aukštuolio.

Šios analizės paskirtis nėra dalykiškai išdėstyti Kongreso eigą ar atpasakoti visus įvykius, bet, remiantis jais, apibūdinti Kongreso ypatybes. Bus bandoma nustatyti Kongreso tapatybę, ištirti jo charakterį ir pažinti jo bendrą skonį

Turtingumas

Savo programos įvairumu ir dalyvių neįtikėtinais talentais šis Kongresas buvo nepalyginamai turtingesnis už buvusius kongresus, nurungdamas ir III-jį šioje srityje. Stovyklos programa buvo tokia sudėtinga, kad kartais gal net per daug perkrauta. Kasdieną paskaita ar simpoziumas, saviviklos būreliai ir dar užsiėmimo būreliai. Elenutė Bradūnaitė, talkinama Arvydo Žygo, suruošė įvairias vakarines programas ir joms vadovavo. Pirmą sykį kongreo stovykloje buvo Joninių laužas, lietuviškų vestuvių vakaras, talentų vakaras ir stovyklos operetė. Literatūros vakare stovykloje savo kūrybą skaitė K. Bradūnas, I. Meras ir V. Šlaitas. Kongreso dalyvių talentingumas atsispindėjo stovyklos talentų vakare, kur pasirodė komediantai ir estrados dainininkai, Brazilijos mergaičių dainos vienetas ir prozos bei poezijos deklamuotojai. Prancūzijos jaunimas net pastatė gerai režisuotą ir surepetuotą dramą. Tačiau stovyklos talentų vakaras nedavė progos visiems Kongreso talentams pasireikšti. Jie pateko į jaunųjų kūrėjų vakarą Kongresą

uždarant, kur buvo kanklininkių, klasikinių pianistų, astrados dainininkių, artisčių ir išraiškos šokėjų pasirodymai. Poetės Eglė Juovalkytė ir Lidija Pocienė skaitė savo kūrybą. Itin kūrybingas ir įdomus pasirodymas buvo iš Lietuvos pasitraukusio Arkadijaus Vinokūro, Švedijos atstovo, pantomimos kūrinys "Sapnas", kuriame artistas vaizdavo savo gilius jausmus: džiaugsmą, pasiekus laisvus Vakarus, ir gilų liūdesį apleidus savo mylimą gimtinę.

Kongresas nepasitenkino šiuo vienu oficialiu kultūriniu renginiu. Reikėjo dar dviejų koncertų — vieno Londone, kito Koenigsteine, vieno rečitalio ir dar meno parodos, duodant progą visam Kongreso talentui pasirodyti. Net trys chorai ir ansambliai pasirodė atskiruose koncertuose: Dalios Viskontienės vadovaujamas chorelis "Volungė" iš Toronto, Montrealio "Gintaro" ansamblis, vadovaujamas energingos Kanados atstovės Rasos Lukoševičiūtės, ir Bostono etnografinis ansamblis „Sadouto", vadovaujamas Aldonos Lingertienės ir Gitos Kupčinskienės. Koncertuose taip pat pasirodė profesionalai: pianistė Raminta Lampsaitytė, fleitistas Petras Odinis ir bosas Ričardas Daunoras. Vytenio Vasiliūno vargonų rečitalis įvyko garsioje Bromptono koplyčioje Londone, o meno paroda Koenigsteine talpino jaunųjų tapytojų, grafikų, fotografų, karikatūrininkų ir skulptorių darbus. Net per paskutinius šokius Kongreso talentas negalėjo nepasirekšti. Arkadijus Vinokūras per orkestro pertrauką vėl stebino visus savo pantomima, o Venecuelos atstovas Luis Rosales savo ispaniška estradine daina taip pajėgė sukelti daugiau kaip 500 šokių dalyvių ūpą, kad šokėjai histeriškai trepsėjo kokį pusvalandį be sustojimo Pietų Amerikos būgnų taktu. Mažai betrūko, kad minia būtų puolusi baltai apsirengusį, geltonplaukį Kongreso estradinės dainos žvaigždę, pasidalindama jo drabužius suvenyriniams tikslams.

Emocionalumas ir manifestacija

Kongresas pasižymėjo keliais, labai jaudinančiais, visus dalyvius jungiančiais, lietuviškais momentais. Stovyklos dalyvius sukrėtė Prancūzijos atstovės Karolinos Masiulytės veiklos pranešimas. Su didžiausiu užjautimu salė stebėjo silpnai lietuviškai kalbančios Karolinos nuoširdų pasiryžimą teisingai lietuviškai perskaityti jos turbūt jau daug kartų repetuotą pranešimą: "Siaurės Amerikos lietuviai skundžiasi, kad jaunimas nesidomi tėvų lietuviška veikla ir nevertina tėvų pastangų sudominti juos lietuvybe," — aiškino atstovė. "Mums, Prancūzijos jaunimui, tai nesuprantamas dalykas. Pas mus yra visai atvirkščiai. Mes norime veikti, bet mūsų tėvai mums nepadeda". Atstovės laužytuose žodžiuose ir Prancūzijos jaunimo vaidinime atskleista liūdna Prancūzijos lietuviško jaunimo dalia ir nujautimas, kad tai gali būti ir visos išeivijos lemtis, ir Prancūzijos jaunimo pasiryžimas neprarasti nei lietuvybės, nei lietuvių kalbos sujaudino ne vieną Kongreso dalyvį. Šie du atsitikimai buvo vieni iš įsidėmėtinų momentų Kongreso metu.

Vienas iš įspūdingiausių vakarų stovyklos metu buvo susikaupimo vakaras. Prasidėjo jis diskusijomis mažuose būreliuose, asmeninių minčių pasikeitimu lietuviškumo ir tikėjimo klausimais. Išpažintis ir šv. Mišios sucementavo jau užmegztus stiprius ryšius tarp vakaro dalyvių. Lietuviškos šilumos ir broliškumo jausmas kulminavo žvakių padėjimu ant nežinomo partizano kapo miške ir partizaninių dainų niūniavimu visiems susiėmus rankomis dideliame rate. Sukelti jausmai skatino Elenutę Bradūnaitę tuo metu visiems dalyviams viešai prisipažinti, kad iš visų keturių jos dalyvautų kongresų ji dar niekad nebuvo patyrusi tokio šiltumo ir artimumo dalyvių tarpe, kaip šiame.

Visų Kongreso dalyvių eisena prie nežinomo kareivio paminklo Londone turėjo didelę manifestacinę galią. 2000 lietuvių ramiai žygiavo policijos užblokuota Londono žinomiausia ir didžiausia gatve, kuri dar prieš valandą buvo užkimšta judėjimo ir užplūsta befotografuojančių turistų. Vaizdas lietuvių minios, giedančios "Lietuva brangi", vienoje iš pasaulio garsiausių vietų, stebimas turistų ir masės vietinių gyventojų, sujaudino visų dalyvavusiųjų lietuviškus jausmus.

Kongreso koncertų dalyvių gausumas (iki 1500) nesukėlė kokių ypatingų manifestacinių jausmų Šiaurės Amerikos, Australijos ir Pietų Amerikos dalyviams, turėjusiems progos matyti panašių renginių praeityje, tačiau toks milžiniškas susitelkimas salėje lietuviškai kalbančių asmenų sukrėtė ne vieną Europos lietuvį. Kongresas ir jo renginiai buvo didžiausias lietuvių susibūrimas Europoje po 1949 m. Šie lietuviai sėmė naują entuziazmą, naujas viltis ir naują prasmę matydami, kad jie ne vieni pasaulyje, kad lietuvybė dar gyva ir tebėra besivystanti jėga. Paskutinis labai jaudinan-

IV PLJK ruošos komitetas Vokietijoje. Iš kairės: A. Šmitas (pirm.), M. Dambriūnaitė-Šmitienė (inform. komisijos pirm.), R. Valiūnas (sekr.), V. Bartusevičius (stud. komisijos pirm.). Antroj eilėj: A. Šiugždinis (ižd.) ir A. Stankus-Saulaitis (kultūr. komisijos pirm.). Trūksta K. Ivinskio, A. Luco, V. Damijonaičio, S. Kondrataitės ir A. Vilčinsko.

tis įvykis buvo 32 kongreso dalyvių pasimatymas su Popiežiumi audiencijoje Romoje, Kongresui pasibaigus, nors tai nebuvo oficiali Kongreso dalis (pasimatymas buvo Kongreso išdava). Audiencijos dalyviai atstovavo Kongresui ir jo vardu įteikė Popiežiui dovaną ir visų Kongreso dalyvių pasirašytą sveikinimą. Popiežiaus noras su lietuvių jaunimu praleisti 10 minučių, asmeniškai pasikalbėti su negausinga delegacija, tūkstantinėm miniom belaukiant, jo nepaprastas dėmesys lietuviam, parodytas jo išskirtinu delegacijos pristatymu visiems ir iš tūkstančių vien lietuviams skirtu ypatingu palaiminimu, suprantamai pritrenkė delegacijos narius. Verkdami iš džiaugsmo, jie kėlė trispalvę dar aukščiau ir su didžiausiu įsijautimu giedojo Lietuvos himną.

Liaudies papročiai

IV-asis PLJK rodė nemažą dėmesį liaudies kultūrai. Stovykloje Joninių laužo ir liaudies vestuvių vakaruose buvo atvaizduotos visos tradicijos, susijusios su šiomis šventėmis: vainikų metimas ir šokimas per ugnį Joninių naktį.Stovykloje veikė liaudies papročių, skudučių grojimo, liaudies meno, lietuviškų valgių, liaudies architektūros, ir tautinių šokių būreliai. Londono koncerte "Gintaro" ansamblis pasirodė su grynai liaudiška programa, pritariant liaudiškiems instrumentams, o Bostono "Soduto" etnografinis ansamblis Koenigsteine.

Stovykla: dalyviai ir tvarka

Iš 450 stovyklos dalyvių daugiau negu pusė buvo iš JAV. Priskaičius kanadiečius, kurie sudarė 1/5 stovyklautojų, šiaurės amerikiečiai sudarė vos ne 3/4 stovyklos. Pati Europa tesudarė tik 1/9, Pietų Amerika 1/15, o Australija tik 1/45. Neproporcingas Šiaurės Amerikos skaičius stovykloje kai kuriais atžvilgiais atsiliepė neigiamai: skatino anglų kalbos naudojimą, tuo kenkiant didesniam bendravimui tarp kraštų. Nors stovyklautojai iš Šiaurės Amerikos buvo tarp laisviausiai lietuviškai kalbančiųjų dalyvių Kongrese, didelis jų procentas tarpusavy kalbėjo angliškai. Aišku, negalime kaltinti asmenį, jei jam ypač sunku kalbėti lietuviškai, tačiau kartais trūko net mažiausių pastangų. Negražu buvo prieš antros ar trečios kartos Pietų Amerikos atstovus, kurie dėjo didžiausias pastangas ne tik su kitais kalbėtis lietuviškai, bet net tarpusavyje naudojo lietuvių kalbą. Jų ryžtas kalbėti lietuviškai buvo pastebėtinai didesnis negu III-jame Kongrese. Nebuvo kaip atsakyti į vieno Uragvajaus atstovo klausimą: "Kodėl jūs nekalbat lietuviškai? Ne visi šitoj stovykloj supranta angliškai. Jei kai kurie nenori lietuviškai kalbėti, jie neturėjo atvažiuoti į šitą Kongresą". Negalime kaltinti šį Kongresą dėl lietuvių kalbos nenaudojimo. Tai yra viena iš didžiausių lietuvių išeivijos problemų.Ar tai dėl psichologinio brendimo laikotarpio pasipriešinti tėvų autoritetui ir jų idealams, ar dėl tingėjimo atsikratyti įpratimo, tarpusavyje lietuviškai kalbėjimas ar net bandymas kalbėti nebuvo madinga kai kuriose Šiaurės Amerikos stovyklos dalyvių grupėse. Taigi problema sena — negalime kaltinti Kongreso. Stovykloje taip pat trūko didesnio bendravimo tarp kraštų. Didelė persvara Šiaurės Amerikos dalyvių stovykloje skatino bendravimą su senais draugais ir kenkė susipažinimui su kitų kraštų jaunuoliais. Kartais vaidenosi, kad visas Marketparkas buvo persikėlęs į Šv. Marijos kolegiją ir toliau bendravo tarpusavyje savo klikose. Nors vakarinių programų vedėjai rado būdų suplakti dalyvius į vieną mišinį per susikaupimo, Joninių laužo vakarus, jų galimybės buvo ribotos. Nors buvo šiek tiek maišymo būreliuose dienos metu, jo toli gražu neužteko. Reikalą nepagerino namelių paskirstymas pagal kraštus. Stovyklos ruošėjai, nepratę prie tokios situacijos, skirstė namelius pirmą dieną pagal atvažiuojančių bangas, o bangos vis atvyko pagal kraštus. Dar blogiau, kad namelių kambariai apnakvydino po 2 asmenis, kas toliau skatino dalyvių izoliaciją.

Ne retai girdimas nepasitenkinimas stovyklos metu buvo tvarkos stoka. Nors jaunimas gausiai susirinkdavo į talentų vakarą, Joninių laužą ir kitas vakarines programas, dienos metu buvo pasigendama veidų, ypač stovyklos pabaigai artėjant. Londono prieinamumas ir perkrauta programa, kuri skyrė labai mažai laiko turizmui, skatino stovyklautojus, pirmą kartą esančius Europoje, dingti kelioms valandoms dienos metu. Tiems, kurie aktyviai visur dalyvavo, laisvalaikio iš viso nebuvo. Tiems, kurie pasprukdavo iš programos, jo buvo daug.

Negalime kaltinti vadovų už tvarkos sušlubavimą, nes stovyklos ruošėjų, vadovaujamų A. Vilčinsko iš Londono, buvo nusistatymas stovyklautojų, kaip jau subrendusio jaunimo, neprievartauti. Ruošėjų galvosena irgi atrodė labai logiška. Tačiau paskutinėmis stovyklos dienomis, vos ketvirtadalis jaunimo buvo likę stovykloje. Tad kai kurie, o ypač Pietų Amerikos stovyklautojai, kurie padėjo suruošti III - jo kongreso stovyklų, kurioje buvo daugiau tvarkos ir daugiau disciplinos, kvestijonavo ruošėjų nusistatymą. Prie tvarkos sušlubavimo prisidėjo ir techninės kliūtys. Stovyklavietė buvo per didelė net 450-čiai žmonių, nes tarp kai kurių jos punktų buvo daugiau negu vienas kilometras atstumo. Nebuvo net garsiakalbių sistemos, kuria būtų galima sušaukti visus kartu.

Studijų Dienos

Liepos 19-tai dienai beauštant, stovyklos dalyviai priplaukė dar miegantį Ostendo uostą ir išlipo Belgijos žemėje. Už valandos daugumas jų patraukė Vakarų Europos turistiniais keliais. Tuo tarpu atstovai keliavo dviem autobusais į Altenbergo rekolekcijų namus, kur jų laukė tušti diskusijų kambariai ir liuksusinės posėdžių salės. Studijų Dienose dalyvavo rinkti atstovai iš 13-kos kraštų: Argentinos, Australijos, Brazilijos, Didžiosios Britanijos, Italijos, JAV, Kanados, Kolumbijos, Prancūzijos, Švedijos, Urugvajaus, Vakarų Vokietijos ir Venecuelos. Kaip ir stovykloje šiaurės amerikiečiai sudarė didžiausią grupę. Iš 116 atstovų

IV PLJK jaunimo atstovų suvažiavimo prezidiumas (iš kairės): Petras V. Kisielius, Kęstutis Slotkus, Rasa Lukoševičiūtė ir parlamentaras Petras Nevulis. 280—281 psl. — vaizdai iš Kongreso stovyklos, St. Mary's College, Strawberry Hill, Anglijoje.

daugiau kaip 1/3 buvo iš JAV, 1/5 iš Kanados, taigi, kartu sudėjus, daugiau kaip 1/2 atstovų buvo iš Šiaurės Amerikos, maždaug 1/5 iš Pietų Amerikos, 1/6 iš pačios Europos, iš Australijos buvo dar mažiau. Jei stovyklos metu dažnai girdėjosi anglų kalba, jos Studijų Dienomis, beveik, iš viso nebuvo, nes visi atstovai kalbėjosi tarpusavyje lietuviškai. Buvo ir išimčių. Prancūzijos atstovai gana silpnai kalbėjo lietuviškai, jiems posėdžių metu versdavo į prancūzų kalbą montrealiečiai. Vis dėlto jų nuoširdžios pastangos kalbėti lietuviškai buvo visiems pavyzdys.

Skirtumai tarp įvairių kraštų jaunimo buvo pastebimi per šį 'Kongresą, kaip ir per ankstesnįjį. Kai kurie skirtumai vaizdžiai atsispindi procentiniu atstovų susigrupavimu Studijų Dienų darbo būreliuose, kurie nagrinėjo įvairias politines, visuomenines ir kultūrines išeivijos problemas. Kaip ir buvusiuose kongresuose, JAV ir Kanados atstovai nei truputį nesisikyrė savo būdu ar interesais, ir juos galime sugrupuoti šiaurės amerikiečių vardu. Jų kraštų lietuvių visuomenės aktyvus ir sudėtingas lietuviškas gyvenimas atsispindėjo atstovų plačiuose interesuose, rodė didelį dėmesį politiniam darbui, kultūrinėms bei politinėms išeivijos institucijoms ir neblogą orientavimąsi nūdieniais Lietuvos reikalais. Tuo būdu jie gausiai dalyvavo okupuotos Lietuvos, politinių veiksnių, jaunimo organizacijų, politinio sąmoningumo ugdymo, bendruomenės reikalų ir lietuviškos spaudos būreliuose. Laisvai vartodami lietuvių kalbą ir pripratę gvildenti pasaulėžiūrinius klausimus jaunimo ideologinėse organizacijose, Šiaurės Amerikos atstovai stipriai reiškėsi abstrakčios tematikos, kaip, pvz., visuomenės apibrėžimo ir kūrybos sąvokos būreliuose.

Geografiškai gyvendami arčiau Lietuvos, turėdami nemaža iš Lietuvos repatrijavusio jaunimo ir gyvendami visuomenėje, kuri yra palankesnė bei tolerantiškesnė ryšių su dabartinės Lietuvos gyventojais palaikymui, Vokietijos atstovai turbūt geriausiai orientavosi ir buvo daugiausia informuoti okupuotos Lietuvos reikalais. Jų puikus valdymas lietuvių kalbos ir didelis dėmesys spausdintam lietuviškam žodžiui skatino juos dalyvauti lietuvių spaudos būrelyje. Tačiau jau seniai silpna ideologinių jaunimo organizacijų būklė atsispindėjo visišku Vokietijos atstovų nesidomėjimu jaunimo organizacijų būreliu.

Nepalanki Pietų Amerikos politinė padėtis ir iš to išplaukianti silpna politinė veikla rodė jų atstovų nesodomėjimą okupuotos Lietuvos, politinės veiklos, politinių veiksnių būreliais. Atstovams trūko žinių apie dabartinės Lietuvos politinius reikalus. Silpnesnė lietuvių kalbos padėtis taip pat reiškėsi nesidomėjimu lietuviškos spaudos būreliu. Kaip ir III-iame Kongrese, Pietų Amerikos atstovai buvo itin draugiški, nuotaikingi ir stengėsi kuo daugiau susipažinti ir bendrauti su visais. Jų uolumas tarpusavyje ir su visais kalbėtis lietuviškai jau buvo paminėtas. Jie buvo antros ir trečios kartos lietuviai ir jų visų savijautą gerai išreiškė viena Argentinos atstovė: "Kadaise save laikiau argentiniete, bet, dalyvaudama kongresuose ir lietuviškoje veikloje, vis daugiau ir daugiau jaučiu, jog esu lietuvė". Vienas iš lauktinesnių šio Kongreso laimėjimų buvo stipresnis Pietų Amerikos atstovų įsijungimas į visą Kongreso procesą. Turbūt pirmą kartą jų atstovai užėmė tokį svarbų vaidmenį pačiame kongrese. Kelių kongresų patirtis pajėgė išugdyti būrelį naujų vadų. Šalia jau seniai besireiškiančio ir vado-

vaujančio Kęstučio Slotkaus iš Kolumbijos, atsistojo Marytė Barzdžiūtė ir Monika Balčiūnaitė iš Argentinos bei Aleksandras Valavičius iš Brazilijos. Pietų amerikiečiai pasirodė gana aktyvūs savo siūlymais ir sugebą suorganizuoti paramą savo siūlymams pravesti, ypač svarstant naujos valdybos bei sekančio Kongreso vietovės parinkimo klausimu. Anglijos ir Prancūzijos silpna jaunimo veikla ir sunkesnė padėtis reiškėsi jų nedalyvavimu politinės bei bendruomenės veiklos ir lietuvių spaudos būreliuose, tuo tarpu mišrios šeimos, kalbos kliūčių ir kalbos reikšmės būreliai buvo jiems aktualesni, kaip ir pietų amerikiečiams.

Posėdžiavimas

Atstovai nebelaukė Studijų Dienų pradžios Altenberge pradėti savo darbą. Jie jau buvo atpylę tris ilgus posėdžius stovykloje Anglijoje, kurie labai ilgai užsitęsė komisijų sudarymo, reguliamino ir statuto klausimais. Kai kada posėdžiuose buvo per daug gilintasi į taisyklių vykdymą pagal tašką. Pažymėtina, kad II-iame Kongrese nebuvo taip išsamiai šie klausimai nagrinėjami. Nesklandumai iškilo dalinai dėl mažo atstovų patyrimo suvažiavimo darbuose. Maždaug, 3/4 atstovų dalyvavo suvažiavime pirmą kartą. Prezidiumo primininkai — Rasa Lukoševičiūtė (Kanada), Kęstutis Slotkus (Kolumbija), Petras Kisielius (JAV) — irgi pirmininkavo pirmą kartą Jaunimo Sąjungos suvažiavime, tad teko jiems greitai pramokti šio meno. Stokodami patyrimo, atstovai kartais nenujausdavo, kurie reikalai esminiai ir kurie antraeiliai. Tikėkimės, kad sekantis kongresas nesigriebs ruošti visai naujo reguliamino, kaip buvo daroma lig šiolei kiekviename kongrese, o sutaupys laiką ir energiją tinkamai pasinaudoti šio kongreso išsamiai sudarytu reguliaminu.

Kongreso puslapiams užsivertus, vieni atstovai teigia, kad šiame kongrese iš viso nebuvo trynimosi tarp kraštų ar kraštų blokų politikos, kiti teigia, kad jo šiek tiek buvo, tačiau niekas neginčytų, kad jo nedaug ir pastebimai mažiau, negu buvusiuose kongresuose. Atrodo, kad galų gale visi susiprato, jog esą lietuviai, ir, dirbant santaikoje bendriems reikalams, galima savo tikslus geriau atsiekti. Tai yra vienas iš didžiausių šio Kongreso laimėjimų. III-me Kongrese, pavyzdžiui, neapykanta ir įtempimas tarp kraštų atstovų buvo neginčijamai pastebimas. Tai reiškėsi tarp Šiaurės Amerikos ir Vokietijos bei Australijos atstovų. (žr. *Ateitis,* 1976, 4 nr., 122). Buvo baiminamasi, kad su šiuo Kongresu bus panašiai. Tas atsispindėjo Arvydo Žygo ir Petro Kisieliaus stovykloje statytoj operetėj "Kongreslot", kurioje satyrinama Cameloto legenda ir buvę kongresų suvažiavimai.

Tačiau IV Kongrese šio pavojaus iš viso nebuvo. Tarp Vokietijos Andriaus Šmito, Studijų Dienų viršininko, Vinco Bartuškevičiaus, Studijų Dienų programos direktoriaus ir visų kitų Kongreso komitetų pirmininkų bei narių buvo glaudžiausi ir draugiškiausi darbo ryšiai su Šiaurės Amerikos atstovais bei prezidiumo nariais. Studijų Dienose darbo būrelių pasikeitimai kas dvi dienos ir socialus atstovų bendravimas, posėdžiams pasibaigus, davė progos geriau susipažinti. Išaugo net ištikimybės jausmas atstovų tarpe. Uždaryme, Studijų Dienoms pasibaigus, atstovai toliau bendravo, net kartu atšvęsdami savo atliktus darbus.

Sekantis kongresas

Sociologiniuose reiškiniuose visad pasitaiko išimčių. Viena tokia kibirkštis ar ginčas tarp kraštų įvyko diskusijose ir balsavime už V-jo Kongreso parinkimo vietą. Buvo du siūlymai: ruošti Šiaurės Amerikoje 1983 m. ar Australijoje. Šiaurės ir Pietų Amerikos atstovai balsavo už kongresą Šiaurės Amerikoje, o Vokietijos ir Australijos — už kongresą Australijoje. Laimėjo pirmoji grupė. Po balsavimo vienas Vokietijos atstovas pašaipiai tarė pietų amerikiečiui: "Net ir jūs susidėjot su šiaurės amerikiečiais". Australijos lietuvių nusivylimas atsispindi ir *Mūsų pastogės* savaitraštyje, kur V. Jagaudis rašo: "Gauta žinia, kad V-asis Jaunimo Kongresas nenumatytas Australijoje... Beveik garantuotai galima spėti, kad jau VI-sis PLJ kongresas tikriausiai bus šaukiamas Australijoje" (*Mūsų Pastogė,* 1979.9.3). Australijos atstovė Violeta Maksvytytė savo nusivylime prisiminė visą įvykį, kaip blokų politikos reiškinį: "Iš 116 atstovų yra 70 iš Amerikos ir Kanados. Tai geras "balansas"... Jeigu mes iš Australijos neturėjome drąsos ir pasitikėjimo, tai ką mes septyni galim padaryti prieš 70 amerikiečių ir kanadiečių... Vokiečiai balsavo už mus, keli amerikonai ir Anglija. Taigi gavom daugiau negu 7 balsus... Sakant, nelikom vieni." Šitokia blokų analizė ne visai teisinga. Įvykio rezultatai nebuvo iš anksto suplanuoti kokių nors blokų slaptuose pasitarimuose. Jei keli šiaurės amerikiečiai apleido savų eiles, balsuodami už Australiją, tai ne labai paklusnus ir efektingas blokas. Šiaurės amerikiečiams buvo natūralus psichologinis impulsas balsuoti už savo kraštus. Be to, kai kuriems rūpėjo vis kylantis nepasitenkinimas šiaurės amerikiečių aukotojų eilėse, nes Kongresų didžiausia išlaidų našta gula ant jų pečių, o kongresai vis vyksta užjūriuose. Kiti buvo įtakuojami LB veikėjų baimės, kad užsienyje šaukiami kongresai žymiai brangesni ir, jei dar vienas toks kongresas už Šiaurės Amerikos ribų, gali neatlaikyti PLB ir PLJS iždas (žr. *Pasaulio Lietuvyje,* 1979, 4 nr.) Tad nežiūrint, ar jie logiškai, ar nelogiškai pasielgė, daugumas Šiaurės Amerikos atstovų balsavo ne prieš Australiją, o už save, ir tai nedarė iš kokių Australijos ignoravimo priežasčių. Tad, suskaičiavus balsus, Australijos lietuviai lieka nusivylę, kaip matosi *Mūsų Pastogės* puslapiuose. Kongresą jie norėjo ruošti ne iš kokios savinaudos, bet iš įsitikinimo, kad tai būtina jų išlaikymui. Violeta Maskvytytė rašo: "Australijoje... jaunimas visai nesidomi tokiais reikalais, kaip lietuvybė, laisvės problemos, konkretūs ryšiai su Lietuva, nesirūpina aktyviai susiorganizuoti... mums reikia kongreso, kad duotų mūsų mirštančiam jaunimui ką nors konkretaus dirbti, imtis iniciatyvos, vėl atgyti". Jie nesupranta, kodėl PLJS leido Pietų Amerikai ruošti kongresą, o jų prašymus jau ne pirmą kartą

NA NĖ M DO

atmeta. Ateityje nesuteikti jiems progos suruošti VI-tąjį kongresą būtų ne tik nemandagumas iš PLJS pusės, bet nuodėmė.

Politika

IV-as Kongresas, kaip ir III-sis, rodė didelį dėmesį politikai savo įvykiuose ir atstovų nutarimuose. Stovykloje ir Studijų Dienomis buvo atlikti konkretūs politiniai darbai: JAV, Kanados, Australijos ir Vnecuelos atstovai aplankė savo ambasadas Londone, informuodami juos apie Kongresą ir pateikdami angažuojančių klausimų apie jų valdžios dėtas pastangas Pabaltijo nepriklausomumo ir pabaltiečių žmogaus teisių reikaluose. Studijų Dienomis kraštų atstovai vėl aplankė savo ambasadas Bonoje tais pačiais tikslais. Kongreso delegacija audiencijoje pas popiežių iškėlė kenčiančios Lietuvos katalikų Bažnyčios padėtį. Vokietijos spaudos atstovai, aplankę Studijų Dienas Altenberge, buvo išsamiai painformuoti apie Lietuvos dabartinę būklę. Politikos srityje buvo dvigubai daugiau nutarimų, negu visuomenės ir kultūros srityse. Uoliausiai diskutuojami siūlymai Studijų Dienomis buvo taip pat politiniai, ir tai yra kelrodis, rodantis jaunimo rūpesčius bei jam opius klausimus: būtent, specifiniai būdai palaikyti ryšius su tauta Lietuvoje (nediskutuotinas aiškus reikalas — ryšiai turi būti palaikomi), lietuvių-žydų klausimas, teroro naudojimas Lietuvos nepriklausomybės atgavimo kovoje, PLJB numatyta veikla sovietinės pilietybės reikalu, Lietuvos diplomatinis elgesys su kitomis valstybėmis jos nepriklausomybės atgavimo reikalu ir santykiai su rusų tauta. Pvz., buvo itin išsamiai diskutuojama, ar nepriklausoma Lietuva turėtų būti neutrali, ar dėtis į politinius blokus, ar Sovietų Sąjungos imperializmas yra komunizmo ar rusų tautos ypatybė, ar IV-asis PLJK turėtų smerkti tiktai Maskvos komunizmą, ar visą rusų tautą.

Misija

Palyginus su III-uoju kongresu, IV-ojo programa buvo turtingesnė, atstovai savo pasiryžimu lietuviškesni, nutarimai svarbesni. Tačiau IV Kongresas skyrėsi nuo III-jo savo misijos neturėjimu ir iš to išplaukiančiais trūkumais: mažesniu darbingumu ir entuziazmu. Atstovai važiavo į III-jį Kongresą įsitikinę, jog esą misionieriai, kurie išgelbės Pietų Amerikos lietuvišką jaunimą nuo absoliutaus nutautėjimo. Prieškongresinės talkininkės Pietų Amerikai, Rasa Šoliūnaitė ir Gabija Juozapavičiūtė, bei kiti įtikino būsimus atstovus, kad Pietų Amerikos jaunimas nekantriai laukia jų pagalbos ir kad jie vieni tegali išgelbėti Pietų Amerikos jaunimą nuo tautinės mirties. Nuvažiavus į Kongresą, šis įsitikinimas buvo dar sustiprintas neprilygstamu pietų amerikiečių nuoširdumu, atvirumu ir broliškumu. Visa tai sukėlė tarp atstovų tokį užsidegimą, kad Studijų Dienomis buvo dirbama beveik kiekvieną dieną iki vidurnakčio. Darbo sąskaiton atstovai atsisakė visų pramogų. Tuo būdu savo darbingumu ir entuziazmu III-sis Kongresas buvo karūnuotas "nepaprastojo" titulu. IV-ojo Kongreso atstovai važiavo į Europą be misionieriškų jausmų. Prieškongresiniai talkininkai nepajėgė atstovus uždegti ar įtikinti jų misijos svarba, nes jie turbūt ir patys tokios ypatingos misijos nejuto. Pietų Amerikoje buvo labai daug jaunimo, norinčio lietuviškoje veikloj dirbti, bet nežinančio kaip. Europoje yra mažiau jaunimo, ir iš jo tik mažas būrys domisi lietuvybe. Tačiau šis mažas būrys, paminėtina Vokietija ir Švedija, tiek pat gerai ar net laisviau kalba lietuviškai už Šiaurės Amerikos jaunimą. Sunku tad kitiems užsidegti juos "išgelbėti" nuo nutautėjimo. Be to, Anglijos ir Vokietijos lietuviai ir iš būdo nėra tokie, kurie maldautų kito pagalbos. O šiaurės amerikiečiai nėra tokie, kurie neprašomi siūlytųsi. III Kongrese kontaktas su pietų amerikiečių jaunimo minia pajėgė paveikti ir uždegti atstovus. IV-ame kongrese europiečiai paskendo šiaurės amerikiečių minioj: stovykloje iš Didžiosios Britanijos — 19, iš Vokietijos — 25. Studijų Dienomis 5 atstovai — iš Anglijos, 9 — iš Vokietijos. Vakarų Europa yra daug jaunimo praradusi nutautėjimui. Nors skaičiuojama 19,000 lietuvių, jaunimo veikloj Vokietijoje aktyviai reiškiasi vis tas pats mažas būrys. Prancūzijos jaunimas, beveik pajėgė suteikti misiją šiam kongresui. Jų nepalankios lietuvybei sąlygos, silpna kalba, tačiau pasiryžimas ir pasišventimas lietuvybei ir nuoširdumas bei atvirumas prašyti pagalbos sujaudino ne vieną kongreso atstovą ir dalyvį. Tačiau jų buvo per mažai sukelti didesnį efektą: 10 stovykloje, tik 3 Studijų Dienose. Taigi, be misijos IV-sis Kongresas neturėjo III-jo Kongreso beribio entuziazmo. Nors IV Kongresas turėjo nemaža jaudinančių momentų, jam trūko misijos, kuri būtų visa suvienijusi pastoviu entuziazmu. Nors daug kas stebėjosi, kaip IV-jo Kongreso atstovai pajėgė dirbti nuo 9 ryto iki 10 val. vak., kaip jie paaukojo linksmavakarį Studijų Dienoms, nubalsuodami tęsti posėdį, III kongresas kas naktį diskutavo iki vidurnakčio ir dienotvarkės pratęsimas buvo ne išimtis, o taisyklė. Gi IV Kongreso Studijų Dienų paskutinę dieną vos vos pakako kvorumui. Nors visi buvo žmogiškai ir suprantamai išvargę po 8 dienų, III Kongreso misijos dvasia būtų pajėgus varyti visus pirmyn. Nežiūrint, kad mažai jaunimo iš Europos dalyvavo Kongrese, dar per anksti teigti, kaip IV PLJK ilgainiui atsilieps į Europos jaunimo gyvenimą. Tačiau yra teigiamų ženklų. Švedijos atstovas Arkadijus Vinokūras, pantomimikas ir rašytojas, Kongresui pasibaigus, kalbėjo: "Šis Kongresas mane uždegė. Pamačiau, kad turiu kurti, kad turiu tikslą, reikalą, publiką, o svarbiausia — dabar turiu norą". Panašiai gali galvoti ir kiti Europos lietuviai. III kongresas bus atsimintinas savo nepaprastu entuziazmu. IV kongresas buvo išskirtinas savo didesniu turtingumu, didesniu pasiryžimu lietuvių kalbai Studijų Dienomis, aktyvesniu pietų amerikiečių dalyvavimu posėdžiuose ir glaudesniu bendradarbiavimu Studijų Dienomis tarp kraštų atstovų.IV Kongresas bus atsimenamas dėl savo nutarimų, istorinių pasisakymų okupuotos Lietuvos klausimais.

IV PLJ Kongreso uždaromojo posėdžio prezidiumas (iš kairės) — . , V. Bartusevičius, A. Gerutis, vysk. Ant. Deksnys, G. Juozapavičiūtė, Vyt. Kamantas, P. V. Kisielius, K. Slotkus, A. Šmitas. Kalba R. Lukoševičiūtė.

Istorinė jaunimo "charta"

Kiekviename kongrese vienas unikalumas iškyla virš kitų ir teikia Kongresui ypatingą skonį. III-sis kongresas buvo nepaprastas savo beribiu darbingumu ir entuziazmu, IV-asis yra istorinis savo neprilygstamu dėmesiu okupuotai Lietuvai, jos pogrindžio spaudai ir išsamiu jaunimo galvosenos išdėstymu IV PLJK nutarimuose, ryšiais su tauta okupuotoj Lietuvoj. IV PLJK beribis dėmesys okupuotai Lietuvai veržėsi pro visas Kongreso programos dalis. Rūpestis okupuotos Lietuvos padėtimi jau buvo apbūdintas ambasadų aplankumu, delegacijos pasimatymu su Popiežium, pasikalbėjimais su Vokietijos spaudos atstovais. Stovyklos ir Studijų Dienų programos pagrindinis dėmesys skirtas taip pat darbartinei Lietuvai. Stovykloje Rakauskaitė kalbėjo apie švietimą okupuotoj Lietuvoj, Meras — apie literatūros cenzūravimą, Šilbajoris — apie rašytojus bei literatūrą. Štromas skaitė dvi paskaitas apie Lietuvos gyventojų pasaulėžiūrą ir žmogaus teises Lietuvoje.

Studijų Dienomis buvo jaunimo simpoziumas "Kelionės į Lietuvą", kurio dalyviai perdavė savo nuotykius, lankant Lietuvą ir Punską, ir savo konkrečius siūlymus bei įspėjimus pirmą kartą važiuojantiems. Stovykloje taip pat veikė L.K.B. Kronikos būrelis, o per susikaupimo vakarą Kolumbijos jaunimas pastatė montažą apie Kroniką. Studijų Dienomis Tomas Venclova nagrinėjo išeivijos svarbą, talkinant ir užpildant okupuotos Lietuvs kultūros trūkumas. Stasys Lozoraitis nagrinėjo politinio sąmoningumo reikšmę išeivijos veikloje ir ryšiuose su tauta. Susidomėjimą dabartine Lietuva ženklino ir toks faktas, kad keturi iš Kongreso paskaitininkų buvo pasitraukę iš Lietuvos, kad pačių atstovų tarpe tokių būta šeši ir kad 1/3 atstovų buvo aplankę Lietuvą. Pogrindžio leidinio *Alma Mater* trečio numerio neįprastas tiesioginis sveikinimas ir kreipimasis į Kongresą buvo

kibrikštis, kuri degte uždegė šį entuziazmą Lietuvos reikalams ir skatino nutarimų didžiausią dėmesį spaudai. Leidinio prašymas, "kad svetur esąs lietuvių jaunimas atsilieptų į pavergtos tėvynės gyvybinius reikalus", rado Kongreso dalyviuose labai stiprų atgarsį.

IV-asis Kongresas siekė suformuoti ir suformuluoti lietuvių išeivijos jaunimo šios dienos (galvoseną) mintį pavergtos tautos akyvaizdoje.

Tuo būdu IV PLJK nutarimai yra dokumentas, o ne uždavinių sąrašas. Jo pirmieji žodžiai: "Kuo mes tikime?" parodo, kad jis yra jaunimo charta, kurioje jaunimas pristato savo tikėjimą ir galvoseną politiniuose, visuomeniniuose ir kultūriniuose reikaluose, aptariami nusistatymai žmogaus teisių, Lietuvos pogrindžio, jaunimo dalyvavimo vidaus politikoje, nagrinėjamos tautos, šeimos bei kultūros sąvokos. Svarbiausia šių nutarimų dalis yra istoriniai pasisakymai okupuotos Lietuvos klausimais. Nei vienas Kongreso, Bendruomenės ar išeivijos dokumentas dar nėra taip aiškiai ir išsamiai pasisakęs šiais klausimais. Dar nei vienas kongresas nėra skyręs tiek dėmesio pogrindžio spaudos reikalams. Kongresas supranta, kad nepriklausomą Lietuvą atstatys jos piliečiai, o ne išeivija, kad šie piliečiai nustatys ateities Lietuvos vidinę santvarką. Nežiūrint kokia toji sistema bebūtų, Kongresas pasisako už demokratiją ir visų žmogaus teisių pripažinimą. Kongresas nesileidžia į lietuvių visuomenės politinius ginčus, remdamas vieną ar kitą veiksnį, o remia visas organizacijas, kovojančias už Lietuvos laisvę. Kongresas smerkia oficialių ryšių palaikymą su okupuotos Lietuvos valdžia. Tačiau glaudūs ryšiai tarp tėvynės ir išeivijos jaunimo yra būtini, nes išeivija yra kovojančio Lietuvos jaunimo dalis. Tokie ryšiai stabdo išeivijos nutautėjimą, užtikrina, kad tėvynė ir išeivija bei jų kultūros neatitols, duoda progos išeivijai užpildyti dabartinės Lietuvos kultūrines spragas, supažindina tėvynėje esančius lietuvius su vakarietiška demokratine galvosena, ugdo abiejų grupių tautinį identitetą ir jungia visų bendras jėgas. Ryšiai tarp Lietuvos ir išeivijos mokslininkų jungia lietuvių profesionalų talentus visame pasaulyje. Ryšius su ten esančia tauta galima palaikyti, sekant pogrindžio spaudą, skaitant Lietuvos mokslinius darbus ir literatūrą, ją kritiškai vertinant, dalyvaujant kultūriniuose įvykiuose išeivijoje, kuriuose dalyvauja iš Lietuvos atvažiavę vienetai (jei jų programose nėra kompromituojamas nepriklausomos Lietuvos politinis siekimas), aplankant Lietuvą, tuo būdu užmezgant asmeniškus ryšius. Apsilankymas Lietuvoje ir tiesioginis okupacijos pažinimas taipogi stiprina išeivijos jaunuolio politinį sąmoningumą. Kongresas įpareigoja PLJS valdybą rūpintis rinkimu informacijos apie sąlygas ir patartiną laikyseną važiuojantiems į Lietuvą. Skatina PLB Švietimo Tarybą peržvelgti galimybes po cenzūros tinkamai naudotis Lietuvoje leidžiamais lietuvių kalbos veikalais ir prašo išeivijos spaudą kreipti daugiau dėmesio Lietuvoje pasirodantiems kultūros darbams. Išeivija yra okupuotos tautos balsas ir yra įpareigota platinti pogrindžio spaudą ir supažindinti pasaulį su disidentų ir tėvynės būkle.

Ne vienas gali stebėtis JK drąsa, taip aiškiai ir stipriai pasisakant klausimais, kurie vyresniųjų dar karštai diskutuojami ir neišspręsti. Jaunimui šie klausimai savaime aiškūs ir ne kontraversiniai, nes dauguma šiuos nutarimus rėmė. Komentuodamas okupuotą Lietuvą liečiančius nutarimus, vienas Europos atstovas pareiškė: "Atrodo, kad buvusiuose kongresuose jaunimas mažai ką atsiekdavo. Anksčiau tik diskutuodavo ką daryti. Šitas Kongresas jau statė klausimą kaip daryti — kaip padėti Lietuvai. Šiame Kongrese jaunimas galop subrendo ir pasidarė tikra jėga tiek išeivijoje, tiek Lietuvoje."

Netikėti svečiai

Jaunimo Kongresas iššaukė reakciją ir okupuotoje Lietuvoje. Nepaneigtas faktas, kad Inturistas buvo pramatęs 30—60 vietų PLJK dalyviams, kurie būtų važiavę į Lietuvą kaip turistai, Kongresui pasibaigus. Norintieji važiuoti prieš porą mėnesių sužinojo, kad vizų negausią. Sprendimas, matyti, atėjo iš aukščiau.

Toliau, keistu sutapimu Kongreso metu Vokietijoje lankėsi iš Lietuvos 30-ties jaunimo grupė, atsidūrusi prie Altenbergo kaip tik Studijų Dienų metu, nors ši vietovė yra gan nuošaliai. Vienas kitas Studijų Dienų dalyvis atsitiktinai juos ten net sutiko. Yra žinoma, kad jie kreipėsi į Studijų Dienų vadovybę, kad būtų jiems leidžiama dalyvauti atstovų suvažiavime, nors jis buvo uždaras. Šio kontakto pageidavimo faktą paliudija ir komunistų valdžios Lietuvoje dienraštis *Tiesa* šių metų rugsėjo mėn. 5 d. numeryje, nepagailėdamas aštrių žodžių Kongresui.

Baigminė pastaba

Jei IV-sis Kongresas nebus prisimenamas, kaip III-sis, dėl savo entuziazmu persunktos misijos, tai jis bus ryškus dėl jaunimo aiškios nuomonės suformavimo bei istorinių pasisakymų okupuotos Lietuvos klausimais. Šio Kongreso charakteringasis bruožas — dėmesys Lietuvai tampriai vienijo visus jo dalyvius.

Šie visi reiškiniai aiškiai byloja, kad Kongresas turėjo didelę lietuvišką jėgą, į kurį reagavo dvi viena kitai diametriškai priešingos jėgos: Lietuvos pogrindis nuoširdžiu sveikinimu *Alma Mater* puslapiuose ir Lietuvos komunistinė valdžia savo aštriais žodžiais *Tiesoje*.

Užverstas dar vieno PLJS Kongreso lapas. Patsai IV-ojo Kongreso įvykis jau praeityje. Šimtai Kongreso dalyvių giliai įspaudė į savo širdį didį dėmesį Lietuvai bei nepaliaujamą rūpestį savo tauta ir išvyko į savo gyvenamuosius kraštus skleisti Kongreso mintį. Belieka pamatyti, ar šis Kongresas pavers savo potencialią jėgą akcija už mūsų tautos išlikimą ir laisvę.

Jaunimo kongreso paskaitų

IDĖJŲ MOZAIKA

Čia pateikiamos, su maža išimtimi, Kongreso stovyklos ir Studijų dienų beveik visų paskaitų ištraukos ar santraukos. Išimtis sudaro tos kalbos, kurių autoriai,-ės nepateikė atspausdinto teksto ir jų kalbos negalėjo būti užrekorduotos juostelėn.

Kongreso stovykloje

Dr. Aleksandras Štromas

Lietuvos gyventojų pasaulėžiūra (ištraukos)

Dr. Štromas pradėjo savo paskaitą apie Lietuvos gyventojų pasaulėžiūrą šiuo kreipimusi į Kongrese dalyvavusį jaunimą:

Mes turime labai gerai suprasti, kad mūsų lietuviškumas yra ne pasiilgimas to krašto, kurį mes palikome, bet yra tautinė misija tam kraštui, kuris dabar yra pavergtas, prisidėti išlaisvinti. Reikia skirti mūsų lietuviškumą ta prasme, kad jis neturi būti nostalgiškas. Jis turi būti auklėjantis tautinį sąmoningumą, ir tos dvi sąvokos yra nelabai suderinamos tose specifinėse sąlygose, kuriose mes čia gyvename.

Kreipiuosi į jus, kaip būsimus Lietuvos politinius veiksnius, kaip į žmones, kurie ne tiktai pakeis senąją kartą, kai ji pradės palaipsniui išeiti iš rikiuotės, bet kurie ateis į tą naują lietuvišką politinį veikimą (o nėra lietuviško veikimo, kuris nebūtų politinis) su nauju žvilgsniu, su nauju Lietuvos pažinimu, su naujos Lietuvos pažinimu. Tam tikra prasme, jūs turite privalumą, jūs nesinešiojate praeities prisiminimų; jie neslegia jūsų sunkia našta. Jūs atviri naujai informacijai ir tą informaciją jūs turite semtis iš Lietuvos apie Lietuvą. Tik žinodami, pažindami ir sekdami Lietuvos gyvenimą, jūs galėsite tinkamai jai atstovauti ir dirbti..., suprasdami savo tėvynę, galėsite teikti jai dvasinio ir politinio vadovavimo ir įkvėpimo pradus.

Toliau dr. Štromas taip tvirtino apie Lietuvos gyventojų pasaulėžiūrą:

Nėra nei vieno žmogaus šiandieninėje Lietuvoje, kuris tarybinės santvarkos pagrindus priimtų ir jais tikėtų kaip teisingais ir gerais. Nėra nei vieno žmogaus Lietuvoje, kuris iš nuoširdžių įsitikinimų laikytų komunistinius idealus savais idealais. Nėra nei vieno žmogaus Lietuvoje, kuris žiūrėtų į šiandieninės Lietuvos gyvenimo padėtį kaip į gerą, idealią ir sektiną, — bet tiktai į kaip sau patogią padėtį, kurioje jis turi gyventi ir atitinkamai ta padėtim naudotis.

Dr. Štromas pateikia, jo žodžiais tariant: „visų autentiškos lietuviškos visuomenės narių teleologinę pasaulėžiūrą, kuri gali būti suformuota šiais penkiais punktais:“

1) laisvos ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymas;

2) krašto politiškos, ekonomiškos, visuomeniškos struktūros pertvarkymas, kad atitiktų tautiniams interesams ir tradicijom, tai būtų toks „suvakarėjimas";

3) ryšiai su užsieniu — be jokios kontrolės;

4) kompaktinės ir tautinės visuomenės atstatymas ir sutvirtinimas — trumpai tariant reiškia: „rusai lauk iš Lietuvos";

5) užtikrinus tautos egzistenciją, suteikti pilną religinį, kulturinį, politinį gyvenimą.

Dr. Aleksandras Štromas

Žmogaus teisės (ištrauka)

Tarybinė sitema nesuderinama su tautų teisėmis — atvirkščiai, ji yra su tautine specifika antagonistiniame santykyje. Jeigu Tarybų valdžia egzistuos ilgai, tautų neliks — jei Tarybų valdžia išnyks greitai, tautos ją pergyvens ir, aš tikiu, kad taip bus.

Tas pats turi būti pasakyta ir apie individualiausias žmogaus teises. Tarybinė santvarka yra nesuderinama su individualiomis žmogaus teisėmis, kaip jos yra suformuluotos žmogaus teisių koncepcijoje ir tarptautiniuose dokumentuose, kurie tas teises reguliuoja ir kurias Sovietų Sąjunga pasirašė.

Todėl supraskit, mieli bičiuliai, kad, kai mūsų disidentai reikalauja pilno žmogaus ir tautų teisių įgyvendinimo Tarybų Sąjungoje, faktiškai jie kalba lyg tai toj platformoj, kurią Tarybų Sąjunga pati pripažino. Tuo jie tikrina oficiozinį statusą tokiom pretenzijom išreikšti, bet iš kitos pusės jie puikiai žino, kad jie reikalauja to, ko Tarybų valdžia duoti negali. Jei ir Tarybų valdžia duotų žmogaus ir tautų teises įgyvendinti, tai reiškia, kad jinai padarytų savižudystės aktą — o šito jokia valdžia dar kol kas nesiruošia. Todėl, faktiškai, disputas tarp disidentų ir Tarybų valdžios yra: ar bus ta Tarybų valdžia, ar jos neliks; ar bus santvarka, kurioj kiekviena tauta ir kiekvienas žmogus bus laisvas ir galės pilnai visas savo teises įgyvendinti.

Reikia pabrėžti, kad per žmogaus teisių pripažinimą Tarybų valdžia įsileido į savo vidų Trojos arklų — Trojos arklį, kuris ją kada nors pribaigs, kaip graikai pribaigė Trojos miestą. Mes turim tai suprasti. Tarybų valdžia, matyt, to nesuprato, nes galvojo, kad atsiribos, kaip ir visada pasirašydavo bet kokį popiergalį ir darydavo, ką nori, ir nieks nieko jai nesakys. Šitie laikai pasibaigė. Trojos arklys yra viduj ir juo remiasi gana dar negausingi, bet aktyvūs sluoksniai pačioj Tarybų Sąjungoj, taip ir vis labiau ir labiau Vakarų politiniai sluoksniai ir Vakarų visuomeninė opinija, spauda ir panašiai. Ir todėl aš tikiu, kad žmogaus teisės yra tokia svarbi problema visų mūsų ateičiai, tai yra centrinė problema politikoje, ideologijoje ir kiekvieno atskiro žmogaus egzistencijoje.

Nėra nei vieno žmogaus šiandieninėje Lietuvoje, kuris tarybinės santvarkos pagrindus priimtų ir jais tikėtų kaip teisingais ir gerais. Nėra nei vieno žmogaus Lietuvoje, kuris žiūrėtų šiandieninės Lietuvos gyvenimo padėtį kaip į gerą, idealią ir sektiną...
— A. Štromas

Icchokas Meras

Kūrybos sąlygos (ištraukos)

Formaliai socialistinis realizmas reikalauja partiškumo, liaudiškumo, ryšio su gyvenimu. Bendrai visi norėtų, kad rašytojas rašytų realistinio pasakojimo forma... Kodėl? Tai plokščiausia, tai perduoda mažiausiai informacijos, ir tas, kas parašyta, tas parašyta, ir apie tą kalba ir eina ... tokiu būdu iš karto matai... Galų gale socialistinis realizmas tai nėra natūralizmas, tai ne atvaizdavimas to, ką tu matai šiandien. Tu dar turi auklėti žmones; parodyt, koks tas žmogus turi būti, ir t.t., ir t.t.

Bet faktiškai, kiekvienas rašytojas rašo, ką jis nori rašyti, ir taip, kaip jis nori rašyti. Ir pagrindinis dalykas yra neįsileisti visų šitų apribojimų į savo vidų. Jeigu rašytojas pradeda įvesti sau vidinę cenzūrą ir jau rašydamas galvoja, ar tas kūrinys bus išleistas, ar ne, tai tada yra pabaigos pradžia. Jeigu kūrėjas Lietuvoj šiandien ir vakar, ir užvakar, kai aš ten buvau, kuria užsidaręs savy, nekreipdamas dėmesio į... visus apribojimus, tada jis gali gerą knygą parašyt ir paskui tik žiūrėt, ar yra būtinas reikalas eiti į kompromisus, ar ne. Kompromisus mes visi darom, kur begyventume ir kaip begyventume.

... šiandien vis vien ne Stalino laikai... Ir kiekvienas kūrėjas turi faktiškai laisvę pasirinkt, žinoma, jeigu jis nori sutikti su tuo, kad jo kūrinys gali nebūti atspausdintas.

... mano kelias buvo labai sunkus. Sunkus todėl, kad reikėjo kovoti už kiekvienos sekančios knygos pasirodymą...

... Tokios pat laisvės, kokios yra rašytojui, tokios pat laisvės yra kritikui. Kartais kritikui galbūt tos laisvės yra mažesnės, nes rašytojas, pasirinkęs tam tikrą formą, gali vis dėlto pasakyti daugiau, plačiau ir lyg tai išeiti iš kažkokių rėmų. Kartais kri-

tikas sau leidžia tam pritart ir irgi tokiu būdu išeina iš tokių rėmų... bet vis tiek formaliai šitie rėmai lieka..., bet tuose rėmuose irgi galima šį tą daryt.

Būna kartais, staiga, užveržia varžtelius ir tada kam nors duoda per galvą. Tai mat, gali pasitaikyti, kad tam, kuris išplėtė tuos rėmus, arba tam, kuris pasakė, kad išsiplėtė rėmai, tam gali staiga duot per galvą. Bet tie laikai irgi praeina.

Kai aš parašiau „Striptizą", ... rankraštį aš daviau vienam kolegai paskaityti... jis man pasakė, kad šis romanas išeis tik po mano mirties... Man baisu pasidarė. Sakau, klausyk, pirmas dalykas, tai aš dar mirti nenoriu, o kitas dalykas, tai kad romanas pasirodytų dar man gyvam esant...

Bet tokiu pavidalu šitas romanas negalėjo pasirodyti nei *Pergalėj,* net kaip eksperimentinis kūrinys... Ir šitam romanui aš padariau vieną kompromisą, bet jis man neatrodo kompromisu... aš turėjau pridėti įvadėlį, lyg tai realija, lyg tai pabrėžimas, kad tai nebūtinai apie tarybinį žmogų.

Dr. Rimvydas Šilbajoris

Lietuvių literatūra: Santykis tarp idėjų ir meno kaip tokio (ištraukos).

Noriu kalbėti apie santykį tarp idėjų ir paties meno. Klausimas yra tas, kad labai dažnai žmonės, plačioji visuomenė, kuri domisi literatūra arba poezija, domisi jomis todėl, kad literatūra atlieka tarnavimo funkciją: sakykim, jei žmogus yra didelis patriotas, tai jis nori skaityti tokius eilėraščius, kur labai gražiai parašyta apie tėvynės meilę. Visi autoriai, prie kurių darbų galima prirašyti kokią nors aiškią ne menininkams, bet šiaip žmonėms gerai suprantamą funkciją, tie autoriai už tai yra gerbiami. Maironis... niekas nekalba apie tai, kokio jis gerumo poetas buvo. Maironis yra didis todėl, kad jis yra tautos atgimimo dainius.

Patys rašytojai niekados istorijoj neatsisakinėjo tų funkcijų pildyti. Jie labai dažnai, nebūtinai prievarta — ir patys, savu noru, iš savo įsitikinimų irgi tarnavo kokiai nors kitai idėjai, o ne pačiam menui. Bet jeigu jie buvo talentingi, jeigu jie tikrai žinojo, kas yra kūryba ir kaip kurti, tai jie visuomet pasakė ką nors daugiau negu vien tą tarnavimą tai idėjai, kurios vardu jie rašė.

Vienų žodžiu, literatūra yra visos tos pačios idėjos ir mintys, ir jausmai, ką mes visi turime, ir dar kažkas specialaus. Ir kai turime meno kūrinį prieš akis, tai ir turime prieš pat mus nuolatinį dialogą tarp to, kas yra idėja, ir tarp to, kas yra menas pats sau, turi savo integritetą.

Tai šitą maždaug turėdamas minty, aš noriu paliesti tris lietuvių istorijoj momentus, kuriuose tas santykis tarp meno, kaip tarnautojo kam nors, ir meno, kaip savito sau tarnautojo, ryškiausiai matosi.

Tautos atgimimo laikotarpis, kur menas, poezija ypatingai tada, bet taip pat ir proza, dalyvavo lietuviškos tautinės, kultūrinės sąmonės susiformavime...

Antanas Baranauskas... daug apie jį legendų... norėjo parodyti lenkams, kad, girdi, lietuviškai irgi galima labai gražiai parašyti... ir kada skaitai, tai matosi, kad jo tikslas buvo ne tik šilelį Anykščių aprašyti, bet iš tikrųjų iš to šilelio padaryti kažkokį tai Lietuvos beveik simbolį, beveik Lietuvos istorijos simbolį. Ir per tą savo tokią jėgą, talentą, kaip menininkas, jis dar kažką daugiau pasakė, jau taip pasakė, kad tas susiliečia su nesvarbu kokios tautos, nesvarbu kokia kalba rašyta literatūra, geriausios tokios literatūros pajautimu.

Sovietinis periodas. O kai atėjo sovietų valdžia į Lietuvą, tai tas buvo didžiausias dvasinis pergyvenimas visose srityse, ne tik mene, bet visur kitur, tas pergyvenimas, kad staiga buvo pastatyti žmonės prieš tikrą, absoliutų, išbaigtą modelį. Visiems viskas turi prasmę tiek, kiek viskas priklauso, yra to vieno didžiojo teisybės modelio apraiškos... Faktai, kurie į tą sistemą netinka, tartum neegzistuoja. Literatūra yra ne tik estetinė žmogaus dvasios išraiška, ne tik meninės tikrovės vaizdavimas, bet kaip tik to modelio įgyvendinimas žmonių jausmuose, kad ne tik kad suprastų, bet kad įsijaustų, kad įtikėtų, kad jis pasidarytų, kad kitokie žmonės nebegalėtų būti, kaip tiktai tie, kurie tame modelyje funkcijonuoją, atitinka. Ir užtat prozoje arba literatūroj šviežiai iškepta duona, kada aprašoma, tai ji taip pat kvepia klasių kovos pergale...

Režimas, ta sistema, tas ideologinis modelis nenori, kad tu kvailai jam tarnautum. Jiems nepatinka, kad tu primityviais nemeniškais žodžiais giri. Tu turi girti su talentu, su įkvėpimu, kaip tikras menininkas, tai tada būsi geras...

O kaip tu galėsi daryti, kad tu įtikintum, kad tu rimtai, nuoširdžiai, kaip žmogus tą režimą garbini. Tai tu pirma turi įtikinti, kad tu rašai kaip žmogus. O rašyt kaip žmogus, tai reiškia rašyt apie grynai žmogiškus jausmus ir mintis. Ir Avyžiaus..., Sluckio, Bubnio romanuose susidaro žmogiškos vertės ir iš to išplaukian-

Lietuvių literatūra yra dar vienas pavyzdys tarp visų kitų pasaulio literatūrų dviejų dalykų: viena, kad kokia bebūtų meno ekstremiška funkcija,... išliks tik ne tas menas, kuris tą funkciją geriausiai atlieka, bet tas menas, kuris sau yra ištikimiausias.
— R. Šilbajoris

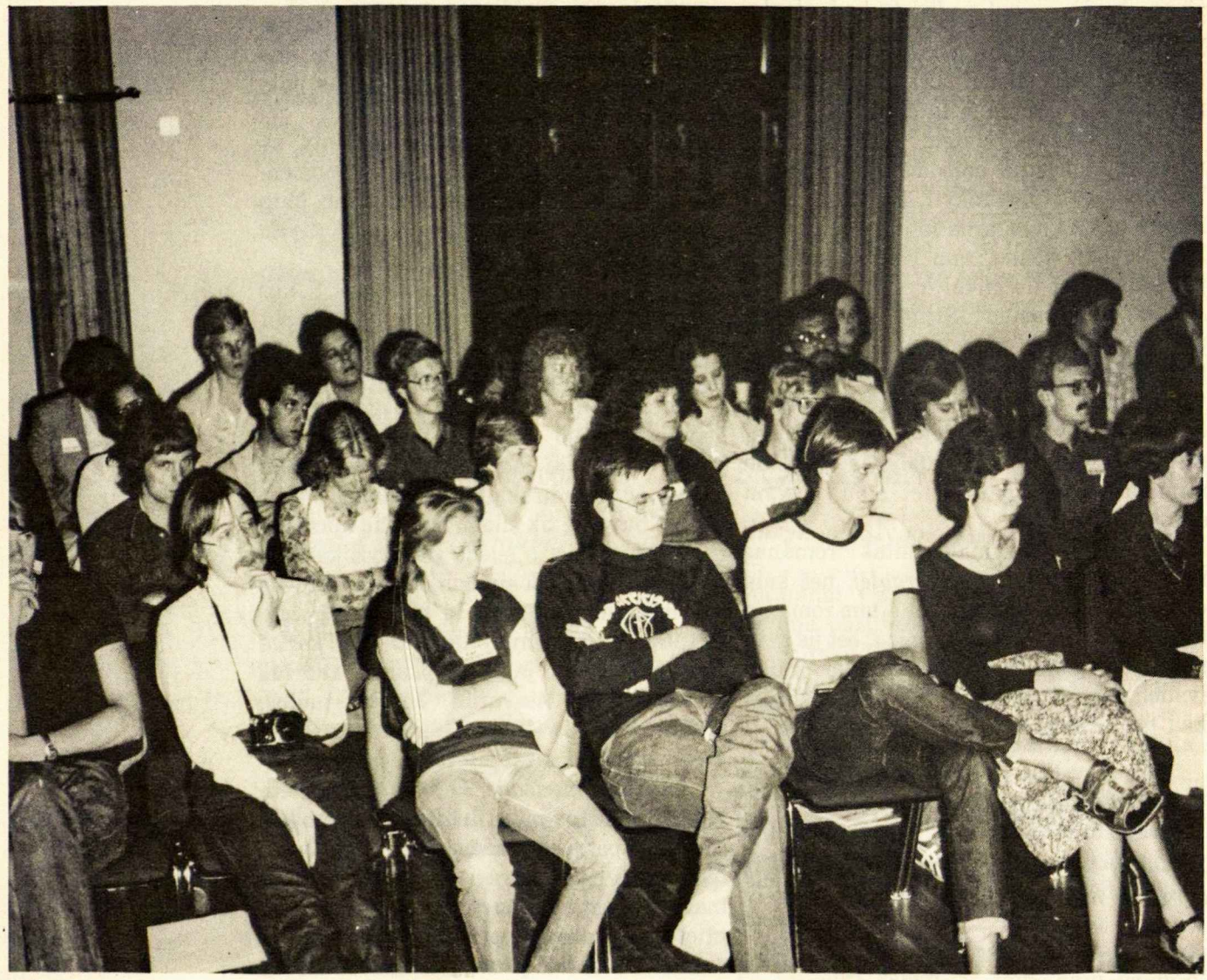

čios pilietinės ir žmogiškos drąsos iliuzija...

Pasireiškę autoriai grįžta prie tokių temų, kurios anksčiau tiesiog nebuvo galima minėti arba traktuoti tik su didele neapykanta, kaip prie kolektyvizacijos, prie partizanų, prie industrializacijos, pramonės sukeltų dramatiškų perversmų, tragiškų perversmų žmonių likimuose; visas tas temas dabar traktuoja ne iš abstraktaus didvyrio taško, bet greičiau ieškant tokios žmogiškos vidinės tiesos, kaip žmogus tai visa pergyvena. Kaip jis palengva, iš pradžių priešinasi, nežino ką galvoti, kenčia, kovoja su savim, su tais pasikeitimais ir paskui skaudžiai, kantriai, po truputį, žingsnis po žingsnio išmoksta eiti nauju keliu ir jam aiškėja, aiškėja, jog psichinės problemos išsisprendžia tada, kai jau politinės problemos išsisprendžia... jau neatsakomi klausimai tampa atsakyti, bet jis tai turi pergyventi. Tai reikia parodyti, kad iš pradžių jis nepasiduoda, kad iš pradžių priešinasi ir kad priešai nebūtinai žiaurūs. Anksčiau, jei partizanas, nu... tai banditas ir viskas. Ankstyvesniuose romanuose partizanai niekada nežūdavo; visada būdavo nutėškiami, sutraiškomi, išvalomi, bet dabar pas Avyžių, pas Bubnį, partizanai tikrai miršta taip, kaip žmonės miršta; nestimpa, bet miršta... Avyžiaus, Bubnio romanuose yra persvara šito idėjinio prado, bet su nemaža menine priemaiša ir tos priemaišos kažkaip netinka — tie moderninio rašymo metodai. Reikia rašyt mandriai, kadangi nepatikės, kad tu laisvas.

Apie mūsų išeivijos literatūrą, kur laukiama iš rašytojo irgi, kad jis tarnautų funkcijai kokiai nors, kuri su menu pati iš savęs nieko neturi, pavyzdžiui, jis turi žadinti Lietuvos ilgesį, turi išreikšti tremtinio skausmą, turi šaukti tautą nepasiduoti, nenusilenkti ir t.t., turi kelti moralinius jausmus, padorumą, pavyzdžiui;

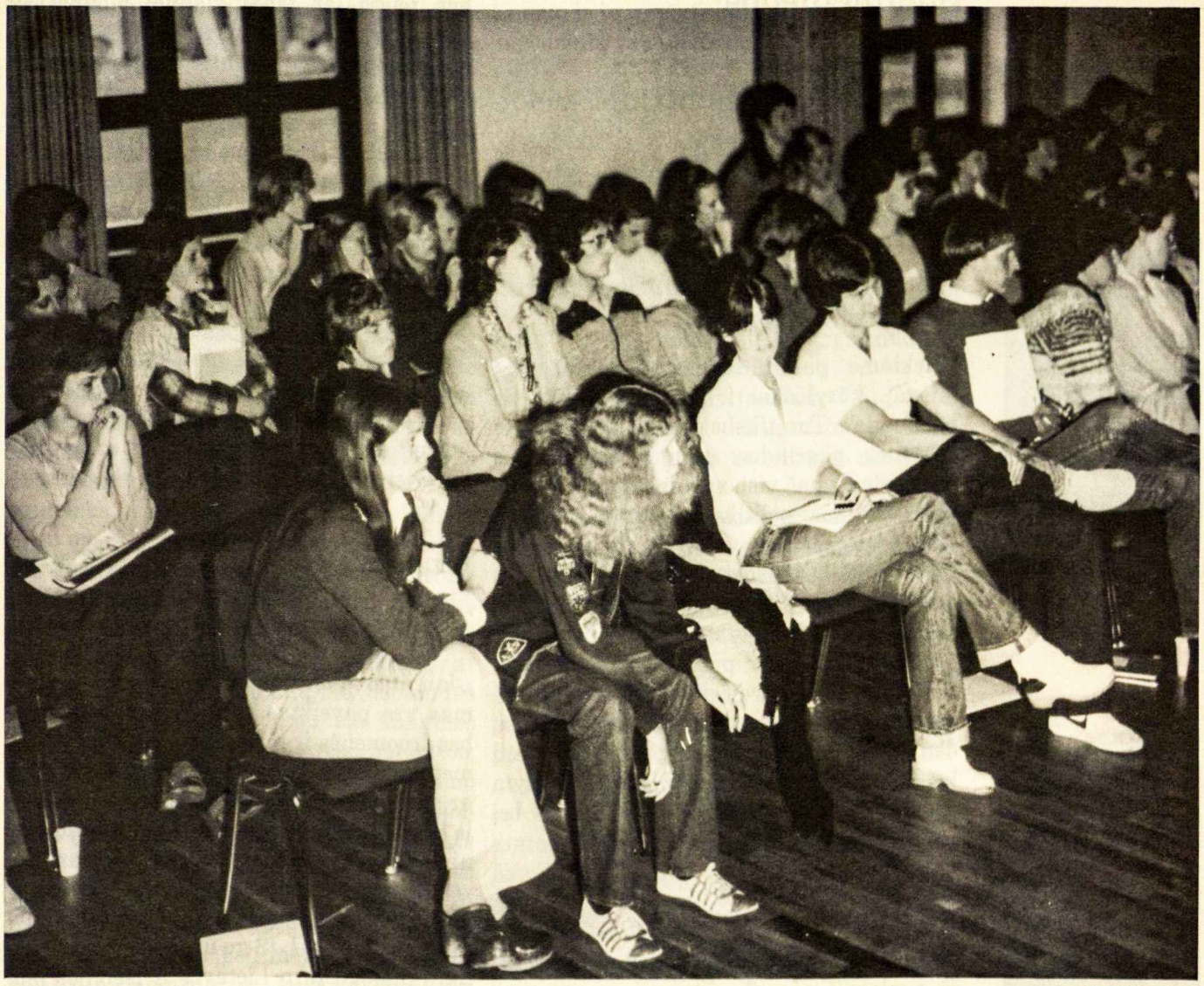

blogas menas rašo apie apatines kelnaites, geras menas rašo apie trimitus ir Vilnių...

Mūsų išeivijos literatūroj gana paradoksiška situacija. Iš vienos pusės, iš tos patriotiškai katalikiškai tautiško gamtiško ūkinio-kaimiško ir t.t. tradicijos išplaukęs noras, kad literatūra perduotų kokias nors aukštas ir šventas idėjas, bet iš kitos pusės mūsų išeivija neturi vieno išbaigto visuotinio, viską išaiškinančio tiesos modelio. Tai pasidaro taip: jei rašytojas nori tarnauti idėjai, tai jis tarnauja idėjų atplaušoms, kas palikę, kas išlikę, kaip prisiminimas ir dažniausiai, jei jis pasiryžta nebūti sau menininku, o būti toms idėjoms menininku, tai jo menas pasidaro lygiai toks pat menkas, kaip ir tų idėjų atplaišos.

Pabaigai. Lietuvių literatūra yra dar vienas pavyzdys tarp visų kitų pasaulio literatūrų dviejų dalykų: viena, kad kokia bebūtų meno ekstremiška funkcija, ideologinė, religinė ir t.t., išliks ne tas menas, kuris tą funkciją geriausiai atlieka, bet tas menas, kuris geriausiai sau pasitarnauja, kuris sau yra ištikimiausias. Tas amžinai išlieka ir net ta funkcija tik tada prasmingai išsipildo, kada tas menas pirmoj eilėj sau tarnauja; ir antras dalykas, iš istorinio žvilgsnio žiūrint, lietuvių literatūra yra pavyzdys taip pat to, kad laikui bėgant, pradedanti primityvi literatūra po truputį išmoksta ir supranta, kas tai yra menui tarnauti ir tada ji praturtina tautos dvasią ir sudaro tautos kultūrą ir net kad šita evoliucija, šitas išsivystymas tarnauti sau negali būti sustabdomas net ir absoliučios dvasinės priespaudos... Iš kitos pusės, progreso tokiame dalyke kaip mene nėra ir negali būti; tai yra todėl, kad jis neišmatuojamas ribotais laiko mastais... Tikrieji... rašytojai visi yra bendralaikiai ir čia galbūt yra literatūros atžvilgiu pats prasmingiausias būdas suvokti tai, kas vadinasi amžinybė.

Studijų dienos

Politinė sritis

Dr. Kajetonas J. Čeginskas

Kajetonas Čeginskas

„Lietuviškos politinės sąmonės pagrindai" (svarstymų rėmai)

„Siekiame pažadinti mums duotą galią laisvai, kūrybiškai ir atsakingai reikštis pasaulyje". Tuo tikslu svarstome politinės sąmonės pagrindus: pirma, bendruosius pagrindus, ypač visuomeninę sąmonę ir jos pasireiškimus politikoj, kultūroj, dorovėj, kaip tautoj, taip ir valstybėj; antra: specifinius lietuviškosios politinės sąmonės pagrindus, tiek istorijos bėgyje (lietuvių tauta — sena valstybinė tauta, bet jauna tautinė valstybė, su praeities paveldėjimu), tiek dabartinėj kovoj, atkreipiant ypatingą dėmesį į rusišką komunizmą, bet ir į rusų demokratinį sąjūdį, pavergtų tautų padėtį bei tarptautinės padėties raidą. Pasisakyta ir dėl politinės sąmonės perdavimo bei perėmimo problemų.

Stasys Lozoraitis, jr.

Stasys Lozoraitis, jr.

„Politinio sąmoningumo reiškimasis lietuviškoje išeivijoje" (ištrauka).

... Reikia kažkokių pastangų. Tai dabar gali kiekvienas logiškai man pasakyti, bet *kodėl* aš turėčiau daryti, nebūdamas dar sąmoningas, kodėl aš tas pastangas Lietuvos labui turėčiau daryt. Man atrodo, kad logiškiausia ir paprasčiausia galvosena galėtų būti šitokia: Mes gyvename pasaulyje, kurio matome tamsias puses kasdien. Ir visur. Tos tamsios pusės yra dramatiškos. Jos yra ne tiktai tautinio, bet ir socialinio pobūdžio. Vyksta šaudymai. Vyksta trėmimai. Žmonės badu miršta... Mes, kaip žmonės ir šios žemės gyventojai, turime prisidėti prie bendro darbo, kad iš viso pasaulis pasikeistų. Jeigu ne rytoj, tai bent poryt, ar užporyt, ar kada nors. Kad tos tamsybės būtų kuo galima mažiau. Šitaip galvojant ir šitaip žiūrint į tas tamsybes, mes pamatysim, kad lietuvių tauta tų tamsybių nemažą vietą užima. Ir kad pats lengviausias ir paprasčiausias ir galbūt teisingiausias būdas įsijungti į bendrą didesnę kovą už pasaulio gerovę, už pasaulio geresnį būvį yra kaip tik bent iš karto įsijungti į kovą už lietuviškas teises, ar tenai vietinėj plotmėj, ar paskui tarptautinėj plotmėj... Jūs matot, kad šitokiu būdu gaunasi lyg tai logiškas pagrindas toms pastangoms, kurios paskui jau gali labiau suliepsnoti.

Prasideda kartais nuo konkretaus darbo,... darbų, kurių yra labai daug... Yra ne tik Kronikų vertimai, bet yra radijo klausimai, yra taip pat informavimas krašto ir kitokio pobūdžio santykiavimas su kraštu... Kas įsijungia į lietuviškus reikalus, tas tikrai nepagailės todėl, kad jam gyvenimas pasidarys ne tiktai pilnesnis moraliniu atžvilgiu, bet pasidarys ir įdomesnis.

... Nei vienas iš mūsų nėra būtinas — be mūsų toliau eis gyvenimas... bet mes visi — kiekvienas iš mūsų... yra labai reikalingas.

Linas Kojelis

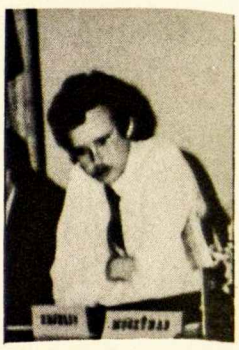

Linas Kojelis

„Užsienio lietuvių jaunimo santykis su Lietuva" (svarstymų rėmai)

„Jaunimo politinio sąmoningumo ugdymas yra paveiktas trijų elementų: šeimos, bendruomenės ir nepaprastų įvykių. Šie elementai sudaro jo sąmoningumo pagrindus, ar jis gyventų išeivijoj, ar pačioje Lietuvoje". Toliau Linas svarstė, kaip išeivių jaunimo kelionės į Lietuvą gali bei turi paveikti tiek okupuotą Lietuvą aplankantį, tiek ten gyvenantį jaunimą. Linas mano: „vienas svarbių LJS-gų uždavinių būtų tam tikro dialogo tarp Lietuvos ir išeivijos jaunimo sudarymas".

Viktoras Nakas

„Lietuvių jaunimo dalyvavimas politinėje veikloje" (ištrauka)

Turbūt daugiau kaip 95 nuošimčiai išeivijos lietuvių jaunuolių politinei veiklai nerodo jokio intereso arba pasitenkina būti retkarčiais kitų įtraukiami į ritualinius politinius veiksmus, kaip, pavyzdžiui, Vasario 16-tos proga parašydami laiškus savo valdžios atstovams... Jeigu kokia specifine idėja ar projektu ir pavyksta jo entuziazmą pagauti, jaunimo vadams pritrūksta energijos toliau tą laikinį, trapų entuziazmą puoselėti.

Politinės veiklos gaires nustatant šiame kongrese, reikia kiekvienam iš jūsų apsispręsti: ar tas gaires mes taikome tiktai sau, ar ir tiem 95-iem nuošimčiams? Vieni jaunimo sąjungos kritikai teigia, kad mūsų organizacijos nariai nežino, ką veikti tarp kongresų. Su tokia kritika negaliu sutikti. Jaunimo sąjunga turi daug politinių projektų ir ji turi vadų su gan aiškiom politinėm koncepcijom. Visa sąjungos ir

aplamai jaunimo bėda yra ta, kad politinėje ir kitoje veikloje pasigendama masės įjungimo. Šiandien esame veiklos kryžkelėje, kurioje turime aiškų pasirinkimą: ar kreipsime pagrindinį savo veiklos dėmesį į jaunimo masių atvedimą į politinę veiklą, ar ir toliau kursime gerai apgalvotus politinius projektus, kuriuos mes, vadinamas elitas, tepajėgsime tik dalimi įvykdyti? Prieš ketverius metus aš galvą guldžiau už jaunimo elito sąvoką, bet dabar turiu pripažinti, kad praktikoje tas mūsų lietuviškas elitas tevadovauja tik pačiam sau. Jeigu mes esame tikrai pasiryžę nulipti nuo savo bokštų debesyse ir ieškoti ryšio su masėmis, turime visų pirma pergalvoti pagrindiniausius mūsų politinės veiklos principus, kurių dalį jau iškėliau, būtent: kiek svarbi mums politinė veikla? kokia politinė veikla mums svarbesnė? kuriuos politinės veiklos būdus turėtume pasisavinti? ar mūsų politinė veikla turėtų daugiau remtis mažos grupės veikimu, ar daugiau masių įjungimu? Nusprendus mases įjungti, manau, kad šio kongreso svarbiausios politinės gairės būtų tos, kurios liečia politinio sąmoningumo ugdymą. Tokiu būdu šis kongresas ir jaunimo sąjungos veiklos metai, kurie jį sektų iki Penktojo jaunimo kongreso, taptų jaunuomenės vidinio politinio susitvarkymo laikotarpiu. Pagrindinis Jaunimo sąjungos dėmesys politinėje veikloje būtų politinių seminarų, kursų, stovyklų rengimas. Bet to toli gražu neužtektų. Masėms pritraukti turės įvykti tam tikra revoliucija mūsų — vadų — galvosenose, pradedant nuo komunikacijos priemonių. Norint mases pritraukti, neišvengiamai pareikalaus persimetimo į dažnesnį ir dažnesnį gyvenamo krašto kalbos vartojimą savoje spaudoje. Kaip kitaip mes galime tikėtis mases patraukti į jaunimo veiklą, žinodami, jog 95 nuošimčiai dabartinės lietuvių kalba paruoštos spaudos neskaito, neseka?

Politinis jaunimo ugdymas neturi ir negali ribotis vien sąjungos nariais, tai yra tais, kurie yra pasiekę 16-tąjį gimtadienį. Ketvirtojo kongreso nutarimuose atstovų pasiryžimas pritraukti kuo daugiau jaunimo į politinę veiklą, galėtų atsispindėti apeliacijose Bendruomenės vadams, lituanistinių mokyklų vedėjams, ideologinių organizacijų vadams ir šeimoms su jaunais vaikais, kad jie visi politinį sąmoningumą skiepytų savo jaunimui. Taipgi šis kongresas galėtų, mano nuomone, būtinai turėtų pasaulio lietuviams konstatuoti, kad politinio jaunimo sąmonėjimo procesas iki šiol buvo permažai efektingas, ir jų prašyti kartu jungtis kovon už supolitintą jaunuomenę.

Jonas Mockūnas

„Pasaulinis žmogaus teisių sąjūdis ir lietuvių vaidmuo jame“ (ištrauka)

Vakarų pasaulyje žmogaus teisių sąjūdžiai reikalauja, kad visose tautose žmogaus teisės būtų nustatomos, prisilaikant Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos ir kad jokia tauta neturi teisės pagrindinių žmogaus teisių susiaurinti.

Vakaruose susiformavo sąjūdis, pasivadinęs *Amnesty International,* kuris gina žmogaus teises ir tyrinėja nusikaltimus prieš juos.

Amnesty International 1978 metų pranešime teigia, kad ji tyrinėjo žmogaus teisių pažeidimus 110 kraštuose. Į jų tarpą įėjo ir Sovietų Sąjunga. Buvo atkreiptas dėmesys ir į Lietuvą. *Amnesty International* iškėlė lietuvius disidentus Viktorą Petkų ir Balį Gajauską bei jų bylas.

Lietuvoje prieš žmogaus teisių apribojimą, o dažnais atvejais ir jų visišką paneigimą, kovoja labai energingai. Pagrindinis jų kovos įrankis yra pogrindyje spausdintas žodis, kaip „Katalikų Bažnyčios Kronika“, „Aušra“ ir kiti leidiniai, kurie pasiekia Vakarus, atidengdami žmogaus teisių pažeidimus.

Vakarus yra pasiekę ir gyvi liudininkai, kaip Simas Kudirka, Tomas Venclova ir daugelis kitų. Visi jie liudija apie žmogaus teisių pažeidimą ir nesiskaitymą su Žmogaus Teisių Deklaracija.

Nors dabar Vakarų pasaulis jau yra gerai informuotas apie žmogaus teisių pažeidimą Sovietų Sąjungoje, bet iki šiol tiems pažeidimams kelią užkirsti dar nepasisekė.

Kyla klausimas, ar viešoji nuomonė šiomis dienomis yra reikšmingas įrankis, ar tik vilčių puoselėjimas.

Visuomeninė sritis

Rasa Lukoševičiūtė

„Bendruomenės elementai ir jų santykiavimas“ (ištraukos)

... Dabartinis lietuvių jaunimo lietuviškas visuomeniškumas nepagrįstas idealizmu ir todėl pamažu su laiku vis greičiau nyksta...

Anot Guy Rocher, visuomeniškumas yra procesas, kuriuo individas išmoksta ir pasisavina savo aplinkos socialinius ir kultūrinius elementus, juos integruoja savo asmenybėn skirtingų išgyvenimų dėka ir tampa aktyvia savo visuomenės dalimi...

Viktoras Nakas

Jonas Mockūnas

Rasa Lukoševičiūtė

Idealizmas, cituoju iš Lietuvos Enciklopedijos, yra „nusiteikimas ir nusistatymas vadovautis savo gyvenime idealais, jiems nesuinteresuotai tarnauti, žiūrint to, ko reikalauja idėja, o ne to, ką diktuoja realūs faktai".

... tautinės ištikimybės idėja turėtų tapti mūsų šių laikų idealizmo skatintoja...

Svetimoj aplinkoj išlaikyti tautinę ištikimybę reikia didelės dvasinės jėgos. Iš tikrųjų reikia pasiryžimo kovoti už tautinę savo gyvybę, o kartu ir už savo dvasinę laisvę.

... Šeimai tenka pilna atsakomybė už savo vaikų gimtosios kalbos išmokimą ir vartojimą, už tautinės ištikimybės idealo įskiepijimą.

Nors šeimai tenka pagrindinė atsakomybė lietuviškame auklėjime, ji viena negali to atlikti. Lituanistinė mokykla yra kita pagrindinė institucija. ... lituanistinės mokyklos užsimojimai neturėtų ribotis kalbos ir lituanistinių dalykų mokymu, o reikėtų plėsti į lietuvių visuomeniškumo aiškinimą, lietuvių išeivijos veiklos supažindinimą, dabartinės Lietuvos socialinį ir politinį pažinimą.

... mes ne visada sugebame pakankamai užangažuoti mūsų profesionalų žinojimą ir profesinę patirtį, analizuojant ir planuojant savo lietuvišką veiklą... Specialistų nuomonė svarbi, o jų organizuotas veikimas praturtinantis.

... ar nėra atėjęs laikas, kad visos aktyvios jaunimo organizacijos sueitų kartu ir paanalizuotų mūsų jaunimo visuomeniškumą, identifikuotų mūsų kiekvienos jaunimo organizacijos jėgą ir spragas ir sutartų, pasidalintų darbo sritimis?

Kodėl šiandien skautai ir ateitininkai supanašėjo? Racionalaus atsakymo neturiu, bet drįstu teigti, kad ir vieni ir kiti pirmiausia daro ir dėmesį kreipia į tai, kas patraukia jaunus žmones, o visa, kas reikalauja didesnio investavimo idealų siekiant, pasidaro rečiau realizuojami aspektai.

... ar Jaunimo Sąjunga neturėtų tapti savotiškas lietuviškas Taikos korpusas, kuris realiai stimuliuotų lietuvišką idealizmą — konkretų ir tikrą įvairiose situacijose?

Mes esame išeivijos lietuvybė, o mūsų šaknys labai trapios ir reikalingos didelės ir nenuilstamos priežiūros, kad mes nuolat augtume savo lietuviškame idealizme, nenuilstamai pasisavindami lietuvių kalbą, tautinį charakterį, tautos istoriją ir lietuvių kultūrą.

Algis Norvilas

.... jaunuoliai, kurie sugebėjo palankiai vertinti abejas tautines bendruomenes, išsiskyrė ne tiktai savo geru gyvenamojo krašto kalbos mokėjimu, bet ir geru gimtosios kalbos mokėjimu.
— Algis Norvilas

Dr. Algis Norvilas

„Dvikalbiškumas: palaima ar prakeikimas" (ištraukos)

Dvikalbiškumas: turtina ar žaloja. 1962 metais Peel ir Lambert paskelbė savo plačios apimties studiją, lyginančią dvikalbius su vienakalbiais vaikais inteligencijos atžvilgiu. Paties Lamberto nustebimui, priešingai negu susidariusiai panašių studijų tradicijai, jis rado, kad dvikalbiai tiek kalbinės tiek ir veiksminės inteligencijos atžvilgiu viršijo vienakalbius. Lambert argumentavo, kad dviejų kalbų mokėjimas praturtina protines galias: protas tampa lankstenis, sąvokos lengviau suprantamos ir įgaunamas įvairesnės protavimo galios. Tad, priešingai ankstyvosiom studijom, pagal šią studiją galima daryti išvadą, kad dvikalbiškumas, lyginant su vienakalbiškumu, asmenį intelektualiniai praturtina.

Dviejų kalbų išmokimas: Iš seno yra žinoma, kad, norint vaiką išmokyti dvejų kalbų, jas reikia pateikti atskirai... Gal geriausiai lietuvių kalbą būtų galima pateikti laikantis šių trijų taisyklių: tėvai su vaikais kalba vien tik lietuviškai, tėvai visados savo tarpe vartoja lietuvių kalbą ir tėvų vartojama lietuvių kalba nėra tik naminio susižinojimo priemonė, bet ir vispusiška paties gyvenimo išraiška...

... lietuvių kalbos perteikimas gali būti įvairiais būdais skurdinamas. ... pirmas, tai lietuvių kalbos patirties sumenkinimas, o antras, tai lietuvių ir gyvenamo krašto kalbų maišymas...

Tačiau vienos patirties lietuvių kalbai pasisavinti išeivijos sąlygomis nepakanka... Dabar suprantame, kad antros kalbos pasisavinimas yra veikiamas įvairių, dažnai kasdienoje nepastebimų, psichologinių veiksnių...

Pirmas veiksnys, kuris tramdo tautinį nusiteikimą, yra susijęs su skirtingumo išgyvenimu gyvenamo krašto aplinkos atžvilgiu. Šis „skirtingumo" išgyvenimas gali versti vaiką savo tautiniu savitumu susigėdyti ir nuo jo nusisukti... Todėl, kaip ne vienas atvejis rodo, ir lietuviuose pasitaiko, kad vaikas savo „skirtingumo" sukrėstas, užsikerta dėl lietuvių kalbos vartojimo ir pradeda vartoti tik vietinę kalbą.

Taip pat vaikas gali savo tautinį nusiteikimą prarasti augdamas aplinkoje, kuri nesužadina gilesnio potraukio savai tautybei...

Antras atvejis sutinkamas šeimose, kur vaikas dėl įvairių priežasčių negali savęs

sutapatinti su šeima ir dėl to nusisuka į gyvenamo krašto aplinką...

Pagaliau tautiniam nusiteikimui gali pakenkti ir per didelis etnocentriškumas. Šisai etnocentriškumo terminas nusako tautinio nusiteikimo būklę, kurioje sava tauta yra aukštinama, o kitos tautos žeminamos... vyresnieji išeiviai, net ir po keliasdešimties metų, vis daug gyvenamo krašto kalbą vartoja su baisiais gramatiniais trūkumais ir dar baisesene tartimi. Pasirodo, kad šie kalbiniai sunkumai ne tiek kyla dėl ribotos kalbinės patirties, kiek dėl susidariusios psichologinės užtvaros, kuri neleidžia šią kalbą perprasti ir ją pilniau pasisavinti.

Tačiau skaudžiausiai šio kraštutinio etnocentriškumo yra buvę paliesti jaunieji... O kur yra dingę ultrapatriotų vaikai?... Į šį klausimą tegalima tik atsakyti, įsijautus į padėtį jaunuolio, augančio tvankioje etnocentriškumo atmosferoje. O jo padėtis yra štai kokia. Iš vienos pusės, vaikas yra nuolatiniame sąlytyje su gyvenamo krašto tikrove, kuri, nežiūrint pasitaikančių trūkumų, jam yra ir patraukli ir vertinga. Tačiau iš kitos, jam šeimoje yra idealizuojamas už tikrovės ribų stovįs pasaulis, su kuriuo jis nieko bendro nėra turėjęs ir negali turėti, ir tuo pačiu niekinama aplinkinė tikrovė, kurioje jis neišvengiamai, vėliau ar anksčiau, turės sau surasti vietos. Aišku, kad šitokia padėtis jaunuolį pastato į akligatvio būklę, kuri su laiku tampa nepakeliama. Dažniausiai šis akligatvis iššaukia priešpriešišką atoliepį...

O vis dėlto yra veiksnių, kurie yra susiję su pilnesniu gimtosios kalbos išmokimu... vienas svarbiausių veiksnių, skatinančių gimtosios kalbos išmokimą, kyla iš noro save sutapatinti su tautine bendruomene, kuri tą kalbą vartoja... ši tautinė bendruomenė yra patiriama ir išgyvenama kaip vertingas reiškinys.

... lietuvių kalba jaunuoliui gali tapti svarbi, nes per šią kalbą jam atsiveria kelias bendrauti su tėvais, palaikyti ryšius su giminėmis Lietuvoje, jungtis į lietuvių bendruomenės veiklą ir pasidžiaugti lietuvių tautos kultūriniu lobynu.

Gardner ir Lambert taip pat yra pastebėję sąryšį tarp gimtosios kalbos mokėjimo ir nusiteikimo savos bei gyvenamo krašto tautinių bendruomenių atžvilgiu. Pasirodo, kad jaunuoliai, kurie sugebėjo palankiai vertinti abejas tautines bendruomenes, išsiskyrė ne tiktai savo geru gyvenamo krašto kalbos mokėjimu, bet ir geru gimtosios kalbos mokėjimu.

Kultūrinė sritis

Tomas Venclova

Ar įmanoma kurti lietuvišką kultūrą už Lietuvos ribų? (ištrauka)

Manęs prašė pasisakyti šio klausimu: Ar galima kultūros kūryba išeivijoje? Klausimas yra grynai retoriškas, net ir truputį beprasmis, nes įrodymas, kad ji galima, yra tai, kad ji egzistuoja. Egzistuoja šimtai gerų ir blogų romanų, eilėraščių rinkinių emigracijoje. Egzistuoja daugybė kitos kultūrinės veiklos, kuri tiesiog nustebina žmogų, atvykusį čia iš Lietuvos, nes mes Lietuvoj, net tie, kurie kaip aš, specialiai domisi emigracijos reikalais ir visais įmanomais kanalais seka, kas emigracijoje darosi, žino maždaug apie ketvirtadalį to, kas emigracijoje iš tikrųjų vyksta.

Šiandien galima kalbėti apie tris lietuvių kultūros sriautus: 1) pogrindinė, savileidinė, 2) legalioji krašto kultūra, 3) emigracinė kultūra. Jų kontaktai yra vienintelis būdas palaikyti mūsų tautinę gyvybę ir išlaikyti ją iki geresnių laikų.

1) Pogrindžio kultūra yra verta mūsų didžiulės pagarbos, bet ji yra neišvengiamai ribota. Ją kuria neperdidžiausias skaičius žmonių: yra ne masinis reiškinys. Tas gali atrodyti net paradoksiška, nes Lietuvoje savilaidos laikraščių yra daug, daugiau negu bet kur Tarybų Sąjungoje, net ir Lenkijoje. Tačiau savilaida Lietuvoje vis dėlto nenueina toliau elementoriaus lygio. Elementorius yra galbūt pati pirmoji ir garbingiausia knyga pasaulyje, bet jo žmogui neturėtų užtekti. Laukiame gilių mokslinių pasisakymų, esminių diskusijų, aukšto lygio literatūrinių veikalų. Laukiame, kad į savilaidą ateitų Lietuvos inteligentija, kad jie peržengtų į antrąją pakopą.

2) Legalioji krašto kultūra. Tie inteligentai, iš kurių norėtųsi daugiau, dar laiko save mažais ir silpnais ir vis bando reikštis legalios spaudos puslapiuose. Mano nuomone, maži yra tie, kurie patys laiko save mažais. Mes lietuviai tol būsime maži, kol mes kiekviena proga kartosime, kokie mes maži, silpni, pavergti ir nelaimingi. Mes nesame tokia maža tauta, net ir demografiniu požiūriu, ir mes esame viena iš tų tautų, kurios yra aktyviausios ir tuo pačiu didžiausios Rytų Europoje šiuo metu.

Tautos garbė ir tautos gyvybė yra vis dėlto ne toje legalioje kultūroje, o pogrindinėje kultūroje, nepaisant jos silpnybių.

Ir šios dvi kultūros Lietuvoje egzistuoja viena kitą kažkaip ignoruodamos. Kol

Tomas Venclova

Šiandien galima kalbėti apie tris lietuvių kultūros sriautus:
1. pogrindinė, savileidinė,
2. legalioji krašto
3. emigracinė kultūra. Jų kontaktai yra vienintelis būdas palaikyti mūsų tautinę gyvybę.
— Tomas Venclova

pačiame krašte, dvi Lietuvos kultūros, kurios yra svarbiausios, neturi deramo kontakto, mes negalime rimtai kalbėti apie Lietuvos dvasinę ateitį. Ir štai prieinu prie to, kas svarbiausia. Emigracijai turėtų būti lemta virsti tų dviejų lietuvių kultūrų jungiamąja grandimi. Mes emigrantai sekame, galime sekti abi Lietuvos kultūras. Mes esame laisvi su jomis diskutuoti, jas vertinti, jas daugiau ar mažiau paveikti, nes emigracija neabejotinai veikia Lietuvos pogrindį.

Marija Stankuvienė —Saulaitytė

Marija Stankuvienė-Saulaitytė

„Kalba ir lietuviškos kultūros kūrimas" (ištrauka)

Kodėl mažai kas užsiima žodine kūryba? Mes truputį nukrypstame nuo vienos lietuviškos tradicijos. Lietuvių gyvenime rašytojai būdavo labai svarbūs. Atrodo, kad Lietuvoje jie tebėra svarbūs. Ir tai ne kažkokiam elitui, bet tautai. Tauta laukdavo naujos įžvalgos iš savo rašytojų, o rašytojai turėjo tikslą ir prasmę savo kūrybai. Jeigu norime, kad kas lietuviškai rašytų, turime būti gyvybiniame ryšy su tuo rašytoju. Turime skaityti ir klausytis... ir kritikuoti rimtai. Rašytojas turi plėštis, kad mums pristatytų naują įžvalgą, tikslų žodį.

Kad kas nors iš mūsų gerai ir prasmingai rašytų lietuviškai, reikia bent dviejų dalykų. Viena: mūsų padėties pažinimas; antra, kalbos mokėjimas. Ar galime prisiminti bent vieną romaną, kuris išreikštų mūsų dvasią — tikrai mūsų dvasią — ne Lietuvos prisiminimus, nors jie svarbūs, bet mes, tačiau, jų neturime; ne Lietuvos gamtos ar ūkio žodynu, nes jie mums nepažįstami ir dažnai neaktualūs; bet mūsų specialios sąmonės, mūsų padėties, mūsų įdomių jausmų ir įvaizdžių samplaikos? Gal tai yra mūsų uždavinys: išmokti lietuvių kalbą tiek, sukurti tokią lietuvių kalbą, parašyti tokį veikalą, kuris išreikštų mus dabar čia. To niekas kitas, net geriausias Lietuvos rašytojas, už mus neatliks. O tai verta būtų atlikti. Matote, yra dalykų, kurie nuo mūsų priklauso. Save išreikšti yra vienas šitų dalykų.

Aleksandras Valavičius

Gal rašytojai mus apvylė; gal mes juos. Bet yra kažkas, ką žodinė kūryba pasako, ko niekas kitas neišreiškia: kažkas paliečia širdį ir pakeičia mintį. Jeigu mūsų visuomeninėj veikloj ar kultūriniuose reiškiniuose rašytojas neturi ką esminio ir nepakeičiamo pasakyti, tada jo ten nereikia. Bet jeigu jis kažką turi, ir mes jo nenorime, tada mes esame kultūriniai ir dvasiniai suskurdę. Gal ir mes kalti, jei žodinė kūryba nutilusi.

Keletas daugiau mažiau tinkamų pasiūlymų:

1. Sąmoningai įgyvendinti lietuviškas vertybes, pvz. vaišingumą;
2. rūpintis naudingu ir praktišku žodynu;
3. ieškoti lietuvių, kuriančių kitomis kalbomis, iš jų mokytis; juos įjungti;
4. rūpintis gerais vertimais veikalų, kuriuos verta versti;
5. nusistatyti iki sekančio kongreso savo lietuvių kalbą pagerinti;
6. pasamdyti lituanistą, kuris Jaunimo sąjungos ir Jaunimo kongreso oficialius raštus bei leidinius taisytų;
7. žodinei kūrybai paskirti rimtą vietą kultūriniuose renginiuose;
8. po įvairias kolonijas bei kraštus siųsti rašytojus, turinčius ką pasakyti ir mokančius kitus uždegti;
9. pasirūpinti, kad sekančiam kongresui būtų sukuriamas draminis veikalas;
10. prisiversti skaityti lietuvišką literatūrą, jai pritaikant tokias pat normas, kurios pritaikomos literatūrinėj kritikoj bendrai;
11. sudaryti progą į žodinę kūrybą linkusiems mokytis iš poetų gal kokioj stovykloj ar savaitgaliniuose suvažiavimuose; išleisti jų darbus;
12. parūpinti stipendiją jaunam kūrėjui, norinčiam lietuviškai geriau pramokti ar lietuvišką gamtą pažinti: jį pasiųsti vasarai į Punską-Punią;
13. nevartoti „nekultūringų" žodžių;
14. prisiversti išmokti tas septynias ar kiek taisykles nosinėms, skyrybos bei rašybos taisykles, linksniuotes; vienąkart gerai išmokus, bus ramu;
15. į savo stovyklas kviesti iš Lietuvos neseniai atvykusius jaunuolius bei mokytojus, kad praturtintume savo kalbą ir šiaip iš jų pasimokytume;
16. imtis atsakomybės už tai kultūriniame gyvenime, ko kiti už mus neatliks;
17. Penktajame kongrese turėti jaunųjų rašytojų būrelį ir ta proga išleisti jų darbus; į kongreso oficialius parengimus apmokėti kelionę jaunam rašytojui, turinčiam ką svarbaus mums pasakyti.

Aleksandras Valavičius

„Kultūrinio bendradarbiavimo tarp kraštų užduotis" (ištraukos)

Kultūrinio bendradarbiavimo priežastys: Užsienio kraštuose kultūrinio

bendradarbiavimo ryšiai turėtų būti juo labiau tampresni, kad visi tie lietuviai, kurie gyvena laisvojo pasaulio kraštuose, galėtų jaustis priklausą vienai įsivaizduojamai lietuvių bendruomenei.

Ar egzistuoja toks bendradarbiavimas? Be jokios abejonės, paskutiniaisiais metais buvo duotas didelis pasaulinio masto impulsas visai eilei lietuvių kultūrinio bendradarbiavimo formų.

Kokia tų bendravimų užduotis? 1. Parodyti savo meną tiems, kurie jo neturi. 2. Paskatinti kurti panašius meno ar muzikos vienetus. 3. Pamokyti tuos, kurie jau ką panašaus turi. Pasimokyti iš kitų, kurie jau geresnius vienetus turi. Pasivaržyti... 4. Bendradarbiauti pasirodymuose kartu su kitais.

Kas turi būti daroma? ... reikia ištirti, kad pati kolonija tam tikrame krašte pasisakytų, kas jai reikalinga, ir tuo pačiu metu praneštų, ką ji gali pasiūlyti kitiems... kiekvieno krašto Jaunimo Sąjungos vienetai... turėtų nustatyti savo planus, pvz., vieną kartą per metus, kur turėtų būti surašyti reikalavimai, o taip pat ir pageidavimai visose kultūrinio gyvenimo srityse. Taip parengtą planą kiekvienas kraštas persiųstų Ryšių Centrui, kuriame turėtų būti palyginimo ir įvertinimo studijos, pagal kurių išvadas būtų išleidžiamas aplinkraštis... Šiame aplinkraštyje turėtų būti suorganizuojamas preliminarinis kalendorius, nurodant visus pagrindinius kursus, suvažiavimus arba studijų savaites įvairiuose kraštuose.

Emilija Sakadolskienė

Kūrybos skatinimo ir skleidimo būdai (ištrauka)

Manau, kad PLJS valdybos kultūrinė veikla, jei ji bus atsakinga šiam kongresui, turės žengti gan didelį žingsnį. Kaip mūsų paskaitininkė Marija Saulaitytė-Stankuvienė pastebėjo, mūsų kūryba ir bendrai kultūrinės išraiškos ribojasi tuo, kas yra populiaru, kas suteikia materialinio pelno.

Danguolė Stončiūtė-Kuolienė, kurios pastabos įtrauktos į „Atstovo vadovą", sako: iki šiol J. Sąjungos kultūrinė veikla ribojosi kultūrinių apraiškų pristatymu bei skleidimu koncertais ir panašiai. Iki šiol JS-gos pastangomis lietuvių kultūra nepraturtėjo nieko išliekančiu. Žinoma, čia ne joks priekaištas. Iš jaunos sąjungos negalima tikėtis, kad pirmieji kultūros veiklos žingsniai būtų žemę drebinantys.

Bet kas mūsų laukia ateityje? Mano manymu, tai dėmesys žodinei kūrybai. Jeigu galėtume įtikinti jaunimą, kad reikia atiduoti savo raštus kalbos žinovui, tai būtų didelis laimėjimas. Per dažnai girdime: mano tėvai taip kalbėjo, tai ir man gerai, — nejaugi aš vaikščiosiu su žodynu; arba: visi supranta, ką norėjau pasakyti. Tai sako, nesuprasdami, jog menkina ir nuvertina kone svarbiausią mūsų įrankį.

Iš kitos pusės, teigiamas šio kongreso teiginys yra platesnis lietuvių kalbos vartojimas negu ankstyvesniuose kongresuose, nors aplamai ta kalba yra daug silpnesnė.

Šiaip nenorėčiau bandyti sudaryti ilgą sąrašą kultūros skatinimo ir skleidimo būdų. Norėčiau pateikti tik vieną. PLJS valdybos pravestas konkursas neturėtų būti vienkartinis įvykis, o kasmetinis. Sekančios valdybos pareiga būtų atspausdinti laimėjusiųjų kūrybą. Pavadinkime tai jaunų kūrėjų bibliotekos pirmuoju tomu — leidėja PLJS. Ši mūsų biblioteka neturėtų ribotis vien konkurso laureatų kūryba. Dažnas jaunuolis yra parašęs rašto darbą universiteto kursui ar skaitęs paskaitą kokia nors lietuviška tema. Kiek tokių darbų istorijos, tautosakos, net ekologijos ar geologijos klausimais guli stalčiuose. O gal lietuviškų anekdotų rinkinys bus antrasis šios bibliotekos leidinys. Gal pirmasis bus dvidešimties puslapių, parašytas taisyklinga lietuvių kalba, duodantis progos kitiems jauniems žmonėms dalintis savo kūryba. Gal kitas bus supažindinamas su lietuvių kalba prancūziškai. Trečiasis — ispanų kalba apie Pietų Amerikos lietuvių emigracijos istoriją. Atseit, galimybės neribotos, pareikalaujančios tiek lėšų, kiek vieno menininko kelionė po kelias lietuvių kolonijas.

Gal pirmieji žingsniai nebus mažiau elementarūs nei Tomo Venclovo apibūdinta pogrindžio kūryba, bet jei mūsų paskaitininkas optimistiškai žvelgia ateitin, laukdamas antros pakopos, kodėl ir mums apie tai nepasvajoti. Jei išeivijos užduotis yra jungti pogrindžio ir oficialią Lietuvos kūrybą, tai išeivijos jaunimo užduotis galutinai išsklaidyti įsisenėjusius mitus, įjungti vertingąsias gyvenamųjų kraštų įtakas. Mano nuomone, turime aiškią gairę Sąjungos kultūrinei veiklai, kurią galima vystyti įvairiais sumaniais būdais. Jei Sąjunga sugebėtų per ateinančius ketverius metus padaryti šiokį tokį įnašą į žodinės kūrybos puoselėjimą, būsime pažengę aiškų žingsnį kultūrinio sąmoningumo ugdymo kryptimi.

Emilija Sakadolskienė

Gal rašytojai mus apvylė;
gal mes juos.
Bet yra kažkas,
ką žodinė kūryba
pasako, ko
niekas kitas
neišreiškia: kažkas
paliečia širdį
ir pakeičiau mintį.
— M. Stankuvienė Saulaitytė

Marija Stankuvienė — Saulaitytė

BRĖKŠMA

Judinamomis medžių kalvomis
artinasi brėkšma, apimdama viršugalvį
negera dienojimo nuojauta.

Sustato į eilę nakties šmėklas
spindulio rėmai. Jos pabėga,
šiurpiai judančios, į požeminę
antgamtinę apsaugą.
Jų vietoje šedevre tuštuma,
kurią užpildyti man nesiseka,
nes manyje dar laikas siunta,
ir mano akys pasidavusios daiktams.

Vėjas aršėja, nepatenkintas
mano mintijimu, norėdamas vaizdus
šviesti laisvai ir švaistytis
įžvalgia jėga.

Išvengiu jo nerdama po lapais.
Šakų urvai veda nuo sekėjo
į konkretų, nekomplikuotą labirintą,
kuriame mano sąvokų siūlas atsivynioja
saugus bedieniame nejudėjime.

KOL MES KARTU

Kaip bespalvę priešpietės uždangą,
įkaitas blukina ankštį.
Jeigu laikas saulėjimu apsaugomas
nuo užsikirtimo ir dienojime
jo eiga nuosekli,
lakštas po lakšto
mano tirštas gaubtas,
kažko nevertingo netekęs,
šviesės nuo tavo žvilgsnio.

Tada sužvilga tik mums matomas
kristalizuotas branduolys,
laužydamas dienos spindulį
valanda po valandos, neskubiai,
kol mes kartu.

Ši Marijos Saulaitytės-Stankuvienės eilėraščiai buvo atspausdinti Pasaulio Lietuvių Jaunimo Ketvirtojo Kongreso stovyklos dieniniame leidinyje „Draugystės Audinys". Jos poezija jau buvo atspausdinta lietuvių išeivių periodinėj spaudoj, taip pat ir „Ateityje".

Elena Baronaitė

299—300 psl. — kūryba Elenos Baronaitės iš Venecuelos, dalyvavusios jaunųjų dailininkų meno parodoj Pasaulio Lietuvių Jaunimo Ketvirtajame Kongrese. Paskutiniaisiais metais ji mokėsi Vasario 16-toje gimnazijoje. Dabar studijuoja meną Venecueloje.

ZEITUNGEN

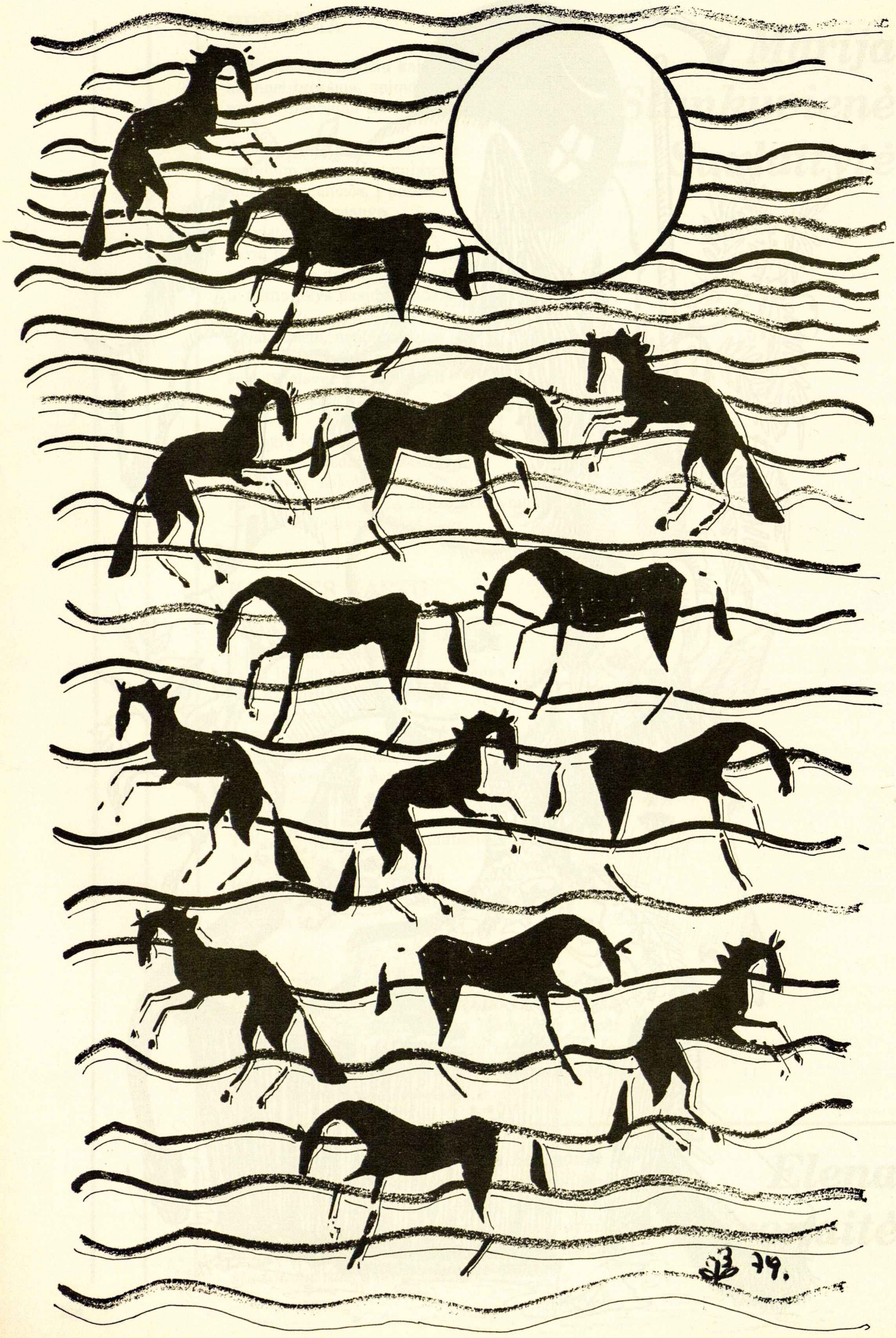

KONGRESAS, LONDONAS, — STOVYKLA

Vienos mergaitės dienoraštis

Kongresas, Londonas, Stovykla Vienos mergaitės dienoraštis

Sekmadienis, liepos 8 d.

Mes sėdime aerodromo bare, gerdami baltą vyną, žiūrėdami vienas į kitą, žiūrėdami pro langą į pakylančius lėktuvus. Penkios savaitės. Tai ne baisiausiai ilgas laikas. Bet kai aš grįšiu, gal jis bus pasikeitęs. Gal po penkių savaičių aš būsiu pasikeitus.

— Sutiksi Europoj daug įdomių žmonių, — visi man sako. — Mes ilgai sėdime. Jis laiko mano ranką. Sunku bus atsisveikint su tėvais ir pažįstamais. Sunku bus su juo atsisveikint.

Aerodromo žmonės juokiasi ir šypsosi. Aš irgi bandau šypsotis. Kaipgi atrodytų — mergaitė išskrenda penkiom savaitėm į Europą ir sėdi išsiblaškiusi, nelaiminga. Iš tikrųjų nesu nelaiminga — tik truputį nerami.

Baimė mane ima, kai lėktuvas pradeda kilti. Baimė ne katastrofos, nelaimės, ne lėktuvo kritimo. bet baimė naujos vietos, naujų žmonių.

Pirmadienis, liepos 9 d.

Atskrendame į Londoną devintą valandą ryto. Kelionė buvo ilga — devynios valandos. Visi atrodo gana išvargę.

— Negaliu tikėt, kad tikrai čia esame, — vienas sako.

— Aš noriu miego, — kitas atsako.

— Kur mano pasas? Tu pavogei mano pasą!

— Turbūt lėktuve palikai.

— Kaip juokingai jie čia kalba!

— Aš noriu važiuot namo.

— Ką dabar mes darome?

— Koks nuobodus aerodromas.

Į stovyklą mes važiuojam autobusu. Visi žiūri pro langus į šį naują, nematytą kraštą. Matome senus kuklius namelius, iš raudono akmens pastatytus. Visur rožės — didelės baltos ir raudonos rožės! Atrodo, kad net paprasčiausi namai turi didžiausius darželius. Koks gražus vaizdas!

Pirma diena, ir jau pasiilgau namų. Neturiu noro su nieku kalbėti. Neturiu noro važiuot į miesto centrą, vaikščioti po Londoną. Pirma valanda po pietų — Chicagoje penkta valanda ryto. Savaime suprantama, šiuo momentu turėčiau saldžiai sapnuot. Noriu miego, saldaus miego, bet nenoriu praleisti visą dieną slampinėdama savo kambaryje. Žinau, kad miegot būtų neįmanoma.

Mano kambarys dideliam trijų aukštų pastate. Trys šitokie pastatai vienas šalia kito ir pora mažesnių namelių — visi per toli nuo stovyklos židinio. Kiekvienas gaunam atskirą kambarį. Gali visą dieną praleist ramybėje, nieko netrukdoma. Bet ir sunkiau susipažint, susidraugaut. Kambariai patogūs, bet truputį šalti.

Mergaitės mano aukšte porą metų jaunesnės, bet jos skirtumo nepastebi. Mes susipažįstam ir netrukus visa grupė nutariam važiuoti į patį Londoną. Kelionė net nė valandos netrunka. Galiu nujausti, kad bus daug tokių, kurie važiuos kiekvieną dieną, kurie bus tik turistai, ne stovyklos dalyviai.

Išlipame prie Picadilly Circus. Lauke elektroninės šviesos visur žėri, ir didžiuliai plakatai skelbia naujus filmus, nepaprastus dalykus. Gatvėse pardavinėja skaras, megztinius, knygas. Atrodo, kad esu Arabijoj, kokiam nors turguje, kokioje ypatingoje čigonų mugėje.

Įsivaizdavau kilnų, ramų, istorinį miestą. Londonas — tai paradoksas: senas, bet ir modernus; kilnus, bet spalvingas; ramus ir triukšmingas. Britai įdomūs žmonės, bet nelabai gražūs. Vyrai žemi; moterys plonos, trumpais plaukais, truputį panašios į jaunus bernelius. Charakterio atžvilgiu jie daug nesiskiria nuo amerikiečių — gal truputį ramesni, lėtesni.

Smagu vaikščioti po šitą miestą, nors mes visos pavargusios, nors beveik pasiklydom.

— Einam ten!

— Ne, čia einam. Tikėk manim!

Aš nusiperku skarą iš arabo pirklio ir keletą atvirukų.

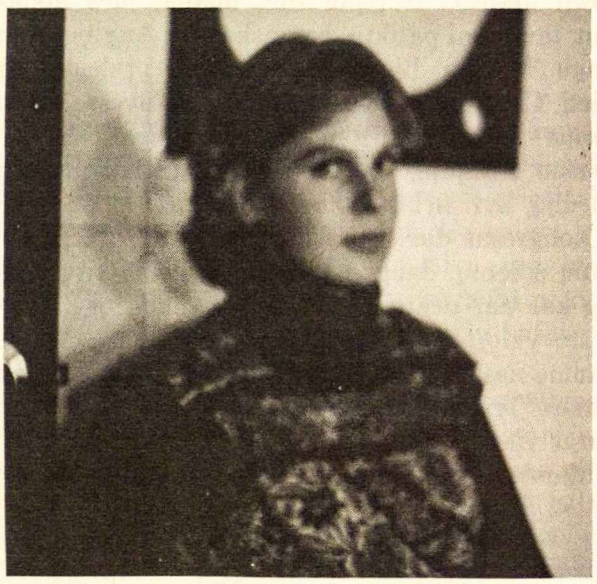

Daiva Markelytė, gyv. Cicero, Ill., JAV, studijuoja dramą, psichologiją ir literatūrą. Priklauso Chicagos studentų ateitininkų draugovei.

Prie Temzės ir Parlamento rūmų Londone

Antradienis, liepos 10 d.

Rašau laišką tėvams.
Mieli tėveliai,

Man Londonas labai patinka! Toks spalvingas, įdomus miestas. Alus gardus, teatras pigus, vyrai trumpi, bet įdomūs. Aš manau, kad aš nebegrįšiu atgal į Cicero. Ar galit atsiųsti mano rūbus ir stereo, ir, žinoma, plokšteles? Rašomą mašinėlę galit parduot.

Šiandien mačiau, kaip pasikeičia sargybiniai, bet neteko su karaliene susitikti. Gaila. Taip pat mačiau ‚Crown Jewels'. Norėjau tau, mama, juos atsiųsti, žinau, tau labai patiktų, bet viskas čia Anglijoje labai brangu. Mačiau ‚Big Ben' laikrodį ir praleidau visą popietį Charding Cross, knygų krautuvėse. Už tris dolerius nusipirkau naudotą „Complete Works of Emerson". Šiąnakt buvau teatre. Mačiau modernią komediją, kuri nebuvo labai juokinga.

Kongresas dar neprasidėjo, bet jau sutikau daug įdomių žmonių, daugumą iš Chicagos. Iš kitų kraštų daug kas dar neatvyko. Pastebėjau, kad mažai vyrų čia stovykloj, nors, kaip jūs žinote, man tas jokio skirtumo nesudaro. Maistas neblogas, bet namie daug skaniau. Yra jaukus barelis čia stovykloj, bet nėra atdaras visą dieną.

Mama, neužmiršk mano papartį palaistyt. Bučiuoju.

Jūsų dukrelė Daiva

Trečiadienis, liepos 11 d.

Pirma kongreso diena — didelė, smagi betvarkė. Vieni tempia lagaminus į kambarius, kiti sėdi žolėje, treti stovi eilėje prie raštinės užsiregistruoti. Kai kurie važiuoja vėl į miestą, bet kitiems nusibodo tas važinėjimas, nusibodo gal ir pats Londonas. Jie per tris dienas jau pamatė visą miestą, viską, kas tik galima matyt!

Susitinku su draugais, kurių porą metų nemačiau.

— Visai negalėjau tavęs atpažint, — sakau vienai, nors iš tikrųjų žmonės mažai tesikeičia. Daug nematytų veidų.

— Labas, mano vardas Vida.

— Labas, Vida. Aš Daiva.

— Iš kur tu esi, Daiva?

— Iš Chicagos.

— Tikrai? Aš irgi iš Chicagos.

— Juokauji! Tavęs niekad nesu mačiusi.

Šiandien dažnai girdžiu lietuvių kalbą, kartais anglų, rečiau ispanų.

Susipažinimo vakaras smagus, nors ne visada taip lengva susipažinti su kitais. Mergaitės stovi būreliuose, kalbėdamos, juokaudamos. Yra daugiau mergaičių negu berniukų, bet jos neatrodo labai nusivylusios. Iš tikrųjų jauni vyreliai atrodo truputį vieniši. Jei kuris norėtų su mergaite pakalbėt, susipažint, jis turėtų užkalbinti visą būrį.

Daug kas linksminasi bare. Visi čia smagiai nusiteikę. Kai kurie net dainuoja. Bet Anglijoje barai visur vienuoliktą valandą uždaromi.

— Negirdėta, — vienas sako.

— Kaip tai gali būt? — kitas sako.

— Dar bent valandą...

— Prašau, pone, ar negalėtumėt dar pusę valandos atdarą palikti?

— Maldaujam.

— Dešimt minučių?

Tiltas per Temzės upę Londone

— Atsiprašau, bet negaliu... Koks nusivylimas! Koks nepasitenkinimas!

— Man nepatinka Anglija, — vienas sako.

Šeštadienis, liepos 14 d.

Oras visą savaitę malonus. Nėra lietaus, nei rūko. Patys londoniečiai nustebinti. Naktys debesuotos ir nelabai tamsios, nematai danguje daug žvaigždžių. Lengva užmigti. Lengva ir atsikelti. Jokių skambučių, jokių garsiakalbių, kuriais dainuotų kas aukštu, nemaloniu balsu:

— Vai kelkitės, vaikeliai...

Net pusryčiams nėra skambučio. Guliu lovoj patenkinta, laiminga. Langas atdaras. Vėsus, bet saulėtas rytas. Kongrese smagu.

Ketvirtadienį vakare buvo sukurtas Joninių laužas. Poros iš kiekvieno miesto, reprezentuodamos lietuvių veiklą, šoko per laužą. Jei peršoksi, tai lietuvybė gyvuos tame mieste. Visi peršoko. Seniai Lietuvoje Joninių naktį mergaitės, atsistojusios nugara ties medžiu, metė vainikus į medžio šakas. Jei pirmą kartą vainikas užsikabino ant šakos, tai mergaitė už metų ištekės; jei antrą kartą, tai už dviejų metų, ir taip toliau. Stovykloje nėra daug medžių, tai savanoriai iš tautosakos būrelio, iškėlę rankas kaip šakas, vaidino medžius. Stovyklautojai metė paparčių vainikus, bandydami juos užkabinti ant šių improvizuotų šakų. Mečiau ir aš. Vis nesisekė. Kaip baisu! Kas atsitiks! Pagaliau septintas metimas pavyko. Kokia palaima!

Vakar vakare buvo susikaupimo vakaras. Mišios laikomos lauke. Triukšmaujantis jaunimas nutilo, nurimo. Kiekvienas degė žvakę. Kai kurie poeziją skaitė. Po Mišių visi neišsiskirstė, bet, sustoję ratu, ilgą laiką dainavo mėgiamiausias dainas, giesmes.

Sekmadienis, liepos 15 d.

Esu išvargusi. Galvą skauda. Einu tiesiai miegot. Nieko daugiau šiąnakt nerašysiu.

Pirmadienis, liepos 16 d.

Rašau antrą laiką tėvams.

Mieli tėveliai,

Kai grįšiu namo, man būtinai reikės naujų išeiginių batų. Paaiškinsiu. Šeštadienį buvo Londone didysis Kongreso koncertas. Po koncerto prieš šokius buvo poros valandų pertrauka. Visi ėjo valgyt ir pabendraut. Kaip jūs žinote, šiuo laiku yra beveik neįmanoma moterims gauti batų be aukštų kulnų. Taip pradėjo skaudėti kojas, kad turėjau batus nusimauti. Vaikščiojau po Londoną basa.

Mieli tėveliai, Kongresas labai spalvingas ir triukšmingas. Visą dieną gali girdėti dainuojančios jaunystės švelnius balsus. Visą naktį juos gali girdėt. Kaimynai anglai mano, kad gal per daug tų balsų.

Oras labai malonus. Neturėjau progos pasinaudoti savo naujuoju rožiniu lietpalčiu ir raudonu lietsargiu. Gaila.

Jūs turbūt pastebėjot šitame laiške, kaip mano lietuvių kalba pagerėjo. Aš čia kalbu tik lietuviškai.

Iki pasimatymo!

Daiva

LIETUVIŲ JAUNIMAS ĮVAIRIUOSE PASAULIO KRAŠTUOS

VITA MUSONYTĖ

IV PLJ Kongrese buvo gera proga iš arčiau susipažinti su įvairių kraštų lietuvišku jaunimu ir išmokti iš viens kito, pasidalinant kolonijų pasisekimais bei rūpesčiais. Nenuostabu, kad stipriausia veikla yra ten, kur yra didesnės lietuvių kolonijos, nors ir tose kolonijose veiklos pobūdis kartais gerokai skiriasi. Šiaurės Amerikoje, Australijoje ir Brazilijoje yra plačios apimties veikla: veikia ideologinės organizacijos, šokių ansambliai. Šiaurės Amerikoj ir Australijoje reiškiasi ir politinė veikla; pvz.: Š. Amerikoje ruošiamos demonstracijos, o Australijoj jaunimas jau trejus metus ruošia Kalantos minėjimą.

Žinoma nors veikla gan stipri didesnėse lietuvių kolonijose, yra ir problemų. Kaip beveik visur, yra sunku sudominti ir pritraukti lietuvių jaunimą prie veiklos. O tas jaunimas, kuris veikia, turi ir kitų įsipareigojimų studijose bei profesijose, taip kad suderinimas lietuviškos veiklos su gyvenamojo krašto reikalavimais ne vienam yra sunkus.

Jaunimas, atstovaujantis kraštus, kur mažiau lietuvių, skundėsi ypatingu veikėjų trūkumu. Iš Italijos į Kongresą atvyko vienas Saulius Kubilius. Iš viso lietuviai, kurie gyvena Romoje, nėra pastovūs gyventojai: daugumas jų yra atvykę studijuoti Loyolos universitete arba lietuvių kolegijoje. Tačiau jie turi vieną galingą veiklos įrankį — tai Vatikano radijo programa, kuri palaiko gyvą ryšį su pavergtaisiais Lietuvoje. Kolonijos Pietų Amerikoje ir Europoje irgi vargsta dėl veikėjų trūkumo. Taip pat ten, kur nėra didelių kolonijų, kaip Švedijoje ir Vakarų Vokietijoje, lietuviai gyvena išblaškyti po kraštą; tad būna sunku lietuviškam jaunimui susiburti. Kai kur, kaip Kolumbijoje, kalnai trukdo patogiam susisiekimui. Iki šiol Vasario 16-osios gimnazija turėjo svarbų vaidmenį lietuvybės puoselėjimo darbe jaunimo tarpe Vakarų Vokietijoje. Ten dar veikia skautai ir ateitininkai, bet dabar, kai gimnazijoje smarkiai sumažėjo lankančių skaičius, nukentėjo ir šių organizacijų veikla.

Daugelyje kraštuose yra didelis rūpestis dėl lietuvių kalbos nemokėjimo. Didžioje Britanijoje sparčiai vyksta asimiliacijos procesas. Ten pagrindinė jaunimo organizacija yra skautai, o jų skaičius vis mažėja. Jaunimo tarpe vyrauja anglų kalba, tad susidomėjimas skautų žurnalu šiek tiek padidėjo, kai straipsniai buvo spausdinami ne tik lietuvių, bet ir anglų kalba. Anksčiau buvo bandoma pravesti lietuvių kalbos kursus, bet kursai nepasisekė, nes buvo per mažas susidomėjimas. Dabar vėl bus bandoma organizuoti lietuvių kalbos pamokas Londone ir Monttinghame. Tikimasi geresnių rezultatų. Urugvajuje yra daug mišrių šeimų; kai tėvai kalba ispaniškai savo tarpe, maža jų vaikų kalba lietuviškai. Yra apskaičiuojama, kad maždaug 50 proc. nesupranta lietuviškai, nors jie dalyvauja lietuvių veikloje. Jaunimui rengiamos Kultūros Draugijos veikla vyksta ispanų kalba. Argentinoje didžiausia problema laikoma kalbos nemokėjimas. Ten bandoma pritaikyti tinkamus metodus visa jaunimą pritraukti. Vis dėlto tai sudaro kliūčių vieningai ir sklandžiai veiklai, ypač kai norėtųsi išlaikyti lietuvių kalbą.

Prancūzijoje lietuviškas jaunimas labai silpnai arba visai nekalba lietuviškai. Tame krašte neegzistuoja organizuota Lietuvių Bendruomenė, nors Paryžiuje yra maždaug 300 lietuvių, įskaitant ir mišrias šeimas. Veikia stipri prancūzų įtaka šeimų gyvenime. Vyresniųjų tarpe vyrauja nuotaika, kad iš lietuvių kalbos ir kultūros maža naudos jų dabartinėse sąlygose. Kunigas Petrošius yra beveik vienintelis žmogus, kuris pastoviai skiria daug savo laiko ir jėgų lietuviams Prancūzijoje ir Belgijoje. Jis yra suorganizavęs bendrus pietus, į kuriuos kas mėnesį susirenka 40 lietuvių. Prancūzijoje nėra nei susirinkimo salės, nei klubo, nei ideologinių organizacijų, nei lituanistinės mokyklos. Jaunimas pats dabar stengiasi atkurti lietuvišką gyvenimą, nors susiduriama su kliūtimis. Jie mokosi lietuvių kalbos, nors jų vienintelis vadovėlis pasenęs, išspausdintas 1946 Vokietijoje. Jaunimas daugina ir išsiuntinėja laikraščių iškarpas lietuvių klausimais. Jie sistematingai skaičiuoja lietuvių kilmės žmones Prancūzijoje ir sudaro jų sąrašus. Taip pat jie mokosi lietuviškų dainų ir groja skudučiais. Yra pasigerėtina, kad jaunimas nepalankiose sąlygose vis tiek įstengia išreikšti savo lietuviškumą.

Dabar, IV PLJS Kongresui praėjus, lauksime jo rezultatų. Buvo pastebėta, kad ne vienas Pietų Amerikos jaunuolis, kuris prie III-jį Kongresą niekad nekalbėjo lietuviškai, jau IV-ajame Kongrese gan laisvai galėjo susikalbėti. Be to, po III-ojo Kongreso pagausėjo Š. Amerikos lietuvių apsilankymai P. Amerikoje. Keli P. Amerikos atstovai pareiškė nuomonę, kad Š. Amerikos svečių apsilankymas vis pagyvina jų lietuvišką gyvenimą. O dabar per IV-jį Kongresą buvo girdėti, kad Vakarų Vokietija žada palaikyti artimesnius ryšius su Anglijos ir Prancūzijos jaunimu. Jei grįžę iš IV-ojo Kongreso pajus naują entuziazmą lietuviškai veiklai, jei per IV-ąjį PLJS Kongresą girdėsis mažiau kraštų veikėjų nusiskundimų dėl sunkumų pritraukti jaunimą ir jei girdėsis daugiau lietuvių kalbos jaunimo tarpe, tai tada IV-asis Kongresas bus sėkmingas ne vien užmegztom draugystėm ar gražiais nutarimais, bet ir atgaivintu lietuviškumu jaunimo tarpe.

Vita Musonytė, JAV lietuvių jaunimo atstovė IV PLJ Kongrese, siekia magistro laipsnio vaikų klinikinėj psichologijoj.

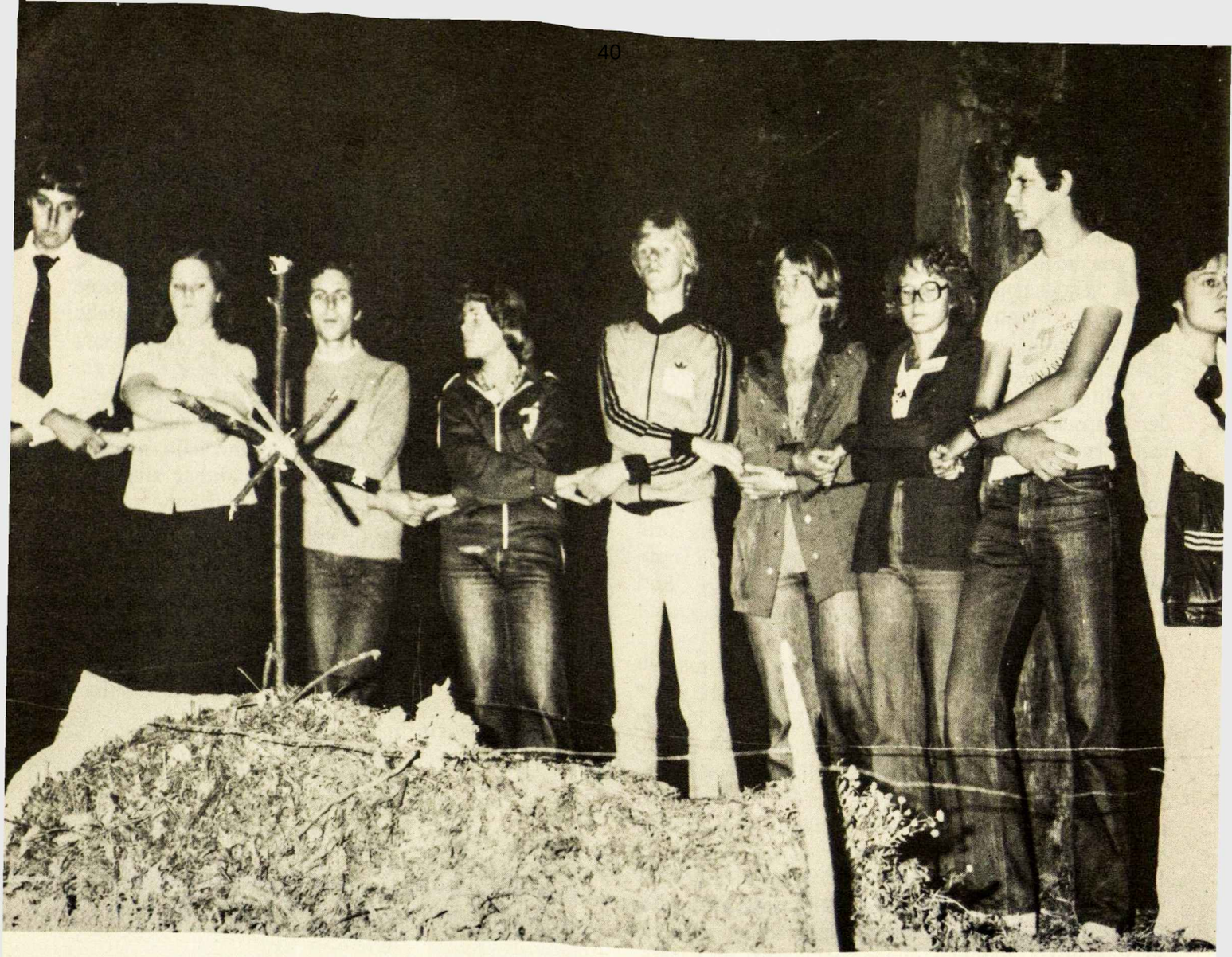

LAIŠKAS LIETUVOS JAUNIMUI

Mielasis Lietuvos jaunime,

Mes, Pasaulio lietuvių jaunimo ketvirtojo kongreso atstovai, susirinkę Altenberge, Vakarų Vokietijoje, atstovaudami jaunimui iš Argentinos, Australijos, Brazilijos, Didžiosios Britanijos, Italijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Kolumbijos, Prancūzijos, Švedijos, Urugvajaus, Vakarų Vokietijos ir Venecuelos, sveikiname jus, savo brolius ir seseris.

Atkeliavome iš įvairių pasaulio kraštų aptarti užsienio lietuvių jaunimo reikalus ir pagrįsti bei įprasminti ateities veiklą. Būdami Vakarų Vokietijoje, taip arti Lietuvos, gailėjomės, kad jūs negalėjote būti kartu su mumis. Tačiau jūs nuolat buvote mūsų mintyse ir širdyse. Mes, kaip ir jūs, esame lietuvių tautos vaikai. Mes tikimės, kad Pasaulio lietuvių jaunimo ketvirtojo kongreso nutarimuose atsispindi mūsų meilė Lietuvai, jos istorijai ir visai jos kultūrai. Mes sveikiname jūsų drąsius žingsnius, kuriais ginate savo tautinius įsitikinimus. Ryžtingi Lietuvos jaunuolių žygiai savo pavyzdžiu iššaukia mūsų ypatingą pagarbą. Tačiau mes niekad nepamirštame ir tų, kurių vardai nepasiekia laisvojo pasaulio.

Šiuo laišku sveikiname ir tuos lietuvius jaunuolius, kurie yra išsklaidyti po Latviją, Baltarusiją, Sibirą ir kitas Sovietų Sąjungos dalis, po Lenkiją, ypač Punsko kraštą, bei įvairias Rytų Europos šalis.

Su Lietuva ir su jumis mus jungia nenutraukiamas ryšys. Stengsimės, kad jis augtų ir stiprėtų, padėdamas mums išlikti lietuviais. Kartu su jumis žvelgiame į šviesią tėvynės ateitį ir laukiame tos dienos, kada galėsime visi susirinkti laisvosios Lietuvos žemėje.

Pasaulio lietuvių jaunimo ketvirtasis kongresas
1979 m. liepos mėn. 27 d., Altenbergas, Vakarų Vokietija

JAUNIMO KONGRESAS IR OKUPUOTA LIETUVA

Viktoras Nakas

1) *Ką Ketvirtasis pasaulio lietuvių jaunimo kongresas padarė okupuotos Lietuvos laisvinimo reikalu?*

Į klausimą iš dalies atsako paties okupanto reagavimas. Kai prasidėjo ketvirtojo Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso Studijų dienos Altenberge, prasidėjo ir sovietų kariuomenės manevrai Pabaltijy. Juokaudami galim tvirtinti, kad manevrai suruošti mūsų kongreso išsigandus. Bet kitas reiškinys jau ne juokingas. Tikrai neatsitiktinai iš Lietuvos į Frankfurtą atskrido ir paskui už dešimties kilometrų nuo Altenbergo apsistojo grupė žmonių, kurie labai norėjo dalyvauti kongreso studijų dienose. Kas tie žmonės ir ko jie tikėjosi iš susitikimo su išeivijos lietuviais, sunku pasakyti. Kongreso vadovybė nusprendė, kad toks sovietinės Lietuvos atstovų įsimaišymas gali neigiamai paveikti studijų dienų tvarką ir atsisakė juos priimti. Drįstu spėti, kad sovietinės Lietuvos valdžia aiškiai susidomėjo jaunimo kongresu, pasiųsdama „ekskursantų" grupę į Vakarų Vokietiją. Sovietų valdžiai nebūtų buvęs reikalingas informacijų rinkėjų pasiuntimas į Vakarus, jeigu ji žinotų, kad su mūsų tėvų kartos išnykimu, išnyks ir visi „reakcionieriai" išeivijoje, norintys atstatyti „buržuazinę" Lietuvą.

Jeigu ketvirtasis jaunimo kongresas teikė okupantui nemažai rūpesčio, tai dėl tos pačios priežasties jis turėjo teikti vilčių okupuotos Lietuvos gyventojams, trokštantiems laisvės. Kad ne vien okupacinis režimas žinojo apie įvyksiantį ketvirtąjį PLJK, įrodė pogrindžio leidinys „Alma Mater", kurio sveikinimai kongresui spėjo atstovus pasiekti, jiems dar būnant Europoje. Amerikos Balso, Laisvės Radijo ir kitų susižinojimo priemonių dėka, Lietuvos gyventojai greit patirs, jei dar nepatyrė, kad IV jaunimo kongresas jau dabar yra tas, kuris atsuko savo veidą ir sielą į Lietuvą. Turbūt daugiau negu bet koks kitas pasaulinio masto lietuvių išeivių susirinkimas per paskutiniuosius 39 metus, šis kongresas ištiesė ranką lietuvių tautai. Moralinė kovojančiai Lietuvai parama, atsispindinti kongreso nutarimuose, buvo svarbiausias ketvirtojo PLJK betarpiškas įnašas į Lietuvos laisvinimą.

Kitas betarpiškas, nors ir ne toks svarbus įnašas į Lietuvos laisvinimą, buvo atstovų apsilankymai įvairiose gyvenamųjų kraštų pasiuntinybėse. Šią protingą idėją, kiek žinau, PLJS valdybai pasiūlė vienas PLB vicepirmininkas. Prieš kongresą PLJS valdyba prašė paskirų kraštų jaunimo kongreso atstovų vadus, kad jie ištirtų galimybes aplankyti savo kraštų ambasadas Londone ir Bonoje. Kaip šių pastangų rezultatas, ir Londone, ir Bonoj Australijos, JAV, Kanados bei kai kurių Pietų Amerikos kraštų delegacijos buvo priimtos į pasimatymą su savo kraštų valdžios pareigūnais. Kai kuriais atvejais tie valdžios pareigūnai gerai pasiruošė pasimatymams, pasiskaitydami apie Pabaltijį. Tik vienu atveju (Amerikos ambasadoje Londone) valdžios atstovas buvo nustebintas, kai delegacijos nariai pradėjo jį klausinėti apie Lietuvą. Taip įvyko dėl labai paprastos priežasties. Buvo pagrįstai baimintasi, kad JAV valdžia gali atsisakyti pasimatyti su Amerikos lietuvių delegacija, kuri Europon atvykusi nori kelti jautrius klausimus apie Lietuvą. Taigi jaunimo kongreso atstovai iš JAV paprašė pasimatymo Amerikos ambasadoje, iš anksto neįspėdami šeimininkų, kad tai taps Lietuvos istorijos ir dabartinės padėties pamoka. Kiekvienu atveju apsilankymų tikslas pasiektas: įvairių kraštų diplomatai patys susipažino ar buvo supažindinti su laisvosios Lietuvos byla.

2) *Kokios įtakos Lietuvos laisvinimo veiklai ateity tikiesi iš šio jaunimo kongreso?*

Manau, kad šis jaunimo kongresas bus turėjęs tikrai reikšmingos, nors sunkiai išmatuojamos, įtakos Lietuvos laisvinimo veiklai. Jei kas iš šio kongreso tikėjosi detalaus konkrečios veiklos projekto, tai turės nusivilti. Įvyko, kaip programos ruošėjai žadėjo: ketvirtojo Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso rezoliucijų branduolį sudarė principiniai pasisakymai. Pareikštų principų įtakos į Lietuvos laisvinimą dydis ir tempas priklausys nuo to, kiek pats jaunimas stengsis juos konkrečia veikla realizuoti ir kiek vyresniųjų galvojimas bus jų paveiktas. Principų realizavimas ir galvosenų paveikimas yra ilgalaikis procesas, kurį tiktai gal už dešimties metų galėsime kaip reikiant įvertinti. Jeigu visuomenė susidomės, atkreips nuolatinį dėmesį ir pagaliau pasisavins jaunimo credo, suformuluotą Altenberge 1979 metų liepos mėnesį, panašiai kaip buvo daroma su Lietuvių Charta ir su White Plains nutarimais, tai įvyks lietuvių visuomenės politinės filosofijos gan spartus poslinkis iš dešinės pusės politinio spektro arčiau centro. Žiūrint į kitą ekstremą, net ir jeigu šio kongreso nutarimai bus jau ateinančių naujųjų metų išvakarėse pamiršti, jie pasiliks kaip rodyklė išeivijos ateities politiniam gyvenimui. Ketvirtojo PLJK sprendimai nusako, kuria kryptim eis

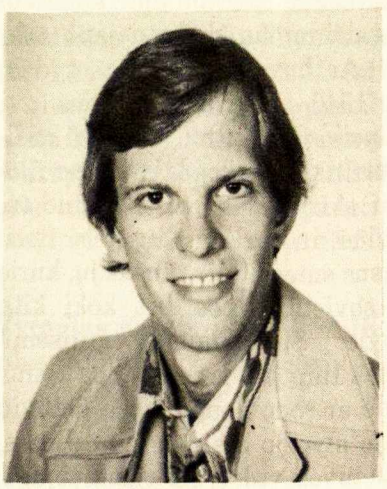

Viktoras Nakas yra Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos politinės veiklos koordinatorius.

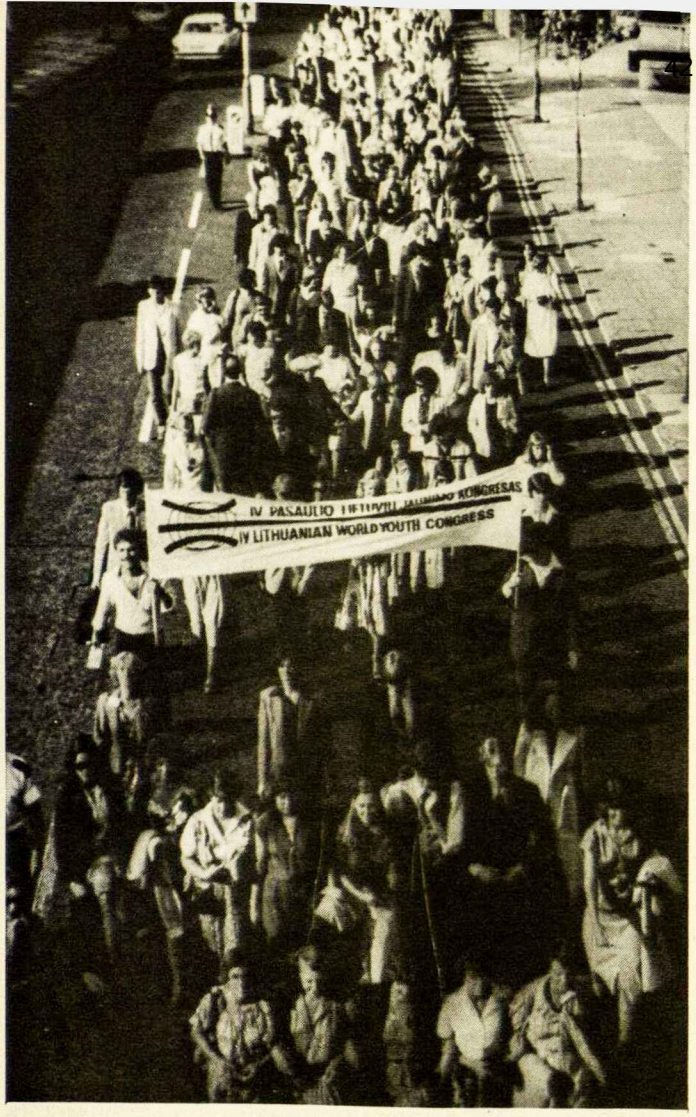

Lietuvos laisvinimo veikla už dvidešimt penkerių metų. Apsukrūs Altos, Vliko ir Bendruomenės vadai bus įsidėmėję, kad Altenmberge susirinko žmonės, kurie sudarys lietuvių veiklos vadų branduolį už ketvirčio šimtmečio. Tie visuomenės veikėjai, kurie dabar vadovauja Lietuvos laisvinimo veiklai ir kurie pasižymi ne tik gudrumu, bet ir plačiu akiračiu, gali paspartinti ateitį, priimdami dėmesin jaunimo kongreso atstovų nutarimus — credo bei darydami atitinkamas išvadas.

Neabejotina, kad visa lietuvių visuomenė atkreips dėmesį į dvi rezoliucijas — vieną apie žydus, kitą apie rusus — kurios galbūt taps kontroversijų objektu. Abidvi rezoliucijos smerkia kolektyvinės atsakomybės sąvoką — žydų tautai už talką išvežimuose pirmuoju bolševikmečiu, o rusų tautai — už Lietuvos okupavimą. Kai prisimenama, kad 1978 m. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo politiniame komitete brangus laikas buvo gaišinamas diskutuojant tokį kvailą klausimą, kaip: „Ar buvo *bent vienas* žydas, kuris lietuvius gelbėjo 1940—41 metais?“, šios dvi jaunimo kongreso rezoliucijos gali atrodyti tikrai radikalios. Iš tiesų jos praturtina Lietuvos laisvinimo filosofiją, nes jos atsargiai skiria mūsų priešus nuo tų, kurie mums yra neutralūs ar kurie mums gero nori. Todėl rezoliucija apie rusus smerkia tik tuos iš jų, kurie laisva valia skleidžia sovietinį arba bet kokį kitą imperializmą Pabaltijyje. Smerkdamas antisemitizmą, jaunimo kongresas taip pat smerkė tuos žydus (bet tik tuos!), kurie rodė ar rodo neapykantą lietuvių tautai. Už šių rezoliucijų slypėjo atstovų supratimas, kad, nepriklausomai Lietuvos valstybei egzistuojant, reikės taikoje gyventi su keliasdešimt kartų didesniu kaimynu rytuose ir ieškoti bendros kalbos su visų tautų žmonėmis. Be to, jaunimo kongreso credo yra humaniškumo (priešingo kolektyvinės atsakomybės sąvokai) ir karingumo derinys. Jaunimas griežtai pasmerkė teroristinių priemonių vartojimą išeivijoje, pasiryždamas kovoti už Lietuvą taikingais būdais. Atstovai sąmoningai rezoliucijose nutylėjo apie jėgos vartojimą Lietuvoje, pripažindami, kad tenai militarine jėga valdo svetimas režimas ir kad ateityje Lietuvos išvadavimui gali būti reikalingas visai pateisinamas kruvinas sukilimas.

Kaip kovoti už Lietuvą? Kongresas pabrėžė, kad vienas iš svarbiausių būdų, kaip galima Lietuvai padėti, yra ryšių palaikymas su kraštu. Šiuo pasisakymu IV PLJK įrodė savo avangardiškumą. White Plains konferencija davė išeivijos lietuviams pasirinkimą tarp ryšių palaikymo ir nepalaikymo. Jaunimo kongreso atstovams toks pasirinkimas buvo bereikšmis, nes atstovai vieningai sutiko, kad ryšiai yra būtini tiek išeivijos, tiek Lietuvos liaudžiai. Vienintelis klausimas tebuvo, kokie ryšiai pageidaujami ir kaip puoselėti. Ketvirtojo kongreso nutarimai aiškiai sugestionuoja, kad ryšių su Lietuva palaikymas yra Lietuvos laisvinimo veiklos *priemonė*.

Iš šių jaunimo nusistatymų galima matyti, kad Lietuvos laisvinimo veikla turi įgauti daugiau subtilumo, sofistikacijos. Pavyzdžiui, šis jaunimo kongresas buvo pirmasis, kuriame jaunimas bandė išsamiau tirti santykį tarp įsijungimo į gyvenamojo krašto politiką ir į Lietuvos laisvinimo veiklą. Lygiagrečiai su laisvinimo veiklos didėjančiu sudėtingumu (kada rusas nebėra priešas dėl to, kad jis rusas, ir jaunuolis, lankantis Vilniaus universiteto kursus, nėra nei truputį sukompromituotas, o atvirkščiai, prisideda prie Lietuvos laisvinimo kovos) jaunimo kongresas reikalauja taip pat jaunimo politinio sąmoningumo ugdymo. Atstovai pripažino, kad politinis jaunimo sąmonėjimas iki šiol buvo permažai efektingas. Jie apeliavo į pasaulio lietuvius, kad ypatingas dėmesys būtų kreipiamas į dabartinės ir ateinančios jaunosios kartos politinį auklėjimą. Tą jaunimo apeliaciją priėmus kaip tikrą pinigą, visuomenė galėtų už 10—20 metų išauklėti politiškai žymiai stipresnę jaunuomenę negu dabartinė. Žinoma, laimėjimas Lietuvos laisvinimo bylai būtų nepaprastas.

Šiame atsakyme nepaminėjau kai kurių kitų ketvirtojo PLJK rezoliucijų, kurios įrodo tęstinumą tarp dabartinės ir ateities laisvinimo veiklos, tad ir teikia tai veiklai šiokį tokį pastovumą. Pasisakymai už nepriklausomą, demokratišką Lietuvą, už žmogaus teisių gerbimą Lietuvoje, už politinių kalinių laisvinimo veiklą, už glaudžių ryšių su pabaltiečiais palaikymą, už Lietuvos pogrindžio spaudos platinimą išeivijoje ir t.t., iš esmės sutampa su tais veiklos principais, kuriais šiandien vadovaujamasi. Kongreso pasisakymai atnaujina tuos veiklos principus ir duoda šių dienų visuomenės vadams vilčių, kad jų pastangos paliks pėdsakus. Kadangi šio jaunimo kongreso atstovai savo principinius nusistatymus *motyvavo*, reikia tikėti, kad tie pėdsakai taps sunkiai išdildomi.

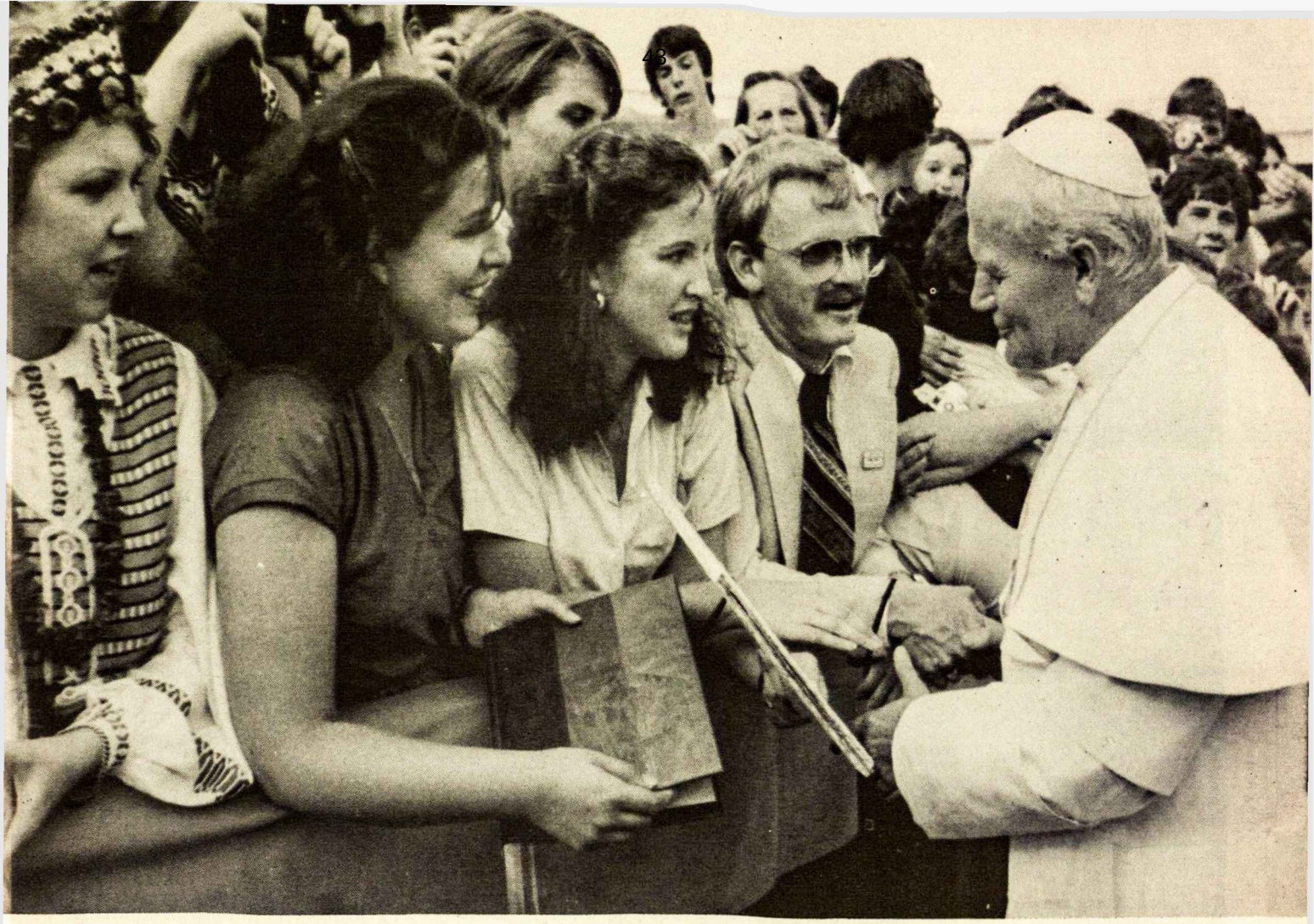

Su popiežium Jonu Pauliu II Vatikane (iš kairės): O. Virbickaitė iš Anglijos, PLJS pirm. G. Juozapavičiūtė, D. Juozapavičiūtė ir P. Kuras iš Kanados.

JO ŠVENTENYBEI POPIEŽIUI JONUI PAULIUI II

Laisvojo pasaulio lietuvių jaunimas, suplaukęs į savo ketvirtąjį pasaulinį kongresą, kuris įvyko Federalinėje Vokietijoje, Altenberge, liepos 19—29 d., labai nuoširdžiai sveikina Jus, Šventasis Tėve, ir prašo Jūsų apaštališkojo palaiminimo sau, savo pavergtąjai tėvynei Lietuvai ir jos kovojančiam jaunimui. Suvažiavę iš Anglijos, Argentinos, Australijos, Brazilijos, Italijos, Jungtinių Amerikos Valstybių, Kanados, Kolumbijos, Prancūzijos, Švedijos, Urugvajaus, Venecuelos ir Vakarų Vokietijos aptarti įvairias mus liečiančias problemas ir paruošti konkrečius ateities veiklos projektus, mes ypatingą dėmesį skyrėme broliams ir seserims Lietuvoje, kurią sovietai brutaliai ir nelegaliai užėmė 1940 metais. Mums nepaprastai skaudu, kad mūsų bendraamžiai kenčia už savo religinius įsitikinimus, tokie asmenys kaip Viktoras Petkus yra baudžiami už Dievo ir tėvynės meilės skiepijimą jaunimui. Skaudu matyti, kaip sovietinis ateizmas persekioja tikinčiuosius vaikus mokyklose, viešai išniekindamas jų įsitikinimus ir kliudydami jiems siekti aukštesniojo mokslo. Mums taipgi skaudu matyti, kaip okupantas negaili jokių pastangų užgniaužti bet kokį dvasinį gyvastingumą, prasiveržiantį jaunimo gretose ir išugdyti vien materializmu pagrįstą visuomenę. Mes ypač giliai vertiname Jūsų parodytą palankumą lietuvių tautai bei Jūsų paramą tikintiesiems Lietuvoje. Džiaugiamės kad. šv. Petro įpėdinis yra žmogus, kuris gerai supranta Lietuvos padėtį, bet prašome Jus ir toliau visos Bažnyčios vardu smerkti tikintiesiems ir visai lietuvių tautai daromas skriaudas. Mes prašome Jus viešai pasauliui atskleisti Lietuvos padėtį ir savo drąsos bei stiprybės teikiančius žodžius skirti Lietuvos jaunimui, kuris šaukiasi pagalbos kovoje už religinę bei tautinę laisvę.

Pasirašė PLJS pirm. Gabija Juozapavičiūtė, PLB pirm. Vytautas Kamantas, IV PLJK pirm. Andrius Šmitas, Australijos, Argentinos, Brazilijos, Didž. Britanijos, Kanados, Kolumbijos, Prancūzijos, Italijos, Švedijos, Urugvajaus, V. Vokietijos, JAV bei Venecuelos atstovai.

Vaizdai iš IV PLJ Kongreso: Lietuviškos vestuvės (310 psl. viršuj). Dainuoja V. Polikaitytė, akompanuojant R. Polikaičiui, abu iš Los Angeles (310 psl., apačioj). Mergaitės šoka (311 psl. viršuj). Diskusijų būrelis Studijų dienose (311 psl., apačioj).

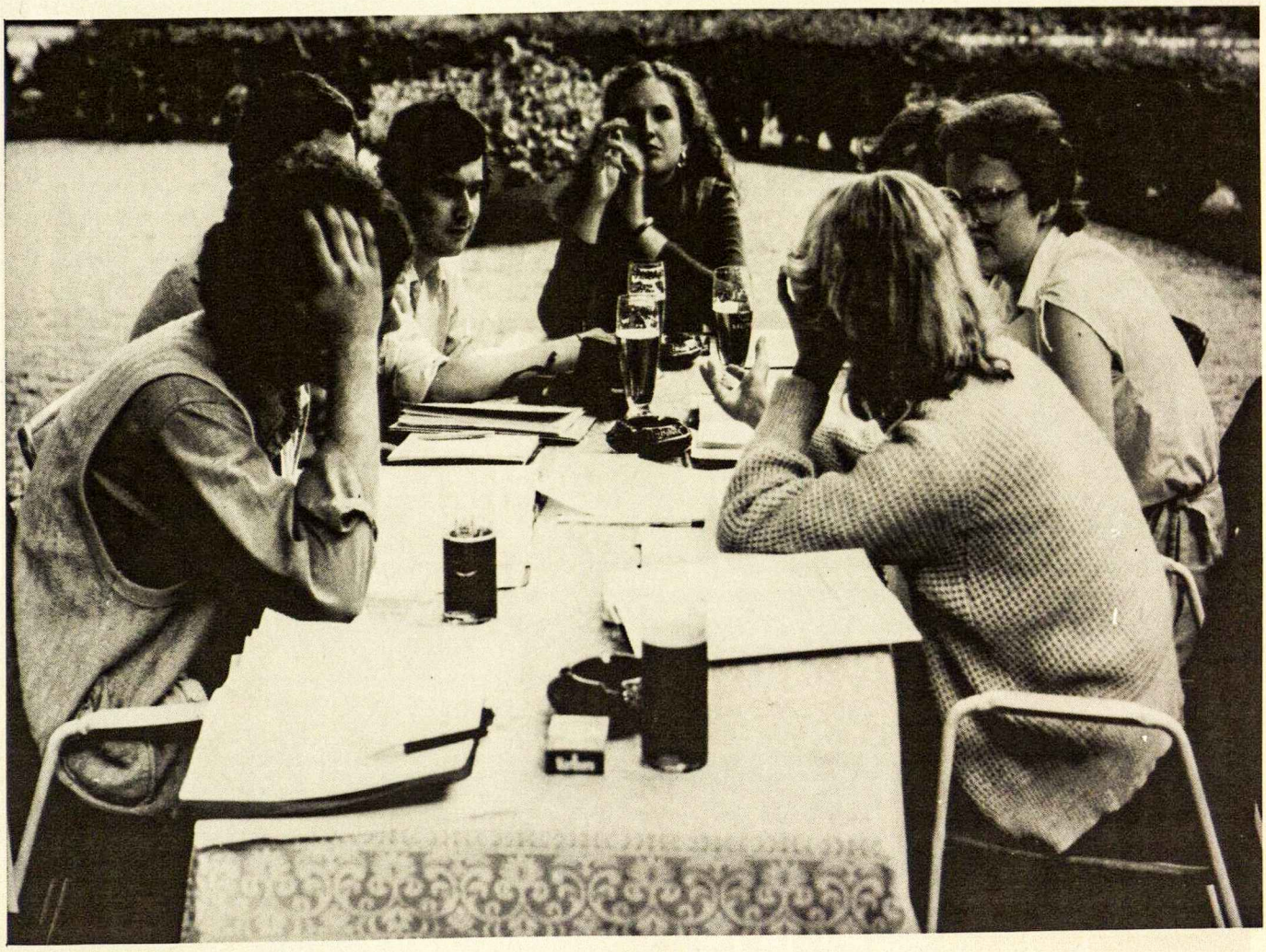

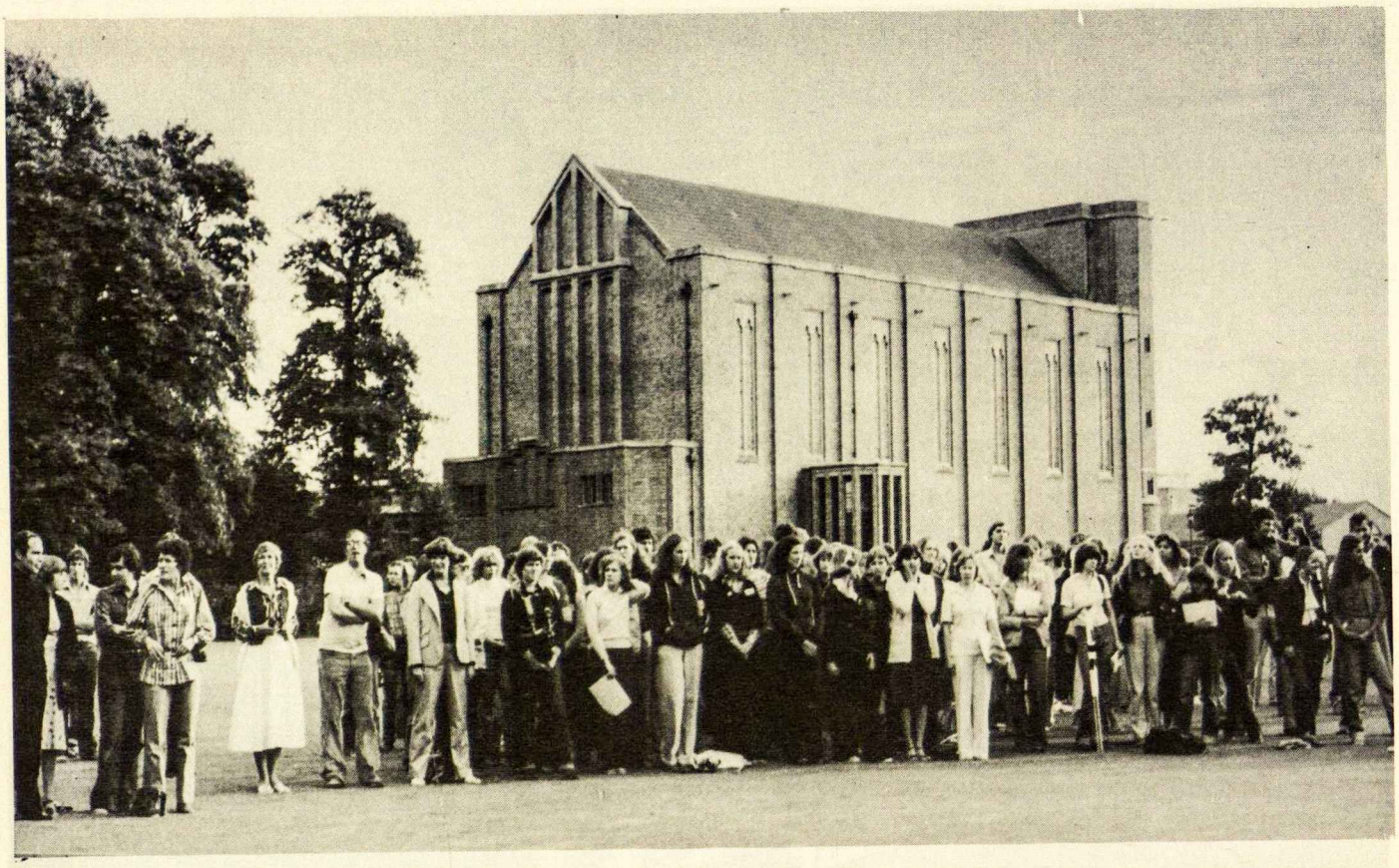

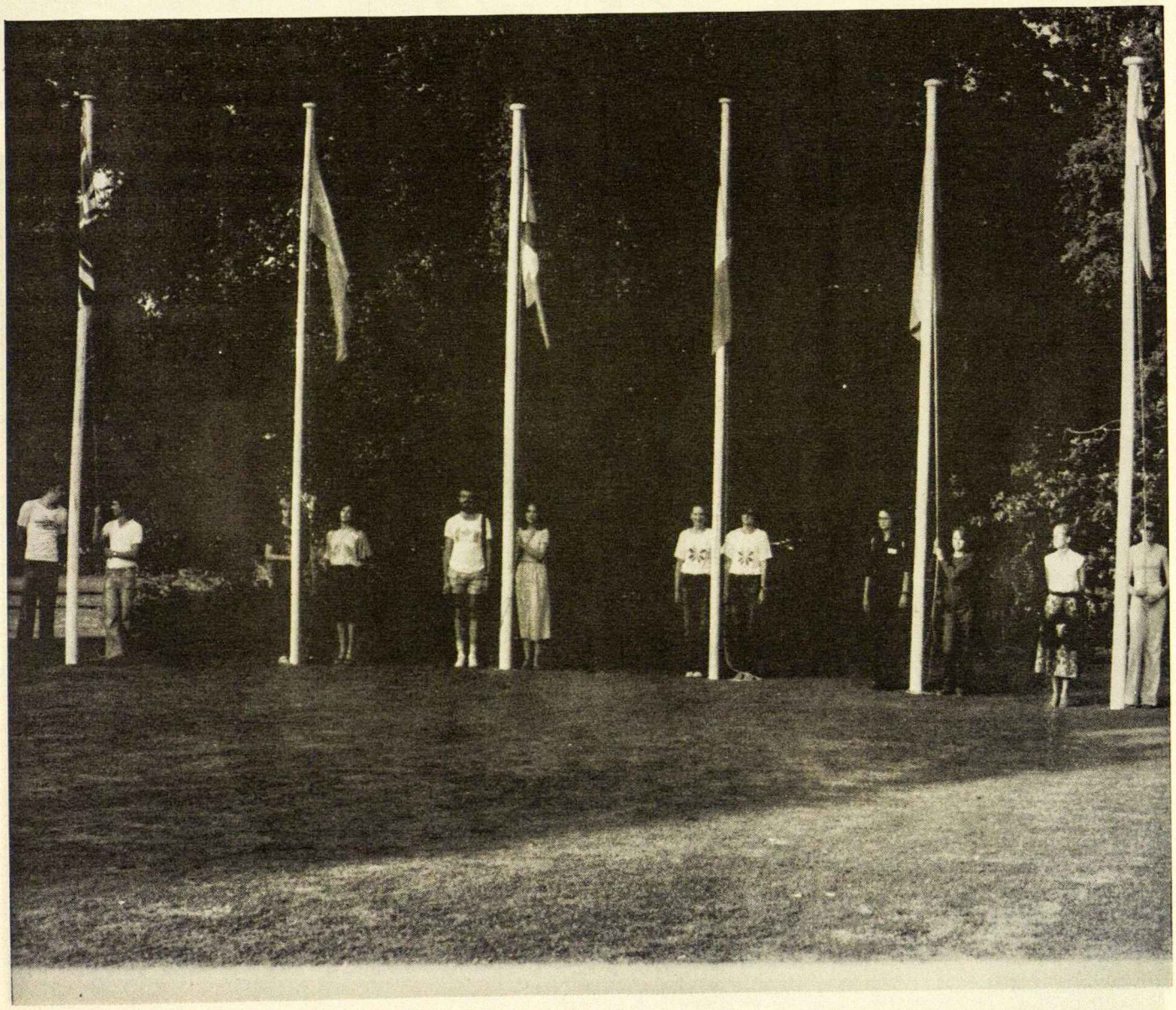

IV PLJ Kongreso stovyklos dalyviai (312 psl. viršuj). Prie vėliavų (312 psl. apačioj). Stovyklos pievelėj (313 psl. viršuj). PLJS ir IV PLJK vadovai (iš kairės): A. Šmitas, M. Pleškys, V. J. Kuprevičiūtė, V. Nakas, D. Juozapavičiūtė, K. Pareškytė, G. Juozapavičiūtė, P. V. Kisielius, K. Slotkus, R. Lukoševičiūtė, P. Nevulis (313 psl. apačioj).

Apie Kongresą pasisako keturios jaunimo atstovės

ĮSPŪDŽIAI, ĮTAKA, VILTIS IR VERTĖ

Tuoj po IV PLJ Kongreso keturiasdešimčiai jaunimo atstovų,-ių į visus dalyvavusius kraštus buvo pasiųstas prašymas pasidalinti kongreso įspūdžiais, įtaka bei vertinimu. Į pateiktus klausimus atsiliepė keturios. Čia pateikiame jų atsakymus.

Kokį įspūdį paliko Tau Kongresas?

Teko man dalyvauti ir III PLJ Kongrese. Taigi, reikia prisipažinti, kad pats pirmas Kongresas visuomet lieka įspūdingiausiu! Šįkart teko prisidėt prie Kongreso ruošos darbų ir todėl nebuvo įmanoma pilnai pajust Kongreso nuotaikos.

Marytė Dambriūnaitė-Šmitienė, Vokietija

Man Kongresas paliko labai didelį ir gražų įspūdį.

Sandra Saldytė, Brazilija

Kai tiek daug jaunimo suvažiavo į Angliją, tai buvo proga susitikti su senais draugais ir susipažinti su žmonėmis iš kitų kraštų, pradėti naujas draugystes, tuo pačiu bendrauti ir bendradarbiauti su įvairiais žmonėmis ir organizacijomis...

Buvo labai trumpas laikas, o tiek daug žmonių. Aš tikiu, kad visi stovyklavę Anglijoj bent trumpai mane pažino, gal tik paklausti, kas atsitiko su dienoraščiu ar kiek kainuoja pašto ženkliukas. Bet man buvo proga geriau susipažinti su keliais. Ir turiu tiems žmonėms, kuriem visada tekdavo man padėti, pasakyti dar vieną kartą labai didelį „ačiū". Čia turime labai gerą pavyzdį: žmonės, iš tolimų šalių suvažiavę į svetimą šalį, bendravo iš mielo noro, ne iš prievartos.

Kai reikėjo išsiskirstyti ir važiuoti į Vokietiją ir kitur, tai jautriai pasikeitė bendras charakteris. Atstovai vyko į Studijų dienas tęsti rimto darbo. Turistai linksmai išvažiavo su ekskursijomis. Skaičiui sumažėjus, geriau visi susipažino vienas su kitu.

Kongreso uždarymo metu Koenigsteine ir Frankfurte buvo laikas atsikvėpti: atstovams — nuo sunkaus darbo, o turistams — nuo ilgų sunkių kelionių. Atsisveikinom su draugais ir išvažiavom. Kongresas baigtas!

Onutė Virbickaitė, Anglija

Kongresas man patiko. Padarė man didelį įspūdį, kurio, manau, gyvenime nepamiršiu, kadangi tai buvo pirmas kartas, kada susitikau su lietuviais bendraamžiais iš viso pasaulio ir dar tokiam dideliam skaičiui, kokio niekad negalėjau tikėtis.

Elena Baronaitė, Venecuela

Kas padarė didžiausią įspūdį?

Ilgai prisiminsiu talentų vakarą, įvykusį Kongreso stovykloje. Ypatingai man patiko Prancūzijos lietuvių jaunimo pasirodymas: atvykęs lietuvis jaunuolis į Paryžių randa lietuvių namus, bet juose lietuviškai nesusikalba. Po ilgų susirodymų atnešama senutė, kuri jo kalbą supranta. Man patiko Prancūzijos lietuvių jaunimo drąsa ir sugebėjimas perteikti šį vaidininimą patiems lietuvių kalbos nemokant. Iš kitos pusės, šitas vaidinimas ir jo pagrindinė idėja vertė mus susimąstyti, nes tai tikriausia mūsų ateitis.

Marytė Dambriūnaitė-Šmitienė, Vokietija

Didžiausią įspūdį padarė man Studijų dienos. Buvo daug darbo, bet ir daug draugiškumo ir vienybės tarp visų. Visi susivie-

nijome, kad kuo geriau ir aiškiau išrištume Kongreso klausimus, jausdami Lietuvos padėtį ir norėdami jai padėti. Ta visa bendra jaunimo jėga mane labai paveikė.

Sandra Saldytė, Brazilija

Didžiausią įspūdį paliko tai, kad pirmomis keliomis dienomis tiek daug žmonių iš tiek daug kraštų, skirtingų kultūrų ir gyvenimo sąlygų, galėjo suvažiuoti ir susikalbėti. Kalba yra stipriausias ryšis tarp istorijos ir ateities. Kaip kitaip galėtų Brazilija su Švedija ir JAV su Anglija susikalbėti? Kai apsipratau, kaip buvo keista išeiti į miestą ir kalbėti kita kalba.

Kiti įspūdžiai — kaip buvo jaunimo bendras noras susiburti ir bendrauti, rūpintis išeivijos lietuviais... ir Lietuva, kurios daugumas nėra matę, o tik apie kurią yra girdėję iš tėvų. Bet juos kažkas paveikė, ir jie nori būti lietuviais, nors jie gyvena ne Lietuvoje. Jeigu nebūtų šito noro, tai seniai visas jaunimas būtų išnykęs ir visai nebūtų rūpinęsis dabartinės Lietuvos padėtimi.

Onutė Virbickaitė, Anglija

Kongresas man parodė, koks yra lietuvių gyvenimo būdas pasaulyje, ką jie galvoja ir kaip reaguoja į politiką, kultūrą ir visuomenę.

Elena Baronaitė, Venecuela

Kokios buvo Tavo asmeninės viltys vykstant į Kongresą ir ar jos išsipildė?

Į IV PLJK vykau kaip darbininkė ir atstovė. Kaip darbininkė, tikėjaus, kad viskas sklandžiai praeitų, ir be kai kurių išimčių tai išsipildė. Kaip atstovė, tikėjaus, kad studijų dienose susirinks gerai pasiruošę jaunuoliai, kurie sugebės dėl savo ir Lietuvos ateities pasisakyti. Tačiau man susidarė įspūdis, kad daugumai atstovų trūko pačių pagrindinių informacijų apie Lietuvą ir lietuvių išeiviją. Būtų gera, jeigu atskirų kraštų bendruomenės, jaunimo sąjungos ir visos kitos organizacijos tuo susirūpintų.

Marytė Dambriūnaitė-Šmitienė, Vokietija

Mano didžiausia viltis tai buvo rasti lietuvišką dvasią tarp kitų kraštų jaunimo, ir tas išsipildė.

Sandra Saldytė, Brazilija

Man yra nepaprastai sunku išreikšti, ko aš tikėjaus vykdama į Kongresą. Buvau „Atstovų vadovą" perskaičius, bet jis nelabai aiškiai pasakė, ko tikėtis.

Norėjau girdėti daugiau apie savo šaknis, kilmę, bet ir norėjau padėti savo silpnam ir kamienui ir mažiems lapeliams augti į tvirtą medį, taip pat norėjau padėti kitiems augalams.

Anglijoje aš esu labai retai dalyvavus stovyklose, kurios dažniausiai vyksta tuo pačiu laiku, kai turiu egzaminus ir t.t. Aš negalėjau įsivaizduoti tiek daug jaunimo. Negalėjau užmiršti, kad tas jaunimas yra lietuviškas... Tikėjaus daug — nesakyčiau — nesmagumų, bet malonių, juokingų atsitikimų.

Didžiausia baimė buvo persikelti per Lamancho sąsiaurį, kuris gali būti labai neramus. Važiuojant į Vokietiją, ne tik Anglijoje buvo ypatingai geras oras, bet ir jūra buvo labai rami. Negaliu sakyti, kad taip buvo grįžtant į Angliją. Jūra visai pasiuto. Kasmet yra „Fastent" laivelių lenktynės. Šįmet jos prasidėjo tą dieną, kai aš kėliaus per Lamanchą, bet audra pakilo — tai labai paprastas atsitikimas Lamanche — ir 20 su viršum jūreivių prigėrė.

Onutė Virbickaitė, Anglija

Kas vertingo Kongrese pasiekta?

Bent atstovai daugiau susipažino su Lietuva ir lietuvių išeivija. Iš visų kraštų suvažiavę jautėmės kaip viena šeima ir matėme, kad turime bendrus tikslus.

Marija Dambriūnaitė-Šmitienė, Vokietija

Daug vertingo Kongrese pasiekta Brazilijos ir Pietų Amerikos jaunimui. Mums svarbiausia, kad buvo įsteigtas PALJK Pietų Amerikos Lietuvių Jaunimo Komitetas (PALJK), kurio tikslas bus pastiprinti ryšius tarp Pietų Amerikos kraštų lietuviško jaunimo. Nežinau, kaip tas seksis, bet tikimės, kad bus naudingas visiems Pietų Amerikos kraštams, kurie turi maždaug tas pačias problemas ir tuos pačius veiklos sunkumus.

Sandra Saldytė, Brazilija

Kongrese atstovai nutarė niekada nenaudoti teroristinių priemonių siekiant Lietuvos laisvės. Visi neseniai girdėjome apie Šiaurės Airijos laisvės siekiančių teroristų atentatą prieš Lordą Monntbatteną. Lietuviai, siekdami savo tikslų, niekada nenaudos tokių priemonių.

Buvo ir kitų vertingų nutarimų.

Onutė Virbickaitė, Anglija

Ko galima tikėtis ateity?

Geresnio bendradarbiavimo tarp kraštų

Elena Baronaitė, Venecuelos atstovė

Sandra Saldytė Brazilijos atstovė

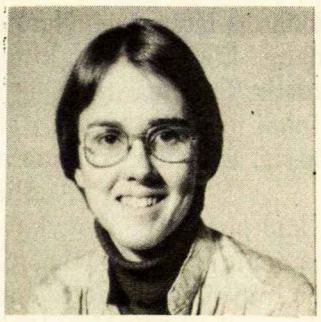

Marytė Šmitienė V. Vokietijos atstovė

Onutė Virbickaitė Anglijos atstovė

ypatingai atskiruose žemynuose. Apie tai buvo diskutuojama Studijų dienomis ir padarytas nutarimas.

Marytė Dambriūnaitė-Šmitienė, Vokietija

Žiūriu optimistiškai į ateitį, nors ir kiekvieną kartą yra sunkiau išlaikyti lietuvybę išeivijoje. Galėjau pajusti, kad visi tie, kurie dalyvavo Kongrese, nori būti lietuviais ir turi tai sąmonėj. Tai jau yra pusiaukelė, kad visi tie sunkumai būtų nugalėti. Šiame Kongrese mes daug įvertinom sąmoningumo pastiprinimą tarp jaunimo. Tad linkiu, kad tie atstovai to sąmoningumo nepasiliktų vien tik sau, bet kad jį perduotų ir visam savo krašto jaunimui.

Sandra Saldytė, Brazilija

Aš tikiu, kad naujai užmegztos draugystės sutvirtės. Noriu tikėti, kad Kongreso nutarimai bus įvykdyti kuo geriau iki kito kongreso. Bet man vis dėlto rūpi dėl 1980 m. olimpiados Maskvoj. Ar sovietai gaus Vakarų bei pasaulio pripažinimą, kurio jie taip stengiasi gauti? O tai įvyks labai netolimoj ateity. O kas gali atsitikti vėliau, visai nežinau, ypatingai, ką aš pati darysiu.

Onutė Virbickaitė, Anglija

Nors protingai, gerai apgalvoja ir gražiausiai išaiškina visą galybę problemų, tačiau — kas man nepatiko — daug lietuvių tarp savęs kalba krašto kalba, tuo būdu naikindami svarbia lietuvių tautos dalį... Gaila, bet sunku yra ką padaryti, nes žmonės, ypač jaunimas, visados priešinsis, jeigu jausis kaip nors priversti ką nors daryti.

Elena Baronaitė, Venecuela

Kokią įtaką Kongresas turės lietuvių jaunimui tame krašte, kur gyveni?

Neskaitant Kongreso ruošėjų, Vokietijos lietuvių jaunimo skaičius Kongrese buvo labai mažas. Tačiau, šitas mažas skaičius grįžo susižavėjęs Kongresu. Kartu su rengėjais gal pasiseks pritraukti dar daugiau jaunimo į veiklą.

Marytė Dambriūnaitė-Šmitienė, Vokietija

Kongreso įtaka Brazilijos jaunimui nebus tiesioginė, nes mažas skaičius mūsų jaunimo jame dalyvavo. Aišku, tas faktas susilpnins Kongreso įtaką. Tikiuosi vis dėlto, kad Kongresas, jo tikslai ir nutarimai pasieks jaunimą per tuos, kurie jame dalyvavo. Daug naujų gairių suformulavome Kongrese, kurie pakeis jaunimo veiklą kai kuriose srityse, o rezultatus galėsime pajusti tik tada, kai pradėsime įvykdyti Kongreso nutarimus.

Sandra Saldytė, Brazilija

Nežinau, noriu tikėti, kad lietuviškos kilmės jaunimas dar daugiau norės bendrauti ir su laiku giliau susipažinti su lietuviška kultūra ir dabartine Lietuva. Kaip jaunimas yra paveiktas, geriau sužinosime, kai duosime savo krašto pranešimus. Tada bus proga mums važinėti po lietuvių kolonijas ir ne tik skaityti paskaitas, filmus rodyti ir parodas ruošti, bet ir atsakyti į klausimus apie Kongresą.

Onutė Virbickaitė, Anglija

Ar turite kitų pastabų?

1. Nemaža dalis jaunuolių, ypatingai uždarymo savaitgalyje Koenigsteine negalėjo atsiskirti nuo „bonkutės". Išskyrus šokiuose, jie niekur nepajėgė dalyvauti. Po uždarymo net sunkvežimiais šukes ir tuščius butelius reikėjo vežti. Tai buvo didelė auka vokiečių bravorams, bet labai nevykus reprezentacija. Pigiau, protingiau ir maloniau būt buvę, jeigu šie jaunuoliai būt namuose likę ir išgėrę, nes daug Kongreso jie nematė.

2. Kadangi dabar turėsiu laiko skaityti, prašau man siųsti *Ateitį*. Prenumeratą pridedu.

Marytė Dambriūnaitė-Šmitienė, Vokietija

Sunku įsivaizduoti, kad tiek daug taip neseniai atsitiko.

Onutė Virbickaitė, Anglija

LIETUVIŲ FONDAS — ŠIO „ATEITIES“ NUMERIO MECENATAS

Kasmet Lietuvių Fondas skiria jaunimo lietuviškai spaudai atitinkamą sumą pinigų. Dalis tos sumos tenka jaunimo lietuvišką skaitymą bei rašymą skatinančiai „Ateičiai“. Jai šįmet paskyrus 500 dolerių, Lietuvių Fondas skelbiamas mecenatu šio žurnalo numerio apie IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą.

Pagal įstatus, Lietuvių Fondas „veikia lietuvių švietimui, mokslui, kultūrai remti, skatinti bei ugdyti ir lietuvių globai...“ Per keliolika metų Lietuvių Fondo kapitalas gerokai prašoko vieno milijono dolerių ribą. Metinis įnašų augimas nuo 50 tūkstančių nesiekiančios sumos 1962 m. nekartą jau yra peržengęs šimto tūkstančių dolerių ribą. Gi išdalomoji suma nuo kuklių 1,200 dolerių 1962 m. pernai viršijo 73,000 dolerių. Iki 1978 m. galo iš viso pelno išdalinta 476,677 doleriai: penktadalis (20.26%) — knygoms leisti, kiek mažiau — (17.83%) — lituanistinių mokyklų priemonėms ir vadovėliams, po kiek mažiau — aukštajam lituanistikos mokslui, lietuvių organizacijoms, lituanistikos mokykloms, kultūrinei veiklai, lietuvių spaudai, mokyklinei spaudai, jaunimo literatūrai bei veiklai, stipendijoms studijuojantiems lituanistiką. Pedagoginiam Lituanistikos Institutui, įvairioms premijoms bei kt.

Ateitininkų matome tiek vadovaujamose Lietuvių Fondo pareigose, tiek Fondui aukojančiųjų tarpe. Suvokdami Lietuvių Fondo prasmingą tikslą bei stebėdami jo reikšmingą finansinę paramą svarbioms lietuviškos veiklos sritims, ateitininkų sąjūdžio idėjos draugus,-es skatiname ir toliau Lietuvių Fondą remti savo aukomis.

Lietuvių Fondo vadovybė (sėdi, iš kairės): P. Želvys, M. Remienė, dr. G. Balukas, dr. A. Razma; (stovi) St. Baras, J. Kučėnas, K. Barzdukas, K. A. Girvilas ir A. Juodvalkis. Trūksta dr. M. Vyganto ir S. Kuprio.

POEZIJOS AIDAS NUO TOLIMO NEMUNO PAKRANČIŲ

Vienos Prūsų Lietuvos poetės
sukakties proga

Prūsų lietuvių poetė Johanna Voigt (1854—1939) rašė vokiškai. Jos mergautinė pavardė — Ambrosius, tad gal kadaise turėjo ryšio ir su lietuviškaisiais Ambraziejais. Kilusi nuo Ragainės, aukštesnio mokslo, be pradžios mokyklos, nebuvo pasiekusi. Bratislavos universiteto profesorius Karl Weiss, prisidengęs K. Schrattenthalio slapyvardžiu, 1894 m. išleido jos eilių rinkinį, kuris susilaukė didelio pasisekimo ir buvo verčiamas į prancūzų, anglų ir kitas kalbas (iš amerikiečių vertė J. Safford ir kiti). Jos eilės paprastos, jausmingos, skambios, ne kartą apgieda Lietuvos grožį ir lietuvių dalią svetimųjų priespaudoj. Šįmet suėjo 125 metai nuo jos gimimo ir 40 metų nuo mirties. Šalia Liudviko Rėzos, Agnės Miegel, A.K.T. Tielo (Kurt Mickoleit) ir kitų Prūsų Lietuvos poetų Johanna Voigt apdainavo tą žemę, apie kurią Vytautas Didysis kadaise kryžiuočiams buvo pasakęs: Tai mano protėvių žemė! Tai žemė, iš kurios buvo kilę tokie mokslo ir literatūros šulai, kaip Kopernikas, Kantas, Herderis; žemė, kurią savo raštuose vaizdavo tokie rašytojai, kaip Sudermannas, Wiechertas, Johannes Bobrowski. Tai žemė, mums davus Donelaitį, Vydūną, Ievą Simonaitytę. Spausdiname du poetės eilėraščius, verstus į lietuvių kalbą A. Tyruolio.

PRŪSŲ LIETUVAI

Daug kas pasako, kad be grožio
Tu, mano žeme pamiltoji!
Nei kalno karūna nepuošia
Tavęs, nei vešlūs uogienojai.
Aukštai erelio nematyti,
Nei palmių, kur kasas kedentų,
Tik ašaros pasaulio kito
Pabirusios tavoj pakrantėj.

Bet kai aš valandą svajin :ą
Žaviuos tavim ramiam pušyne,
Ir kai aš ąžuolą galingą
Matau iškilusį žydrynėj,
Ir kai nuo Nemuno pasklysta
Lakštingalos giesmė šaunioji,
Ir kai virš kopų aš išvystu
Žuvėdrą, kur ore plasnoja, —

Tokia paláima įsilieja
Širdin man — kas tai apsakytų!
Ir aidi meiliai suskambėjus
Mana daina, džiaugsmu nušvitus.
Nors prastą rūbą tu nešioji,
Kalnais nesivaikai žydrynių,
O Prūsų Lietuva manoji,
Gyvuok tu, nuostabi gimtine!

ŠEŠUPEI

Kur plaukiat jūs, vilnys,
Puta vainikuotos,
Jūs greitos, neramios,
Krantų numyluotos?
Kaip linksma matyt man,
Kaip jūs šokinėjat,
Bet, ak, nuo namų jau
Toli nuriedėjot.

Čia plaukdamos rožių
Vainiką jūs pinat,
Čia samanų uolą
Karštai apkabinat.
Bet ten, kur vakarė
Žvaigždė jus vilioja,
Palinkusios nendrės
Nuliūdę linguoja.

Dabar jūs niūniuojat
Virš smėlio geltono
Ten muziką slaptą,
Graudingi jos tonai.
Pro nendres ji veržias,
Toli įsibrauja,
Ir laisvės pravirkus
Maldauja, maldauja.

Vertė A. Tyruolis

„... FILOSOFAVIMAS... YRA REIKALAS KIEKVIENO ŽMOGAUS — IR VERGO, IR VALDOVO“.

Dr. Antanui Maceinai buvo paskirta Ateitininkų Federacijos Stasio Šalkauskio kūrybinė premija už jo veikalą „Filosofijos kilmė ir prasmė“. Ta proga Laureatas Ateitininkų Federacijos vadui dr. Petrui Kisieliui parašė laišką, kurį žemiau spausdiname.

Garbingasis Federacijos Vade,

Didžia nuostaba sutikau žinią, kad Ateitininkų Federacijos Stasio Šalkauskio kūrybinė premija šiais metais yra paskirta man — ne už bendrąją ateitininkišką veiklą, kaip pirmą kartą lygiai prieš 10 metų (1969), vadovaujant dr. J. Pikūnui, bet už atskirą darbą, būtent, už knygą „Filosofijos kilmė ir prasmė“ (Roma 1978). Tai staigmena ne tik man pačiam; tai posūkis tiek premijos komisijos, tiek ateitininkų vadovybės nusistatymo: neapsirėžti ateitininko veiklos visuma, o atžymėti ir skirtinus jo laimėjimus. Mano atveju šis posūkis turi dvejopos reikšmės: jis pabrėžia filosofijos svarbą, ir šią svarbą kelia aikštėn ateitininkija pati pirmoji. Reikšdamas tad gilią padėką ir komisijai, nusprendusiai minėtą knygą esant vertą tokios premijos, ir Ateitininkų Federacijos Valdybai, patvirtinusiai komisijos sprendimą, norėčiau šia proga tarti keletą žodžių apie ateitininkiškojo nuosprendžio prasmę.

K. Jaspersas, vienas iš žymiųjų mūsų tarpsnio filosofų, yra pabrėžęs, kad „mes turime liautis vaizdavęsi, esą filosofavimas savyje ir iš esmės yra profesorių reikalas. Jis yra reikalas kiekvieno žmogaus — ir vergo, ir valdovo“. Kitaip tariant, filosofija nėra ‚išrinktųjų‘ pomėgis, bet žmogiškoji *būtinybė* apskritai. Istorijos eigoje ji susiklosto „minties kultūra“ (K. Joel) šalia daugybė kitų kultūros sričių, kaip mokslai, menai, dorovė, ūkis, technika... Bet kaip tik todėl, kad filosofija yra kultūrinis laimėjimas, o ne gamtinė dovana, ji reikalauja būti ugdoma ir perteikiama kiekvienai kartai vis iš naujo. Niekas į filosofiją neįgema; kiekvienas yra į ją įvedamas, ja uždegamas, ja praturtinamas. Filosofija yra kūrybinė žmogaus veikla *mąstymo* plotmėje.

Ir štai, ši veikla turi ypatingos reikšmės visoms kitoms kultūrinio gyvenimo sritims. Be abejo, kiekviena kultūros sritis yra nepriklausoma tiek savo kilme, tiek savo sąranga. Visos jos kyla iš žmogiškojo būvio, bet ne viena iš kitos: menas nekyla iš mokslo ir nėra mokslas; mokslas nekyla iš dorovės ir nėra dorovė; dorovė nekyla iš ūkio ar technikos ir nėra nei ūkis, nei technika. Taip ir su filosofija. Ir ji turi savą skirtiną šaltinį ir savą skirtiną sąrangą. Būdama tačiau *mąstymo* kultūra, filosofija teikia savimonę kultūrai apskritai ir atskiroms jos sritims. *„Kas aš esu?“* — į šį klausimą atsako tik filosofija, nes tik filosofija pajėgia klausti, *kas* yra ir *kodėl* yra. Visos kultūros sritys buvoja, tiesa, ir be filosofijos. Tačiau visos jos buvoja *aklai,* kadangi savo pačių priemonėmis — mokslinėmis, estetinėmis, dorinėmis, ekonominėmis, technikinėmis... — jos negali atsakyti, kas jos yra savyje.

Filosofija vienintelė atveria joms akis. Kultūros savimonė glūdi filosofijoje.

Tai ir yra filosofijos reikšmė kultūriniam gyvenimui. Nes be savimonės jokia šio gyvenimo sritis neperžengia, St. Šalkauskio žodžiais kalbant, *liaudienio laipsnio.* Sakysime: net ir labai išsivysčiusi technika lieka primityvi savo dvasia, jei nėra lydima gilesnio jos prasmės apmąstymo. Prasmės gi klausimas — kaip ir būties — yra esmiškai filosofinis klausimas. Tai tinka visam kultūriniam gyvenimui, pirmoje eilėje dvasinei jo plotmei. Kas nefilosofuoja, lieka įstrigęs liaudinėje būklėje, nors ir būtų didžiausias savo srities mokovas. Tuo galima išaiškinti, kodėl literatūros — grožinės ir mokslinės, — istorijos, sociologijos, psichologijos ir net teologijos veikalai dažnai esti gana lėkšti: gausūs žiniomis, tušti mintimis. Nekultūrindamas savo mąstymo, žinovas nepajėgia įžvelgti savo žinių ryšio, jų esmės bei prasmės, todėl pateikia jas, lietuviškai kalbant, ‚žalias', be abejo, naudingas savai sričiai, bet nereikšmingas žmogiškajam būviui suprasti bei grįsti. Tai skaldo kultūrinį gyvenimą į nesusisiekiančias sritis. Štai kodėl šiandien teisingai sakoma, esą specialistai nesusikalba tarp savęs.

Šiuo atžvilgiu filosofija ir skiriasi nuo visų kitų kultūros sričių: ji teikia ne žinių, o judina mintį. *Filosofija yra ne sistema, o sąjūdis.* Senovinės kultūros tyrinėtojas B. Snellis yra pavadinęs graikų filosofiją „dvasios atradimu", tačiau anaiptol ne ta prasme, kokia kalbame apie Amerikos atradimą. Amerika buvojo ir prieš Kolumbą. Tuo tarpu dvasia atsiranda, tik ją atrandant. O jos atradėja kaip tik ir yra filosofija. Posakiai ‚bedvasis mokslas', ‚bedvasis menas, ‚bedvasė dorovė', ‚bedvasis ūkis', ‚bedvasė technika' kaip tik ir išreiškia tas kultūros sritis, kuriose dvasia arba dar neatrasta, arba jau prarasta, vadinasi, kurios buvoja ir gal net klesti, kurios betgi yra aklos savo pačių esmei bei prasmei, todėl vis labiau išsivysto nebežmogiška ir net antižmogiška linkme.

Štai kodėl džiaugiuos, kad Ateitininkų Federacija atkreipė dėmesio į filosofiją. Čia ne tai svarbu, kad premiją gavo *manoji* knyga. Čia svarbu, kad premijuotoji knyga yra *filosofinė.* Tuo Ateitininkų Federacija skatina ir savo narius, ir lietuviškąją visuomenę daugiau susidomėti minties kultūra, kuriai mūsų tautos istorijoje vis buvo lemta buvoti tarsi kampininkei, užuot buvojus kaip sąmonės ugdytojai visoms kitoms sritims. *Mes per maža esame filosofavę.* Be abejo, Ateitininkų Federacijos dėmesys filosofijai yra tik vienas žingsnelis dvasios atradimo keliu. Tačiau reikia džiaugtis, kad jis padarytas ir kad jį žengė ateitininkai pirmieji. Tai tarsi prasmuo ir jų pačių dvasinei paėdėčiai: būti ne tik žinovais savoje srityje, bet ir pilnutiniais žmonėmis, suvokiančiais prasmę to, ką jie žino ir veikia.

Ačiū už subjektyvią pagarbą ir už objektyvų ženklą!

Jūsų,

Antanas Maceina

TARPTAUTINIAI VAIKO METAI

VAIKAI YRA MŪSŲ SĄŽINĖ IR MŪSŲ ATEITIS

Arkadijus Vinokūras

Arkadijus Vinokūras, gyv. Stokholme, Švedijoj, neseniai atvykęs iš okupuotos Lietuvos, 1978—1979 m. „Ateities" konkurse 19—30 m. amžiaus jaunimo grupėje laimėjo antrąją premiją už šį straipsnį.

1979 metai yra skirti vaikams paminėti. Staiga prisimeni, kad ne tik mano šeimoje, mano šalyje, bet ir visose pasaulio dalyse egzistuoja trapi būtybė su pilnomis susidomėjimo ir pasitikėjimo akimis. Mes turime dėkoti gamtai už tos būtybės — vaiko — sukūrimą. Vaikas yra mūsų sąžinė ir mūsų ateitis. Kiekvieną kartą šitai pamiršus, vaikas tampa puikia dirva mūsų pasėtoms ydoms išauginti. Kuo mažiau laiko yra paskiriama vaikui, tuo didesnė galimybė, kad vieną dieną jis taps mūsų pačių veidrodžiu. Kreivu veidrodžiu! Tą dieną mes staiga pasibaisėsim ir imsimės gąsdinimu, mušimu, papirkinėjimu, o galiausia ir visuomeninėm priemonėm — kalėjimu atpirkinėti savo kaltę šį kartą savo vaiku. Mes kreipsimės į Dievą kaltindami visuomenę, reikalaudami atsakymo, bet retas kuris iš mūsų pagalvos, kad visuomenė nėra „jie", visuomenė tai mes patys ir vietoje juos kaltinę, mes turime pasižiūrėti į savo nuosavą „aš". Bet lengviau kaltinti, nei prisiimti kaltę, ar ne?

Mes taip pat prisimenam, kad yra šalių, kur vaikai išnaudojami, badauja, neturi galimybės mokytis ir lankyti vaikų darželių. Bet šį kartą aš norėčiau pasidalinti mintimis apie šalį, kur vaikai nebadauja, lanko vaikų darželius, turi galimybę mokytis ir apie karą tėra girdėję tik iš pasakojimų ar matę filmuose. Bet ten vaikai taipgi yra išnaudojami, tik šitas išnaudojimas yra dvasinis. Jis prasideda vaikui atmerkus akis ir baigiasi jas užsimerkus. Išnaudojimas vyksta iki cinizmo atvirai, bet Vakarai, kaip paprastai, apie jį neužsimena. Aš kalbu apie Rusijos imperiją ir jos okupuotą Lietuvą. Kiekvienos totalitaristinės santvarkos politikai gerai žino, ko jie nori iš vaikų. Tas žinojimas toks pat senas kaip ir mūsų sąmoningas gyvenimas, bet aš neliesiu tolimos istorijos. Paimkim fašizmą. Hitlerjugend. Ši organizacija buvo labai aktyvi riaušėse prieš žydus ir opoziciją, nes jiems buvo įdiegta rasinė neapykanta, šovinizmas ir tikėjimas Hitleriu. Aš palyginsiu hitlerjugendą su pionierių organizacija. Kaip yra auklėjamas naujasis Sovietų pilietis? Mes tuojau pamatysim, kad priespauda ir išnaudojimas nebūtinai turi būt vykdomas fizinėm priemonėm. Psichologinis jos panaudojimas dažnai duoda geresnį rezultatą. Čia suminėsiu kelias tokias priemones.

Nuo Lietuvos jaunimo, gimusio po karo ir tebegimstančio dabar, Lietuvos praeitis yra nuslėpta, o ta jos dalis, kuri naudojama oficialiai yra suluošinta ir iškraipyta. Melas prasideda nuo darželio lankymo. Trimetis vaikas yra mokomas visokių patriotinių eilėraščių ir dainų, pradedant nuo „kūrybos" apie laimingą vaikystę ir baigiant padėkos himnais „tarybinei" vyriausybei, partijai, Leninui (o kai buvo Stalinas, tai ir jam), Brežnevui ir jo vyriausybei. Vaikas jų turinio nesupranta, bet žodžiai jam įsimena beveik visam gyvenimui. Peržengus mokyklos slenkstį, jis tuojau pat organizuojamas į „spaliukus", jaunesniuosius pionierių „broliukus ir sesutes". Jie dar kitaip vadinami Lenino anūkais... Mokykloje jie toliau yra mokomi padėkos himnų (šį kartą jau iš knygų) ir juose ugdomas noras tapti pionieriais. Apie pionierius, raudonus kaklaraiščius, raudonas vėliavas, trimitus ir būgnus jie jau buvo girdėję ir matę anksčiau, darželyje, tad ne taip jau sunku juos sudominti. Pionieriai yra sukarinta vaikų organizacija, kurios tikslas įdiegti vaikams, be kitų „dorybių", paklusnumo bei karingumo jausmą. Pionierių stovyklose jie mokomi karinės rikiuotės, žaisti karinius žaidimus. Labai dažnai vaikams rodomi filmai apie revoliuciją ir karą. Ši organizacija yra „savanoriška", bet jeigu tėvai atsisako leisti vaikus tapti pionieriais, tuojau mokyklos vadovybė paleidžia į darbą pažadus ir grasinimus. Jeigu darželyje tik kalbama apie pareigą ir atsidavimą, tai iš pionierių yra reikalaujama. Labiausiai propoguojamas šių dviejų jausmų pavyzdys ir simbolis yra Pavlikas Morozovas, pranešęs saugumui, kad jo tėvas nuslėpęs kelis maišus grūdų nuo atėjusių tuos grūdus konfiskuoti čekistų. (Tai įvyko apie 1933 metus, kai Stalinas įsakė suvaryti valstiečius kolūkin; iš nenorinčių ten eiti visas maistas buvo atimtas, todėl keli milijonai valstiečių išmirė). Tėvas buvo suimtas, o dvylikametis Pavlikas tapo didvyriu. Jame buvo išugdytas „tarybinės" moralės supratimas. Tik didvyriui nebuvo paaiškinta tikra tokio jo tėvo elgesio priežastis... Taip, kad atsidavimo šūkis skamba šitaip: „Parduok tėvą ir motiną, tapsi didvyriu!"

Pareigos šūkis: „Visiškas paklusnumas!" Jis yra reikalaujamas iš vaiko nuo mažens; jam užaugus jis bus pasiųstas mirti už partiją ir vyriausybę; ir jis mirs, net nepaklausęs kodėl?

Atsakingumo šūkis: „Vienas už visus, visi už vieną!" Jeigu vienas iš tėvų sėdi už politiką, tai vaikui išaugus patekti į universitetą bus labai ir labai sunku. Žinoma, jis gali atpirkti tėvų kaltę, jei taps šnipu. Taip sakoma dešimtmečiui tik kiek kitais žodžiais.

Padėkos šūkis: „Ačiū didžiajam broliui rusui, padėjusiam tavo tėvynei!" Taip Lietuvos piliečiai, gimę arba tie, kurie dar gims, tampa amžinais skolininkais; atsisakiusieji dirbti „visuomeninį" darbą, tampa parazitais. Vaikui nuo pat mažens stengiamasi įdiegti baimės ir neapykantos jausmus. Jis gąsdinamas kapitalistais, kunigais, liaudies priešais. Iš šitų pavyzdžių matome, kaip tauriausi žmogaus jausmai iškraipomi nuo pat mažens!

Sovietiniai psichologai sugeba sukiršinti tėvus su vaikais ir atvirkščiai. Pavyzdys: Vienos mokyklos mokytoja yra giliai religinga, todėl ji slapčia moko savo dukrelę katekizmo, bet, religinei šventei atėjus, ji turi stovėti prie bažnyčios durų ir neleisti mokyklos vaikams bei savo dukrelei atlikti religines apeigas. Ką jos dukrelė galvoja? Negalėdama suprasti tokio motinos elgesio (jai tik aštuoneri metai), ji apkaltina motiną veidmainyste. O motina negali paaiškinti ar apginti tokio savo elgesio, nes bijo, kad dukrelė netyčiom kam nors išsipasakos...

Tokia yra sovietinio vaiko kasdienybė. Jis yra būsimas „socialistinės" valstybės pilietis: be ateities, be praeities, susipainiojęs melu. Kuo labiau jis bręsta, tuo dažniau jis susiduria su tikrove, kuri visai neatitinka su laikraštine, televizine, filimine ir t.t. Kuo jam tikėti? Dievu uždrausta, draugu rizikinga. Tokie šūkiai, kaip „internacionalizmas" ir „demokratija" jam neteko prasmės, nes pirmas šūkis jam asocioja su stipriomis rusų kariuomenės įgulomis, kurios, reikalui esant, numalšins bet kokį liaudies nepasitenkinimo pasireiškimą.

O antrą šūkį jis supranta kaip aklą komunistų partijos sekimą, kad už atsisakymą ją pripažinti jis bus įgrūstas psichiatrinėn ligoninėn arba kalėjiman. Aš žinau, kad daug kam kils mintis apie komercinį ar ekonominį žmogaus išnaudojimą vakaruose, bet šitam nelabam kapitalo pasaulyje (nekalbu apie diktatūras) iš jos piliečio nėra atimta elementari jo teisė apsiginti arba auklėti savo vaikus pagal savo nuožiūrą. Bet vis tiek neretai atsitinka, kad, turėdamas visas šias galimybes, lietuvių išeivis atsipeikėjęs kurią dieną klausia savo sūnų ar dukterį, kodėl jie neprisideda prie bendruomenės darbo... Pirmas tokio išeivio argumentas: „Nebuvo laiko!". Žinau, kad sunku buvo. Bet jei Lietuvoje žmonės dar atsilaiko prieš rusifikaciją ir visus kitus negandus, tai už jos ribų mes turime trigubą galimybę auklėti vaikus lietuviška dvasia! Žinokit, kad, neįsijungus jaunuoliui,-ei lietuviškon veiklon, ne tik mes prarandam aktyvų pagelbininką, bet yra galimybė, kad tavo naujoji tėvynė praras neabejingą visokiems neteisingumams sąmoningą pilietį. Aš negaliu įsivaizduot, kaip galima nekreipt dėmesio į Lietuvos reikalą ir tuo pačiu metu kalbėti, sakykim, apie demokratiją? Kas gali apkaltinti žydų tautą nelojalumu? Kiek jos sūnų kariavo Lietuvos nepriklausomybės kare ir buvo už tai apdovanoti! (Aš nekalbu apie parsidavėlius; kuri tauta tokių neturi?). Ir vis dėlto jai niekas nesutrukdė, nors daug kas ir bandė, auklėti savo vaikus tautiškai ir tikėti būsima Izraelio valstybe. Nesakykit tik: religija. Žydų šeima visuomet atrado laiko bendravimui su vaikais, net ir blogiausiose sąlygose gyvendami...

Šie 1979 metai nėra skirti vergui, robotui ar politikui. Jie yra skirti vaikui. Jam nepakanka vien tik duonos gabalo. Jam reikalinga šiluma, jam reikalinga truputį daugiau dėmesio nei mums, suaugusiems. Jam reikalinga tiesa. Savo išsiplėtusiomis akimis jis žiūri į pasaulį per mus, savo tėvus; ir kaip mes jo nemokytume, jis ims pavyzdį tik iš mūsų elgesio. Nepamirškim nei akimirkai, kad vaikai yra mūsų sąžinė ir mūsų ateitis. Ir veidrodis...

Atvirai

LAIŠKAS PASAULIO ŽYDŲ JAUNIMUI

Šiame kongrese buvo svarstomi politiniai, visuomeniniai ir kultūriniai klausimai. Vienas pagrindinis ir svarbus nutarimas buvo priimtas per politinius svarstymus. Šis nutarimas turi didžiulę reikšmę lietuvių-žydų santykiams pagerinti.

Kodėl šis nutarimas yra svarbus? Katastrofą pergyvenusi Lietuvos žydų karta dažniausiai žiūri į lietuvišką išeiviją kaip į pabėgusių žmogžudžių gaują. Yra ir tokių. Jiems atleista nebus ir nuo bausmės jie nepasislėps! Bet argi visi žmogžudžiai? Bėgo Lietuvos inteligentijos likučiai ir šiaip žmonės, pergyvenę rusų, okupavusių Lietuvą prieš karą, išvežimų ir žudynių baisybes ir nenorintieji vėl pakliūti į komunizmo „rojų". Mums, gimusiems sovietinėj sistemoj, be atvangos buvo kalama į galvą, kad visi pabėgėliai, ar jie būtų lietuviai, ar žydai, ar rusai, yra tėvynės išdavikai ir padugnės. Jeigu tai tiesa, tai kas yra mūsų ministras pirmininkas? Ką jisai šaudė? O kiti žydai, pasirinkę gyvenimą Izraelyje? Pagal komunistų propagandą išeina, kad jie (ir tu, ir aš) yra padugnės! Tarp kitko, apie padugnes: kiek žydų, mano tautiečių, karo metu buvo „kapo" arba geto policininkais? Apie juos mes kažkodėl nekalbam... Negi neapykanta mums taip akis išgraužė? Mes sakom: šeši milijonai mūsų sunaikinta. Kraupu! Bet argi mes vieni pergyvenom genocidą? Kur dingo Amerikos indėnai? O milijonas sukapotų armėnų? O milijonai ir milijonai Stalino režimo aukų? Hirošima ir Nagasaki? Būkim teisingi: 1941 metu birželio mėnesį (kelias savaites prieš karą) rusai išvežė į Sibirą arba sušaudė 35,000 lietuvių, tarp kurių buvo ir 7,000 žydų. (Ar mes pasisakėm prieš šitų žydų išvežimą į mirtį? „Jie mus išgelbėjo!" — dažnai girdėjau tokį pasakymą. Viena ranka davė, kita atėmė: nė vienos žydų mokyklos neturim iki dabar!) Visi žinom, kad prie išvežimų prisidėjo ir žydų tautybės KGB darbuotojai. Tai dabar sutiksim su kaltinimu, kad 200,000 žydų pardavė 2,500,000 lietuvių su visa Lietuva? — citata iš istorijos prof. E. Nodel). Niekuomet! Išvežimai prasidėjo, kaip minėjau, kelias savaites prieš karą, todėl, jam prasidėjus, buvo taip žiauriai susidorota su mūsų tautiečiais. Prie vokiečių prisidėjo ir Lietuvos fašistai (teisingumo dėlei reikia pažymėti, kad, nors vokiečiai ir bandė tris kartus sukurti SS legioną, iš to nieko neišėjo; lietuviai į jį nestojo. Dokumentai šiuo klausimu yra „Yad Vashem" muziejaus bibliotekoje). Negi mes apkaltinsim visą lietuvių tautą? Tam pačiam muziejuje oficialiai parašyta, kad tik 19 lietuvių gelbėjo žydus... Bibliotekoje yra knyga šiuo klausimu: apie 200 pavardžių! O kiek dar nežinomų? Šitai įmanoma patikrinti: daugumas tų išgelbėtų gyvena Izraelyje. Viena blogybė yra, kad Lietuvoje nėra žinoma tokios garbingos įstaigos kaip „Yad Vashem" egzistencija... Prie muziejaus yra parkas, kur kiekvieno išgelbėtojo ar grupės išgelbėtojų garbei yra sodinamas medis...

O kiek lietuvių išvežta ir sušaudyta karo metu? Buvo toks kaimas Lietuvoje — Pirčiupis. 113 jo gyventojų buvo sudeginta gyvi. Čia tik vienas iš pavyzdžių... O po karo vėl išvežta keli šimtai tūkstančių į Sibirą... Ne mes vieni išėjom per Ausšvico vamzdį; buvo ir kitų tokių vamzdžių...

Šiuo metu apie 2,000,000 mūsų tautiečių neleidžiama išvykti iš Jungtinės kalėjimų valstybės, kuri užšifruotai vadinasi „Sovietų Sąjunga", ten pat 3,000,000 Lietuvos gyventojų vergauja savo nuosavoje tėvynėje!

Palikim skaičius. Mano laiško tikslas ir esmė ne „kiek mūsų ir kiek jūsų..." Faktas yra tas, kad gimė nauja karta ir vadinti ją

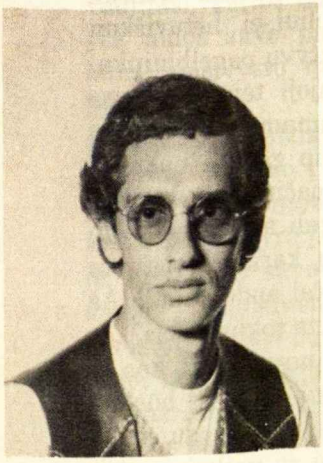

Arkadijus Vinokūras yra žydų kilmės jaunuolis, pasitraukęs iš ok. Lietuvos, gyv. Švedijoj; dalyvavo IV PLJ Kongrese ir parašė šį laišką.

žmogžudiška yra daugiau negu absurdas! Aš nepardaviau Lietuvos ir mano draugas lietuvis nenužudė mano tėvo, nes mes gimėm 10 metų po karo! Čia ir vėliau kalbėsiu tiktai apie lietuvių jaunimą išeivijoje. Aš manau, kad jaunimas yra esamojo gyvenamo amžiaus veidas. Ir tas lietuvių jaunimas, susirinkęs kongrese, štai už ką pasisako: už demokratiją, žmogaus teisių deklaraciją, tikėjimo laisvę, prieš rusišką ar kitą imperializmą bei fašizmą. Argi mes, žydų jaunimas, nepasisakom už tą patį?

Izraelis yra demokratinė valstybė, į kurią daugelis jos kūrėjų emigravo iš Lietuvos dar prieš karą ir, kaip tokia, ji turėtų parodyti supratimą šiam išeivijos lietuvių jaunimo kongreso nutarimui. Tas pats liečia ir viso pasaulio mąstantį žydų jaunimą. Šis nutarimas yra pirmas tokio pobūdžio oficialus atsakymas tiems, kurie abejoja lietuvių jaunimo išeivijoje moraline verte.

Arkadijus Vinokūras

P.S. Šį laišką rašiau niekieno neįgaliotas, kaip privatus asmuo.

NETIKŠA AR DERINTOJAS?

Prof. dr. Antanas Maceina „Aiduose" rašo (1978, 9, 348 psl.): „Kunigas-filosofas yra lygiai toks pat gyvenimo netikša, kaip ir kunigas-poetas: pirmasis filosofuoja, antrasis eiliuoja ne iš kunigiškos egzistencijos". Kun. dr. K. Trimakas „Ateityje" (1979, 2, 38—39 psl.) reagavo į šį tvirtinimą, teigdamas, kad „asmuo, kuris tampa kunigu gali taip pat būti derintojas... ir kunigui poezija, kūryba, filosofija... gali būti kelias plėsti save ir liudyti Dievą". Klausimas, kas derinasi su kunigo pašaukimu ir kas ne, šiandien stovi dėmesy ne vien kunigų, bet ir visos krikščioniškos bendruomenės, iš kurios tie pašaukimai kyla ir kurioj kunigas veikia. Dėl to tolimesniais laiškais užsimezgęs pokalbis atskleidžiamas visuomenei šiuose žurnalo puslapiuose: kun. Stasys Yla parašė prof. Antanui Maceinai; prof. Antanas Maceina parašė kun. Kęstučiui Trimakui; pastarasis atsakė Profesoriui.

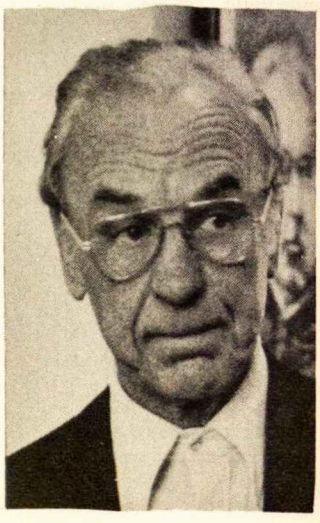

Ėmei ir padalinai kunigą ir poetą, kunigą ir filosofą. Padarei dvi prieštaringas sąvokas, kai iš esmės tai gali būti tik derinamos priešybės. — St. Yla

Mielas Antanai,

Turėčiau atsiliepti į Paties pastarąjį laišką, bet šį sykį jį aplenkiu. Noriu išreikšti džiaugsmą, kad Pats „išjudėjai" su straipsniais. Atrodo, kad grįžta senasis Maceina, kuris mokėdavo užkurti ir išjudinti kitus. Vakar pasklaidžiau tik ką gautą vasario *Ateitį*. Žiūriu, kun. dr. Trimakas Pačiam skiria dvi geras skiltis. Replikuoja ir kedena vieną Paties teiginį *Aiduose* dėl kunigų poezijos ir filosofijos.

Dažnai galvoju apie Patį, nes ir man kai kurie teiginiai vis grįžta lyg neatsakyti, neišsiaiškinti...

Vis grįždamas prie Paties, galvoju, kodėl gi nemėgsti psichologijos, o su ja sieji ir sielovadą. Šios sritys reikalauja kito pri ėjimo, negu Pats eini prie klausimų ir asmenų. Ir šiom dienom man švystelėjo atsakymas, žinia, labai reliatyvus, bet pasirodė įdomus, ir noriu juo pasidalinti. Esi filosofas-ontologas, ir čia būtų galima dėti tašką. Iš to atsiribojimas nuo kitų sričių, ypač poliškai skirtingų. Šiam mūsų filosofui, daugelio mūsų kultūros žmonių pasigėrėjimui, priskiriamas stilistinis gebėjimas išreikšti mintį ne tik tobula lietuvių kalba, bet ir dideliu vaizdumu bei aiškumu. Sakytum, tai tik gera antrinė savybė, išbrandinta mūsų kalbinės, literatūrinės

kultūros ilgesniame nepriklausomo tarpsnio ir vėlesnio bėgyje. Kiti šią savybę veda iš antrojo Paties talento — literatūrinio, poetinio. Man gi švystelėjo tretysis talentas, kuris veikia ir anuos abu. Tai lingvistinis-filologinis polinkis. Tik Pats nevartoji filologams įprasto metodo. Filologinė Paties analizė, tokia būdinga visiems Paties raštams, didele dalimi „žaidžia" sąvokų kristalizavimu ir žaismingu jų kontrastavimu. Sąvokiniai poliai — priešybės ir prieštarybės — viso Paties filosofinio audinio gijos, netgi, sakytum, visos mąstysenos stimulai. Tas ištisinis kontrastavimas, kartais taip stipriai nueina į sąvokų ryškinimą ir priešpastatymą, kad priešybės, žiūrėk, pasidaro prieštarybėmis. Ir čia skaitytojas nustemba, sustoja ir galvoja: ar gi to Maceina norėjo? Gal jis tik per daug įsibėgėjo ir Pats nepajuto išslydęs iš visumos, iš derinio. Tokią Paties „savybę" pastebėjo *Ateityje* ir Trimakas. Ėmei ir padalinai kunigą ir poetą, kunigą ir filosofą. Padarei dvi prieštaringas sąvokas, kai iš esmės tai gali būti tik derinamos priešybės. Išleidai iš akių žmogų, kaip visumą.

Talentai dažnai kryžiuojasi. Dažnu atveju jų susibėgimas žmogų praturtina, aišku. Bet kai filologas-analitikas neša filosofą-sintetiką (toks jis turėtų būti), tada pajauti tą žinomą tiesą, kad bet kurioj stiprybėj gali būti ir silpnybė. O gal liks toji „silpnybė" viena iš būdingiausių ir gražiausių Maceinos bruožų. Reikės žiūrėti į Maceiną ne tiek minties suvestinės požiūriu, kiek tos nuostabios sąvokų analizės ir sklaidos. Filologas suartėja su literatu ir jie sudaro išskirtiną Maceinos jėgą mintyjime, gal mintyjimo būde.

Šita kryptim Pats eini ryškindamas būties ir būtybės, mokslininko ir filosofo, kunigo ir poeto, ontologijos ir psichologijos skirtybes, arba pabrėždamas per stipriai interpretaciją ir abejojimą.

Manau, kad pasakiau, ką norėjau, nors ir nevykusiai. Žinia, galvosiu ir toliau — toks jau mano palinkimas ieškoti žmonėse „vilkelio", pro kurį, rodos, gali apžvelgti kažkokią visumą. Su kitu nesidalinčiau tokiu „atvirumu", o su Patim įdomu ir, manau, nepalaikysi už bloga.

Dar kartą leisk išreikšti mano džiaugsmą, kad mus judini, užkaitini, verti galvoti. Daug sėkmės, geros sveikatos, įkvėpimo ir Dievo palaimos!

Tavo

Kun. Stasys (Yla)

Kunigas-filosofas yra lygiai toks pat gyvenimo netikša, kaip ir kunigas-poetas: pirmasis filosofuoja, antrasis eiliuoja ne iš kunigiškos egzistencijos.
—Antanas Maceina

Mielas kunige Redaktoriau,

Ačiū Jums už sveikinimą St. Šalkauskio premijos proga. Ši premija man buvo labai netikėta, sykiu betgi pergyvenau ją didžiai prasmingai: ateitininkija pirmoji pagerbė *filosofinį* veikalą...

Skyrelis „Antai" padaro *Ateitį šiandieninę:* tai tikras „aggiornamento'. Jį skaitau visad patį pirmutinį — ir ne todėl, kad jis yra žurnalo pradžioje. Kad jame grybštelėjote ir mane už ‚gyvenimo netikšą', nenuostabu. Tai ženklas kad šią ‚netikšą' laikote aktualia. Iš esmės su Jūsų pastabomis nesigalynėčiau. Kodėl gi negalėtų būti kunigo ir filosofo, kunigo ir poeto pašaukimai viename asmenyje? Tarp jų *kaip sąvokų* jokios prieštaros nėra. Tik iš mano pasipasakojimo *Aiduose* neregėti, kad kalbėčiau apie sąvokas. O tikrovėje kur gi tie kunigai-filosofai ir kunigai-poetai, kurie gyvenime ir sau, ir hierarchijai, ir tikintiesiems nebūtų pridarę sunkenybių? Kur tie kunigai-filosofai, kurie ligi II Vatikano Susirinkimo būtų buvę *ne*tomistai ir *ne*suspenduoti? Kur tie kunigai-poetai, kurie būtų eiliavę *iš* kunigiškosios egzistencijos? „Kam iš *kunigiškosios?*" paklausite. Ogi tam, kadangi Kunigystės sakramentas nestovi *šalia* asmeninės (maironinės, paparoninės, andriekinės...) egzistencijos, bet privalo ją persunkti: arba asmuo gyvena Kunigyste, arba jis yra netikša, kaip netikša yra ir tie, kurie negyvena Krikšto, Sutvirtinimo, Moterystės sakramentais. Juk ir Jūsų skelbiamas bei vykdomas krikščioniškojo atsinaujinimo sąjūdis yra ne kas kita, kaip pastanga perskverbdinti asmeninę ateitininkų egzistenciją krikščioniškuoju pradu, kuris ryškiausiai ir išeina aikštėn sakramentų vaidmenyje. Kodėl Kunigystė turėtų sudaryti čia išimtį? Argi filosofija ir poezija yra tik atsitiktiniai asmens veikmens? O jei ne atsitiktiniai, tai jie irgi kyla iš egzistencijos gelmių, kurios kaip tik ir yra persunktos sakramentų galia. Palikus šią galią nuošaliai, kaip gi būtų galima kalbėti apie krikščioniškąją egzistenciją iš viso? Štai kodėl aš ir pabrėžiu: *‚iš kunigiškosios egzistencijos'.*

Atitiesdamas Jūsų priekaištą, „Maceina į kunigą tepažiūrėjo kaip į sielovadį" (p. 38), norėčiau atkreipti Jūsų dėmesį, kad *aš pats* labai stipriai ginu kunigą kaip aukotoją, šventėją — lygiai taip, kaip ir Jūs jį norėtumėte regėti (plg. „Krikščionis pasaulyje", p. 112—115, 312—324). Ginče su kun. A. Rubiku ši mano paižūra yra ypač pabrėžta (plg. *Aidai* 1975, nr. 6, p. 248—

255). Kunigo-filosofo ir kunigo-poeto kaip gyvenimo netikšų pergyvenimas yra mano siejamas su seminarijų nusistatymu, kurio patyriau ne aš vienas. A. A. kun. A.Baltinis man pasakojo, kad, pasirodžius Putino romanui „Altorių šešėly", vysk. J. Staugiatis liepė iš Telšių seminarijos išmesti visus klerikus, kurie buvo pasireiškę kaip literatai. Taigi — vyskupas bijojo ‚netikšų'...

Bet jau ir pats ‚išvažiavau į lankas'. Tad reikia sustoti. Dar sykį dėkodamas Jums už mielą Jūsų laišką, linkiu Jums ir toliau išlaikyti *Ateitį* tokioje aukštumoje ir kartu skleisti ateitininkijoje krikščioniškojo atsinaujinimo reikalą. Rašydamas Sekminių išvakarėse, tariu: „Imple superna gratia quae Tu creasti pectora!"

Jus bičiuliškai gerbiąs

A. Maceina

Didžiai Gerbiamas ir Mielas Profesoriau,

Dėkoju už Jūsų laišką su tolimesniais paaiškinimais, paryškinimais ir atitiesimais „netikšos" kunigo-filosofo ir kunigo-poeto klausimu.

Laiške rašot: „Tik iš mano pasipasakojimo *Aiduose* neregėti, kad kalbėčiau apie sąvokas. O tikrovėje, kur gi tie kunigai-filosofai ir kunigai-poetai...?"

Malonu girdėti, kad Jūs dabar aiškiai prileidžiate jų galimybę, tik tikrovėje jų pasigendate. Tačiau aname Jūsų straipsnyje buvo susidaręs įspūdis, kad kalbate apie jų sąvokas, jas išskiriate ir todėl nei galimybės neprileidžiate. Paties gi straipsnio pradžioj paaiškinate, kad tai „senesniojo pasipasakojimas bei kaip jis pats *suvokia* (mano pabr. — K. T.) tą ar kitą dalyką savistabos šviesoje" (*Aidai*, 8, 347 psl.). Kalbant apie „suvokimą", kiekvienam, bet ypač filosofui, lengva pradėti aiškinti sąvokas. Atrodo, kad taip yra atsitikę ir Jūsų straipsnyje: Štai rašot: „Tai tikras *sielovadžio dvasinės sąrangos apibūdinimas. Sielovadis niekad nepergyvena tikėjimo kaip netikrybės ir todėl kaip rizikos*... Kas imasi sielovados, tas *turi būti* tikras, nerizikuojąs (348 psl.; mano pabr. — K.T.).

Turėdamas prieš akis šiuos teiginius („sielovadis *niekad nepergyvena, ... turi būti* tikras"), negaliu atsikratyti minties, kad Jūs vis dėlto kalbate ne apie faktus, paimtus iš tikrovės, bet apie tai, kaip *suvokiate* „sielovadį". To paties įspūdžio, matyti, negali atsikratyti ir kun. St. Yla (žr. jo laišką aukščiau). Priešingai Jūsų sąvokiniam apibūdinimui, realybėj kunigas-sielovadis gali ir kartais pergyvena tikėjimo dalykus, kaip „netikrybę" ar „riziką", t.y. jam gali kilti ir kyla klausimų, abejonių (iš kunigo negalima nei reikalauti daugiau, negu iš ne vieną kartą suabejojusių apaštalų, turėjusių privilegiją būti paties Kristaus fizinėj artumoj, ar šventųjų); abejonės dažnai su laiku nugalimos, atskleidžia paties kunigo „molinio indo" silpnumą, bet ir padeda jam kitus atjausti ir tuo pačiu tinkamiau padėti savo broliams.

Sąvokų gvildenimo išdavoje straipsnyje tesimatė idealas („sielovadis niekad nepergyvena tikėjimo kaip netikrybės") ir „netikša"; juoda ir balta, be tikroviško laipsniško pilkumo.

Laiške dabar rašote, kad vis dėlto tikrovėj kunigų-filosofų ir kunigų-poetų nepastebite. Man gi svarbiausia buvo pasitikrinti, ar Jūs galimybę prileidžiate. Ją prileidote (kiek suprantu)... Dabar galiu prisipažinti, kad kunigo-filosofo ir kunigo-poeto pavyzdžių iš gyvenimo per daug šiuo metu negaliu priskaičiuoti. Bet noriu pastebėti, kad tai gal nebūtinai dėl to, kad tokių aplamai nėra, bet kad aš pats „su žiburiu" jų nesu ieškojęs. Bent dabar man šauna į galvą tokie vardai, kaip Kristijonas Donelaitis, vyskupas Antanas Baranauskas.

Jūs tvirtinate, kad būti kunigu-poetu reikia poeziją rašyti „iš kunigiškos egzistencijos", kadangi „arba asmuo gyvena kunigyste, arba jis yra netikša, kaip netikša yra tie, kurie negyvena Krikšto,... Moterystės sakramentais". Tačiau mano išmanymu, asmuo (kunigas) gyvena kunigyste, tačiau jis nebūtinai myli motiną ar rašo poeziją *kunigyste*... ir tuo pačiu *iš kunigiškos egzistencijos*, panašiai kaip ir vedęs gyvena — bendrauja su žmona moteryste, bet jis nebūtinai myli motiną ar rašo poeziją *moteryste*. Ir jei to taip nedaro, nei vienas (kunigas), nei kitas (vedęs) nėra netikša, kitaip poetinius ar filosofinius polinkius turintieji būtų varinėjami ne tik iš kunigų seminarijų, bet ir nuo altorių prieš vedybas...

Čia vėl to realaus laipsniško pilkumo klausimas. Kaip nors į save visa integruoti, kuo nors (ypač kunigyste) apjungti yra *idealas*, myli motiną, nors kunigas, žmogiška ar pakrikštyto asmens meile ar rašo poeziją žmogiškai daugiau ar mažiau giliu įkvėpimu, bet nebūtinai „iš kunigiškos egzistencijos". Tarp idealo ir netikšos yra pakankamai platus tarpsnis sutilpti daugiau ar mažiau tobulėjantiems ir

Asmuo, kuris tampa kunigu, gali taip pat būti derintojas... ir kunigui poezija, kūryba, filosofija... gali būti kelias plėsti save ir liudyti Dievą.
— Kęstutis Trimakas

daugiau ar mažiau netobulėjantiems milijonams.

Sakykim, dvasiškis parašo „Anykščių šilelį" ar „Metus". Ir įspėk dabar, žmogau ar tai „iš kunigiškos egzistencijos", ar gal jų autorių reiks ne kunigu-poetu bet netikša laikyti? Dėl viso to teiginys „iš kunigiškos egzistencijos", man atrodė idealus gal, bet netikroviškas kriteriumas ir todėl savo pastabose parinkau šiuo atveju platesnį lipinį „iš asmeninės, ... krikščioniškos-žmogiškos egzistencijos". (*Ateitis*, 2, 38 psl.). Ta prasmę vis dėlto kunige kunigystė nestovi *šalia:* ji įsisunkus į jį, bet nebūtinai per sunkus visus jo kampus. Idealu gal, kad persunktų viską, bet idealas lieka idealas, ne prievolė, kurios nepasiekęs tampi netikša.

Mielas Profesoriau, Jūs rašot: „Kunigo-filosofo ir kunigo-poeto kaip gyvenimo netikšų pergyvenimas yra mano siejamas su seminarijų nusistatymu, kurio patyriau ne aš vienas". Tikrai labai gaila, kad praeity tai patyrėt ir kad patyrė kiti. Gal tokių du pašaukimus derinančių praeity buvo tiek maža kaip tik dėl to, kad nebuvo nei sąlygų, nei galimybės prileidimo. Bet tie laikai jau yra kaip ir praėję ir nedera atgyvenusioms idėjoms pritarti. Vietoj to dera ruošti kelią, kad esamieji ir būsimieji kunigai, jei dvigubą polinkį jaučia ir nori jų siekti, ne tik to skaudaus ir primesto netikštų pergyvenimo nepatirtų, bet, galimybę matydami, abu pašaukimus plėtoti mėgintų Dievo garbei, žmonių gerovei ir savo pilnesnei integracijai.

Kęstutis Trimakas

MINTYS PO SENDRAUGIŲ STOVYKLOS DAINAVOJ

Danutė Žilevičienė

Danutė Žilevičienė

Praėjo jau daugokai laiko po Dainavos sendraugių stovyklos uždarymo. Rodos, per vėlu įspūdžiais dalintis. Rašau vistiek, nes tariuosi nieko neužmiršusi... Laiko tėkmė tik pagilino jau išmintytas mintis.

Jau treji metai, kai aš, tarsi išrautas medis, renkuosi tinkamą dirvą, kad iš naujo prigyčiau. Tiksliai nė nežinau, kokia ta dirva turėtų būti. Kur benueičiau, vis draugų dairausi. Dzūkiška prigimtis. Noriu draugų turėti. Sau, savo vyrui, vaikams, mums visiems drauge... Per santykius su draugais atsiskleidžiame mes patys. Man patinka tas posakis, kur sakoma, jog giminės Dievas duoda, o draugus mes patys pasirenkam. Neveltui šį posakį seka kitas, o būtent: pasakyk, kas tavo draugai, pasakysiu, kas tu esi... Iš savo Mamos, bemokslės dzūkės kaimietės mokiausi, kaip draugus mylėti ir vertinti. Šventiškas būdavo laisvesnis pusdienis ar šventadienio pavakarė, kai į svečius užsukdavo mūsų kaimynė Jadzė. Mama dėdavo ant stalo gardžiausių kąsnelių, vaišindavo, kaip įmanydama, vėliau kviesdavo patogiai kur lovūgaly atsisėsti, poilsiui nusiteikti.

Pačios sielą viena kita atverdavo. Klodavo sugulusius rūpesčius apie vaikus, darbus ar gyvenimišką išmintį dėstydavo. Niekad negirdėjau, kad kitus smerktų, juodintų apkalbomis ar keiksnotų ką. Stebėjo Mama ir mano draugystes su kitais, vis pertardama, kad draugystėje svarbu lygiu būti, tada nei tu, nei tau pataikauti nereikia. Lengva šitaip draugauti, o su draugais lengviau gyventi. Taip ir buvo. Aplink gausi šeima, kur ir senų, ir jaunų apstu, daug artimų „mergaičių" šalia, šitaip savo draugeles vadinau... Rodos, visi drauge nešėm rūpesčius, skausmu dalinomės, lengvinome buitį vieni kitiems. Ir staiga tų visų draugų nebėra. Pradėjau pasigesti ne tik jų, o aplamai bent pažįstamų veidų... Čia kur beeičiau — nė vienas nematytas. Kaip įspėti, kuris iš jų mano draugu norėtų būti, kuris bėdoje paremtų, džiaugsme nepavydėtų?

Šitaip svarstydama, ateitininkės Mildos paskatinta, į pernykštę sendraugių stovyklą susirengiau. Nedrąsiai mezgėsi pažintys. Susikaupimo valandėlėmis girdėjau, ką kiti atvirai dėstė, ir vis mąsčiau — iš širdies visa tai, ar tik išorinė forma?

Tikrą stovyklautojų nuoširdumą netrukau pajusti. Susirgus mano mažajam Stasiukui, žiūriu, kad nei šaukštuko, nei vaistų nepasiėmusi. Smulkmenos, o be jų neapsieiti ir į vaistinę ar parduotuvę vidurnaktį nenulėksi, kai vaikelis karščiu degte dega. Audronė nė neprašyta viską nešė man ir netrukus ligonį gydėm keliese. Gal vėliau nė nemokėjau to dėkingumo išreikš-

ti, bet supratau, kad Audrone bei jos šeima galiu pasiremti.

Raminta, Vida, Laimutė, Giedrė, Sigutė — šios ir kitos jaunos mamos tapo man artimos. Man linksmiau gyventi žinant. Kokios puikios moterys jos, geros motinos ir žmonos. Tas jų religingumas, rodos, iš pačios širdies gilumos, nemeluotas, neafišuojamas, ne dėl išorinio pasirodymo. Pabuvojusi stovyklose, kantrybės ir pasiaukojimo mokiausi, visapusiško gerumo. Džiaugiausi ateitininkų šeimoj sava pasijutus. Nebijau joje tikro atvirumo, žinau, jog teisingai suprasta būsiu. Šitaip gera ilsėtis, kai sielą ramina ne tik puiki aplinkos gamta, o ir gražus bendravimas su žmonėmis.

Grįžau po šįmetinės stovyklos pailsėjusi, naujiems darbams pasiryžusi.

Vykę turiningos paskaitos, literatūriniai vakarai. Rasos dainų vakaronės prie laužo ar puikiausias visų talentų vakaras. Visa tai — balzamas, teikiantis dvasinės stiprybės ilgam. Ir gyventi pasaulyje lengviau pasidaro. Ačiū stovyklai ir jos rengėjams!

Knygos

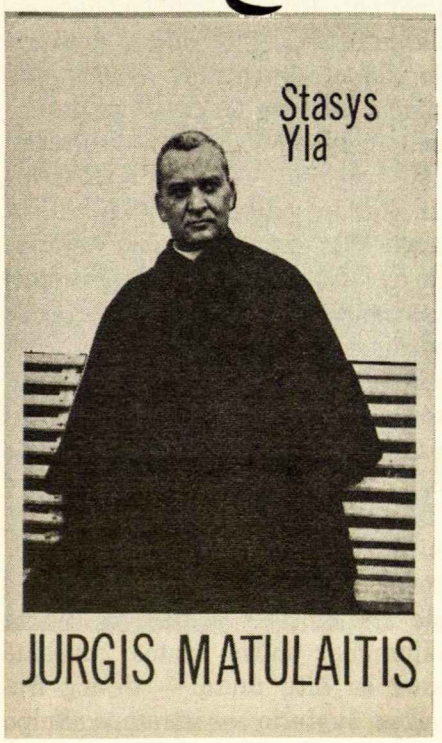

STASIO YLOS „JURGIS MATULAITIS“

Knyga, laimėjusi religinio veikalo premiją

Pakviestas pasisakyti apie arkivyskupą Jurgį Matulaitį, Pranas Dovydaitis prisipažino mažai jį pažįstąs, tik kelis sykius sutikęs. Iš tų kelių ilgiau su juo kalbėjęsis tik du kartus. Bet ir taip Dovydaitis išsinešė stiprų įspūdį, kad „šio žmogaus esama ne paprasto, eilinio“. Matulaičiui mirus, Dovydaitis buvo vienas iš tų, kuris lydėjo jo kūną iš ligoninės į Kauno katedrą.

Tuomet Dovydaitis štai kaip išsireiškė: „Taip Matulevičiaus būta didelės dvasios žmogaus ir žavinčios asmenybės. Tokie žmonės daro garbę visai savo tautai. Deja, Apvaizdos buvo lemta jį per anksti paimti iš mūsų tautos tarpo. Jis švystelėjo kaip krintanti žvaigždė taip, jog mes net nesuskubome į jį tinkamai įsižiūrėti...“ (iš Marijonų Lietuvoje išleistos monografijos „Arkivyskupas Jurgis Matulevičius“, 165 psl.).

Nuo šios Marijonų 1933 m. išleistos monografijos, apie Jurgį Matulaitį-Matulevičių jokio didesnio veikalo nebuvo išleista ligi 1977 m., kai išėjo kun. Stasio Ylos studijinė biografija. Lig šiol turbūt drauge su Dovydaičiu turėtume prisipažinti, kad ne daug apie Matulaitį žinome.

Kun. Yla užklaustas paminėjo, kad Matulaičio biografiją jį skatino rašyti nerimas ir rūpestis, kad būsimas antrasis didysis Lietuvos šventasis lietuvių visuomenėje nėra plačiai pažįstamas. Atšvęsti du jo jubiliejai: 1971 m. — 100 metų nuo gimimo, o 1977 m. — 50 metų nuo mirties. Pats kun. Yla tomis progomis apie Matulaitį kalbėjo įvairiose lietuvių kolonijose. Ir štai galų gale pasirodė ir knyga.

Knyga bene plačiausiai buvo aptarta Jurgio Gliaudos *Draugo* priede. Nors, tiesą pasakius, tai nebuvo recenzija, o greičiau platus aptarimas Matulaičio asmens bei veiklos pagal kun. Ylos studijos foną. Gliauda tąsyk pabėrė daugelį įdomių minčių. „Šventasis priklauso pasauliui!“ Tačiau jis „nėra šiaip sau veikėjas, tautinės kultūros darbuotojas, politikas, realybės formulių kalvis...“ Matulaitis buvęs „aukš-

tosios realybės avangardistas", norįs būti žmogus žmogui, norįs vykdyti „Viešpaties Jėzaus politiką" (šis išsireiškimas, kaip Gliauda pamini, nukaltas Stasio Šalkauskio).

Rašydamas šią plačią, istorinę biografiją, kun. Yla norėjo iškelti konkrečias, istorines Matulaičio gyvenimo aplinkybes. Jis tikėjosi, kad šioje knygoje skaitytojas atras „tam tikrą visumos vaizdą, imant bendrais, ryškesniais bruožais... pajus Matulaičio veiklos mostą, jo įtaką plačiame Lietuvos gyvenime".

Knyga kupina istorinių žinių, tačiau nėra sunki ar nuobodi, o skubiai judanti, kaip ir pats neilgas Matulaičio gyvenimas (mirė, būdamas tik 56 metų amžiaus). Gyvas ir judrus kun. Ylos stilius išveda sukauptą medžiagą it sparčiai iš jo lūpų tekantį pasakojimą. Po kiekvieno skyriaus smalsu sužinoti, kas bus toliau. Knygoje dominuoja Matulaitis, bet jis piešiamas asmenų ir laiko rėmuose, kurie vis juda ir kinta. Todėl čia yra ir mažų kitų asmenų portretėlių — pvz. Tumo Vaižganto, didelio Matulaičio gerbėjo; vysk. Būčio, jo artimo bendradarbio, ir kitų. Visa tai vykusiai įpinta į pagrindinę pasakojimo srovę.

Visas veikalas padalintas į tris dalis. *Prisimenu:* autoriaus asmeniški įspūdžiai, kelis sykius pamačius Matulaitį ir išgirdus jį kalbant. *Gyvenimas:* didžioji ir pagrindinė knygos dalis. *Apybraižos:* Matulaičio misija, jo vadovavimo stilius, spindinti jo ramybė, apmąstymas, ką mums atneš jo beatifikacija.

Istorinės medžiagos kritiškai įvertinti neįstengčiau. Kiek teko skaityti, kiti recenzentai ją vertino teigiamai. Autorius naudojosi paties Matulaičio raštais bei straipsniais socialiniais ir religiniais klausimais. Iš visur surinko įvairius apie jį atsiminimus — nemažai jų buvo išspausdinta jau minėtoje Marijonų išleistoje monografijoje. Atrodo, kad išknaisioti visi pakampiai, telkiant visa, kas Matulaitį liečia ir kas randama šiapus Lietuvos. Autorius prisipažįsta, kad „medžiagos apie Matulaitį ir jo šventumą graudžiai maža". Tačiau knygos gale sudaryta nemaža bibliografija. Ir tai, berods, pirmą sykį.

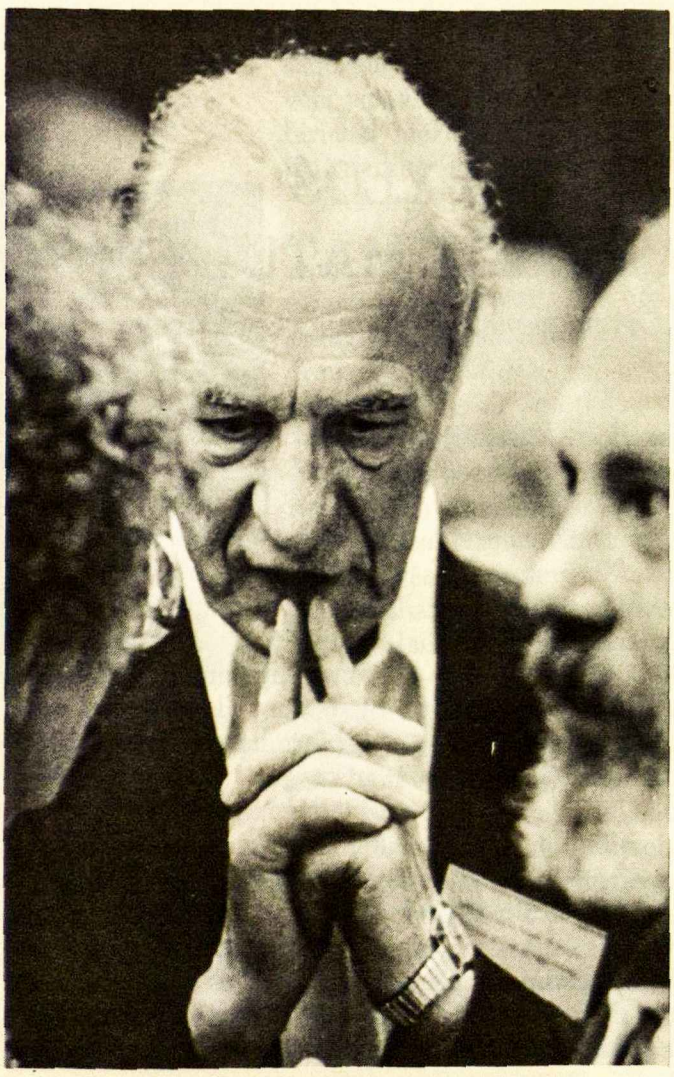

Tekstą dviejose vietose suskaldo nuotraukų įterptinės. Nuotraukos retos ir įdomios — dalis jų buvo gauta iš Lietuvos. Pirmoji nuotraukų grupė vaizduoja Matulaitį ligi 1910 metų — dar jauną, veiklų kunigą. Antroji grupė yra iš vyskupavimo metų, to „kryžiaus kelio", kaip pats Matulaitis pavadino, ir galop — jo laidotuvės.

Knygoje pasigendu gilesnio Matulaičio dvasingumo nagrinėjimo. Jo būta itin modernaus šventojo, didelio toleranto, veiklos ir vidinio dvasinio gyvenimo derintojo, labai žmogiško visiems prieinamo žmogaus, plačių interesų ir giliai mąstančio asmens, kurio akyse tačiau spindėjo tikrai nežemiška ramybė. Dalinai šį trūkumą papildo apybraižos knygos pabaigoje. Ir skaitant pačią biografiją galima sau išvadas pasidaryti. Bet vis viena labai norėtųsi susilaukti Matulaičio dvasios bruožų studijos. Norėtųsi ir naujos, šviežios, patrauklios jo dvasinio dienoraščio laidos. Kiek čia medžiagos kiekvienam lietuviui krikščioniui, ieškančiam būdo gyventi su Kristumi nukrikščionėjusioje aplinkoje! Matulaitis nėra vien brangi nepriklausomybės laikų relikvija. Jis yra mums aktualus dabar! LKB Kronikoje pakartotinai matytas prašymas mums, laisvėje gyvenantiems, daryti ką galime, kad Matulaitis būtų paskelbtas šventuoju.

Dviejuose straipsneliuose savo veikalo pabaigoje kun. Yla kalba apie Matulaičio beatifikaciją. Kalba užsidegusiai ir įtikinančiai: mūsų tautos „dvasinė padėtis nepalyginama su kitų tautų — tiesiog tragiška. Ar jai nereikia švyturio — atramos stulpo daugiau nei kitoms tautoms?" (351 psl.). Yra vilties, kad Matulaičio beatifikacijos sulauksime. Dabartinis popiežius labai tai bylai palankus. O belaukdami, ragina autorius, susipažinkime su būsimu šventuoju.

Šią kun. Ylos knygą rekomenduočiau visiems. Net peršasi mintis, ar moksleiviai ir studentai ateitininkai negalėtų jos skaityti ir nagrinėti kaip dalį savo programos. O tęsiant ateitininkų vedamas diskusijas ir veiklą apie dvasinį lietuvių atsinaujinimą ar nevertėtų pažvelgti ir į Matulaitį, į jo pavyzdį, į jo mintis, kurios turi jėgą sužavėti ir dabar.

Stasys Yla. JURGIS MATULAITIS. Viršelį suprojektavo N. Vedegytė-Palubinskienė. Minkšti viršeliai, 370 psl. Išleido ir spaudė Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys Putname, 1977 m. Kaina — $7.00. Knyga laimėjo Ateitininkų Federacijos skiriamą premiją. Galima įsigyti *Drauge,* pas seseris Putname ir kitur.

Sesuo Ona Mikailaitė

Atžalos

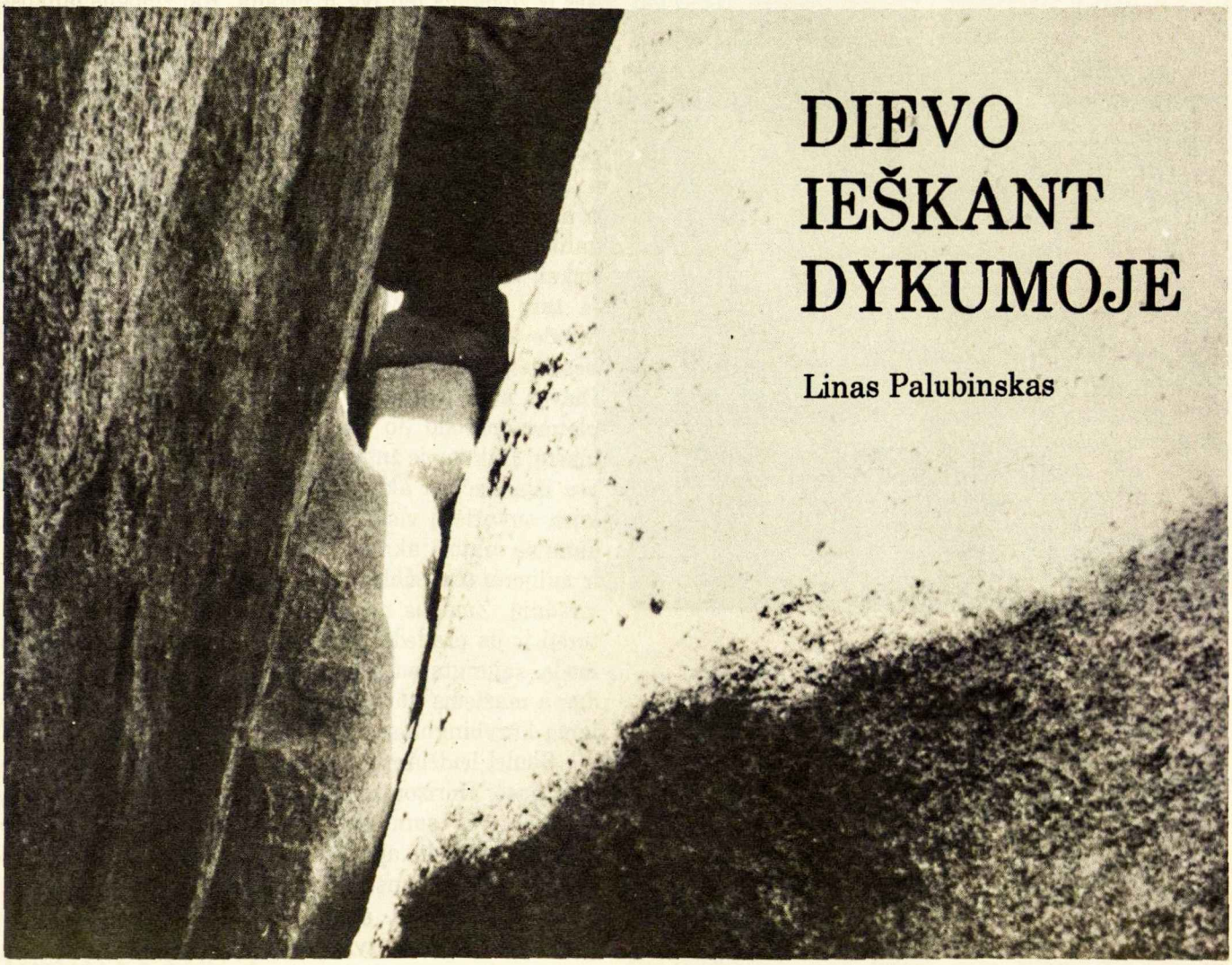

DIEVO IEŠKANT DYKUMOJE

Linas Palubinskas

Karštos dienos, šaltos naktys. Žemė smėlėta, žvyruota, ir iš jos dygsta keistai atrodančios akmeninės formos. Tarp tų akmenų iš pradžių matyti mažai gyvybės — keli spygliais užsidengę kaktusai, keli pilki krūmokšniai. Visai lengva išsivaizduoti, kad dykuma yra tikras žemėje pragaras. Ji yra neatleidžianti vietovė, dažnai naudojama pabrėžti mintis, liečiančias mirtį, beviltiškumą, pasimetimą, baisumą. Yra ir kita dykumos pusė — ta pusė, į kurią žmonės važiuoja ar eina žiūrėti jau nuo senų laikų. Jie važiuoja „surasti save", „pamąstyti" ir „susikaupti". Jie ieško ramybės, o svarbiausia — jie ieško Dievo. Dažnai Jį ten ir suranda.

Dievo ieškoti pasaulio apleistose vietose, jo dykumose, nėra ypatingai nauja mintis. Apie Dievo ieškančius, kurie išėjo į dykumas, galima skaityti įvairių amžių tekstuose. Sename Testamente rašoma apie pranašus, kurie dykumose girdėjo arba pajuto Dievą. Kai jie nuvargdavo pranašaudami tarp žmonių miestuose, jie grįždavo į dykumas sustiprėti, rasti naujos vilties. Visa Izraelio tauta klajojo po dykumas po Egipto vergijos. Dykumoje jis buvo arčiausia prie Dievo: juos vedė Jo ženklai, jie girdėjo Jo balsą, matė stebuklus. Dykumoje Jis kalbėjo su jų vadais, nustatė dešimt svarbiausių įsakymų, maitino visą tautą iš dangaus. Naujasis Testamentas sako, kad pats Kristus išeidavo į neapgyventas dykumos plotmes prašyti Dievą Tėvą pagalbos ir pastiprinimo. Dykumoje Kristus nugalėjo velnio gundymus; ten jis pasninkavo ir ruošėsi kančiai. Moderniais laikais yra daug rašytojų ir autorių, kurie rašo ar rašė apie dykumoje ieškojimą „gyvenimo reikšmės", „visapusiškos ramybės". Religinės krypties autoriai aiškina, kaip ir kur dykumoje ieškoti Dievo. Dėl skiriamo dėmesio tarp Dievo artumo arba aiškumo ir dykumos reikia spėti, kad yra bent žiupsnelis teisybės.

Klausimas kyla: kodėl Dievą būtų lengviau pamatyti dykumoje, pačioje „mirties žemėje"? O dėl to, kad dykuma yra paskutinė ar bent viena iš paskutinių vietų, ant kurios Dievo anstpaudas liko ryškus, žmogaus nenubrauktas. Visur kitur yra priminimai, kad pasaulis yra dominuojamas žmonijos ir gal net jos

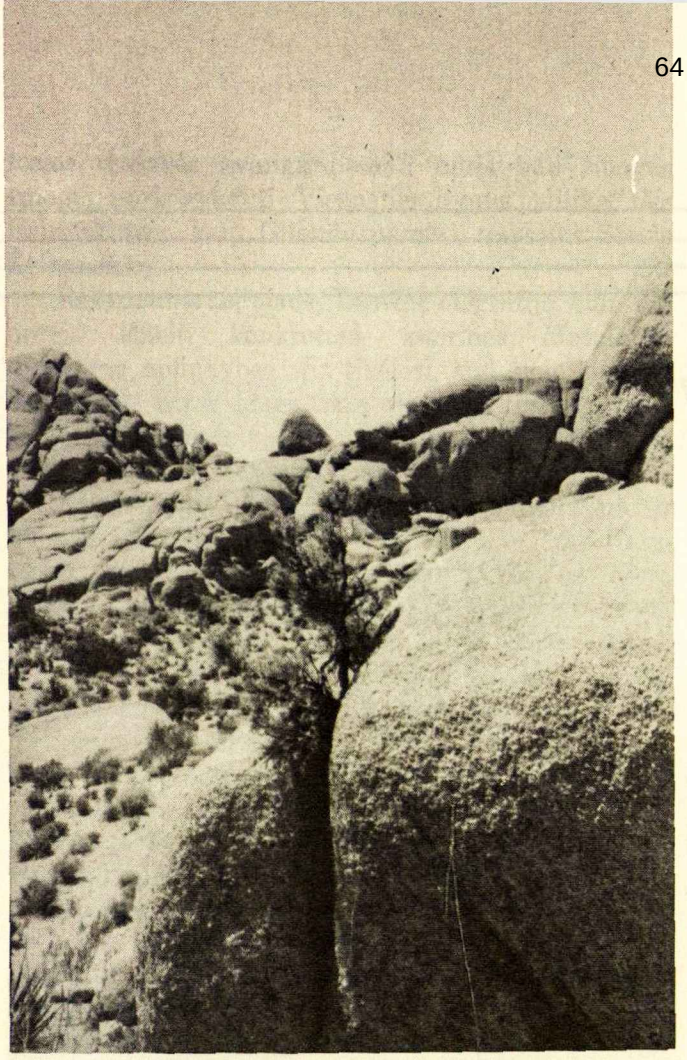

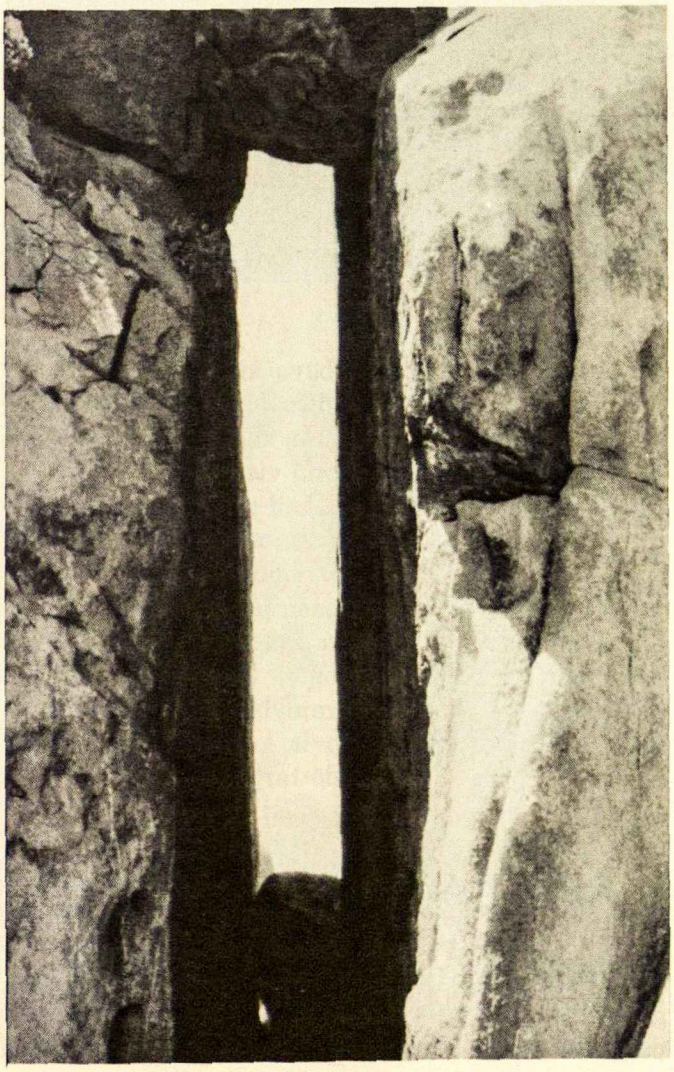

biaurumų ir kvailysčių. Dykumoje to nėra, yra tik didelės ir atviros žemės plotmės, kurios nėra užstojamos namų, dangoraižių, telefono ir elektros vielų. Galima matyti visą apskritą horizontą. Dangus yra tyras ir mėlynas, dažnai be debesų, ir niekad dūmais nėra aptrauktas. Iš viso, vieta yra milžiniškos apimties ir žmogaus ten lyg ir nebūta. Kai žmogus lankosi dykumoje, jis yra valdomas Dievo nustatytų temperatūrų, Jo vandens išdėstymo. Žmogus yra izoliuotas nuo savo civilizacijos patogumų. Jis yra vienas su Dievu, Dievo sukurtoje gamtos begalybėje. Jis yra tiesiog apsuptas Dievo reiškinių, Jo ypatybių.

Milžiniškose tyrumose, smėlynuose, tarp akmenų ir mirusiųjų upelių vagose, labai atidžiai pasižiūrėjus, galima matyti nemažai gyvybės. Piršto dydžio gyvuliukai, vos matomi driežai, pelės, gyvatės: visi landžioja tarp beveik mikroskopiškų gėlių. Kas iš toliau atrodė kaip gryna begyvė tyruma, arčiau pažiūrėjus tiesiog pleška gyvenimu. Tai yra pavyzdys, kaip Dievas myli gyvybę ir jai skiria savo dėmesį; pačios plotmės parodo Jo neapsakomą galią ir tos galios mastą. Dykumoje žmogus gali matyti, kaip Dievo jėga yra išlanksčiusi akmenį, kaip Jis tą akmenį sutriuškino, suvartė, į visas puses išmėtė. Po visus dykumų kampus matosi akmeninės durys, šimto pėdų aukščio ir milijonų tonų uolos išbalansuotos ant smailų kalnų viršūnių. Žmogus negali tikėtis tokią galią bet kada turėti ir jis pradeda suprasti Dievo įvairias puses: Jo meilę, sujungtą su neaprėpiamo baisumo jėga, Jo atidumą mažiems kūriniams ir Jo beveik neišsivaizduojamą kūrybingumą.

Saulei leidžiantis pasirodo dar kita Dievo ir dykumos pusė. Horizontas nusidažo ryškiomis spalvomis, pats dangus sutamsėja. Paukščiai pakyla, o šiaip aplinka pradeda aprimti, nutilti. Kai po saulėlydžio grožio visai sutemsta, dangus pasipila žvaigždėmis. Su visiška tamsa ateina ir šaltis. Svarbiausia — pasidaro absoliuti tyla. Nėra nei mažiausio garso, vėjas nečižena, o tyliai pučia. Žmogus yra paliktas su savo mintimis, be blaškančių aplinkybių. Virš jo yra begalinis dangus, išklotas plačiais žvaigždynais, pilnais nesuskaičiuojamų žvaigždžių. Aplinkui žmogų yra tuščios mylios, skiriančios jį nuo jam priprasto pasaulio. Žmogus yra vienas su savimi, savo mintimis ir Dievu. Yra lyg ir pakvietimas pas Dievą.

Dykumoje Dievo ieškoję žmonės namo grįžta su įvairiais įspūdžiais. Kai kurie įgauna vilties: jie pamato, kaip Dievas myli ir apsaugo mažus gyvūnėlius, ir jie tiki, kad Jis žmoniją taip pat apsaugoja ir myli. Kiti grįžta labiau tikėdami Dievą: jiems palieka įspūdį Jo galia, akmeninės formos, dangus pilnas žvaigždžių. Daug kas save geriau pažįsta: apie save pagalvoja ir pasvarsto dykumos tyloje. Visi grįžta pasilsėję — grynas oras ir tyli aplinka tai užtikrina. Yra aišku, kad Dievo dykumoje ieškoti yra gera mintis. Ir gal Jį net ten rasti...

Linas Palubinskas yra Los Angeles moksleivių ateitininkų kuopos pirmininkas. Už rašinį „Kovoti viešai ar slaptai" („Ateitis", 1978, 10 nr.) 1978—1979 m. konkurse moksleivių grupėj laimėjo pirmąją premiją.

LIETUVAI

Mažutė

Tu — mažutė, tu telpi visa
Į Čiurlionio karalių delnus...
Tu — riekelė duonos kasdieninės
Ant pasaulio vaišių pilno stalo...

Tu ant gaublio — mažas lopinėlis,
Žalgirio šarvų plieninis žvynas.
Pirčiupio liepsnos ir kraujo ženklas.
Ežerų dangaus tyriausias lašas.
Žalias rytas ant pilkų arimų,
Spindulių lietus aikštės erdvėj.
Tu — ant gaublio — padūmavęs gintaras
Su pušies kvapu ir kraujo atšvaitu...

Tiktai mūsų meilėj — tu didžiulė.
Mūsų delnuose — tu nesudeginama.
Mūsų ilgesy — brangiausia pasaka.
Mūsų akyse tu — saulės kraštas.

Janina Degutytė

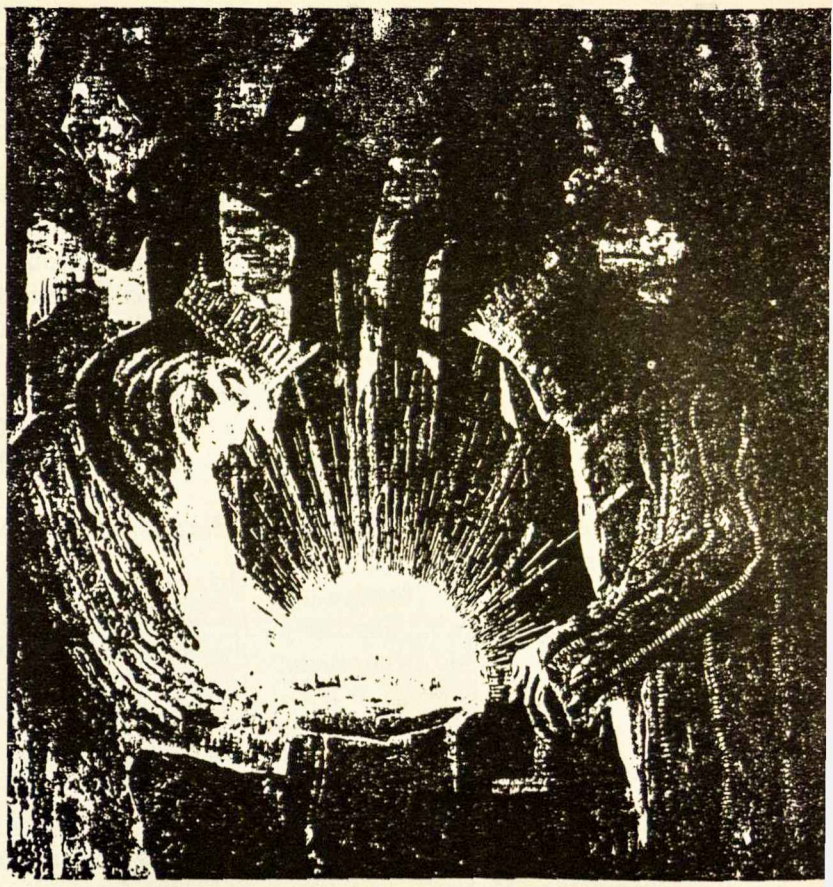

JANINOS DEGUTYTĖS LIETUVA

Lietuva yra maža, net tokia maža, kad telpa „į Čiurlionio karalių delnus". Mūsų tėvynė karalių rankose, o ne kur nors po jų kojų mindžiojama. Karaliai, garbingi valdovai, saugoja ją ir valdo ją, tarytum savo pačių rankų pirštus. Čiurlionio karaliai išsiliko neištrinti istorijos paveiksluose, o net labiau išryškinti.

Dievo išmokytais žodžiais prašome kasdienės duonos. Duona yra toks paprastas valgis, bet užteko Jėzui — užteks ir mums. Lietuva — „riekelė duonos kasdieninės", lyg išpildyta malda. Ko prireiks, Dievas duos. Savo alkį sotinam besiekdami kasdieninės tiesos kaip ir kasdieninės duonos.

Lietuva, esi „Tu ant gaublio — mažas lopinėlis". Rodos, vos tik kas nors Tave pastumia, ir Tu pavirsti ant kelių; lieka perplyšę keliai ir besiveržiantis kraujas iš žaizdų. Žaizdos — paminklai Žalgirio didžiojo mūšio ir Pirčiupio žudynių aukos. (Ir Rainių miškelyje, Pravieniškėse!) Praeities kovos alsuoja Tavyje, bet nepasiduoti — užsilopai suplyšusius kelelius ir stojies su nauja viltimi ir pasiryžimu kovoti už tyriausiąjį dangaus lašelį — teisybę.

Kaip metų laikai, kartojasi ir istorija. Kasmet laukai išarti, o rytas išaušta žalias — pilnas gyvybės ir vilties! Pamaitinta esi saulės džiaugsmo spinduliais ir tyromis lietaus ašaromis. Daug iškentėjai ir prakaitavai pilkuose arimuose kasmet, nenuilsus.

Tavosios gintare, „su pušies kvapu ir kraujo atšvaistu", yra įlydyti mūsų iškilmingos praeities metai, lyg kokia iškasena. Jame išlaikyta amžina praeities gyvybė. Gintare yra matomas pasaulis, per kurį kalba neregimasis dvasinis tikrovės pagrindas.

Tiktai mums, lietuviams, Tu esi neįkainuojama brangenybė. Esi saulės, gyvybės šaltinio, kraštas.

Janinos Degutytės kūryba galingai nušviečia lietuviškosios dvasios gelmes, kuriose slypi amžinoji gyvybė.

Raminta Pemkutė

Raminta Pemkutė, gyv. Sleepy Hollow, Ill., JAV, už apysaką „Kelionė į jūrą" („Ateitis", 1979, 5 nr.) „Ateities" žurnalo konkurse moksleivių grupėje laimėjo antrąją premiją.

Laiškai

Straipsnis apie Kongresą, laiškas žydų jaunimui

Kai Loreta (L. Stončiūtė, viena iš atstovaujančių *Ateitį* Lietuvių Jaunimo Kongrese — Red.) pasiūlė man parašyti ką nors Jūsų redaguojamam žurnalui, labai apsidžiaugiau... Štai prieš mane guli *Ateities* gegužės numeris ir tikrai nustebintas esu tokio lygio leidiniu. Bus malonu bendradarbiauti, nors tikrai neprižadu parašyt ką nors tokio nepaprasto! Aš, iš tiesų, rašau ir prozą, ir eiles, bet rašymas rašymui nelygus, ar ne? Jūs pats ir nuspręsit, kaip ten yra.

Siunčiu dabar straipsnį „20 dienų po IV PLJS kongreso" ir laišką Pasaulio žydų jaunimui (aš pats esu žydų tautybės)... Šį laišką bandysiu nusiųsti ir į *Jerusalem Post,* tik nežinau, ar jie spausdins... Nemanau, bet bandyti reikia!

Arkadijus Vinokūras
Stokholmas, Švedija

Popiežius ir jaunimas

Labai man patinka viršelis (*Ateitis,* 6 nr.). Į tą nuotrauką norisi žiūrėti ir žiūrėti. Tokie jaunimo ir šv. Tėvo veidai reikšmingai spinduliuojantys meile... Tikrai, tie jaunuoliai šio įvykio nepamirš savo gyvenime.

Sesuo Rita — Antanina Trimakienė
Putnam, Conn., JAV

„Ateičiai" ir ateitininkijai

Ateities žurnalą pažinau ir pamilau, palyginti, labai neseniai: 1929 metais. Visada jį mėgau, net anais laikais truputį pabendradarbiavau. Ir šiandien turiu prisipažinti, kad *Ateitis* nepaseno. Ji jauna, puošni, gyva ir miela, kaip ir mūsų lietuviškoji ateitininkija. Atsinaujindama Kristuje, lietuviška moksleivija, kaip nenuvystantis kvapusis žiedas, ir šiandien, išeivijoje, spindi kilniais idealais, kaip rasos deimantas ant lietuviškos lelijos žiedo...

Mano nuoširdūs sveikinimai iš tolimosios Brazilijos glūdumų *Ateities* redaktoriui, bendradarbiams ir visai ateitininkijai, kilniųjų krikščionijos idealų puoselėtojams.

Klemensas Jūra
Itanhaem, Brazilija

Džiaugsmas ir linkėjimai

Džiaugiuosi *Ateities* progresu, jaunimo pulso ir lūkesčių pajutimu, lietuviškumu ir modernumu. Linkiu ir toliau Jums ir Jūsų vadovaujamam žurnalui nepavargti.

Adolfas Merkelis
Cicero, Ill., JAV

Auka iš kęstutiečio

Siunčiu per *Draugą* 200 dol. auką *Ateičiai.* Ir aš buvau visą laiką ateitininkas Kęstučio korporacijoje.

Prašau siuntinėti *Ateitį* 1 metus mano sūnums.

Ignas Lapšys
Kufstein, Austrija

Gegužės „Ateitis"

Jaunosios kartos rankose *Ateities* žurnalas yra tapęs aukšto kultūrinio lygio leidiniu. Ir katalikiškoji pasaulūžiūra moderniam pasaulyje, ir šių dienų literatūros, dailės, filosofijos, visuomeninės veiklos sritys lietuviškuoju ir pasauliniu pločiu yra tapę *Ateities* puslapių duona ir druska. Tai ne vien jaunimo, bet ir kiekvieno, jauną dvasią turinčio žurnalas.

Draugo kultūr. priedas, rugsėjo 1 d.

Kaip jau įprasta, Ateitis skaitytoją patenkina turiniu ir estetiškumu. Šiame numeryje motinai ir vestuvėms bei jų tradicijoms skirti straipsniai. Įdomūs skaitytojų pasisakymai IV PLJK klausimais. Skaitytojai supažindinami su dail. J. Račkumi ir t.t. Vienintelis leidinio minusas — karikatūrinis piešinys 173 psl.

Pasaulio Lietuvis, 7 nr., 37 psl.

Kas padaro žmogų inteligentu

Sveikinu Vidą Kazlauskaitę už įdomiai parašytą straipsnį „Iš moksleivių į studentus" (*Ateitis,* 1979 m., 1 nr., 20 psl.). Tačiau perskaičius, man kilo keli klausimai, liečiantys inteligentiškumo principą.

Straipsny Vida teigė, kad pilnutinis studentas ateitininkas „negali eiti dirbti į fabriką ar atsakinėti telefoną, kadangi jis yra inteligentas ir privalo siekti aukštųjų mokslų". Tačiau ar vien tik siekimas aukštųjų mokslų padaro žmogų inteligentu? Mano nuomone — ne.

Kun. S. Ylos „Ateitininkų vadove" inteligentiškumo principas yra apibūdintas šitaip: „Ateitininkas remiasi tuo pagrindu, kad inteligentija yra ta nesuriša nei su vienu luomu, nei su viena kuria profesija... Ateitininko supratimu, inteligentas yra ne tik protininkas šviesuolis, bet ir energingas akcijos žmogus, kuris sugeba aukštus savo idealus realizuoti kūrybiniu nusistatymu savo ir visuomenės gyvenime" (48 psl.).

Tad tvirtinimas, kad fabriko darbininkas nėra inteligentas ir kad profesija įrodo inteligenciją, bei išsilavinimą, nėra tikslus. Tačiau, mano nuomone, turėtume įvertinti kiekvieną žmogų kaip individą, o ne pagal stereotipinę grupę. Iš tikrųjų kai kurie neturi didelių gabumų ištverti universitete, bet vis dėlto praktiškame gyvenime stengiasi išsilavinti ir patobulint save. Jie dirba tautai ir stengiasi save pažinti.

Tad ateitininkas turėtų būti visapusiškas, viskuo susidomėjęs žmogus, kuris stengiasi išsilavinti ir patobulint save, nežiūrint kokia jo profesija.

Dalia Garūnaitė
Chicago, Ill., JAV

Veikla

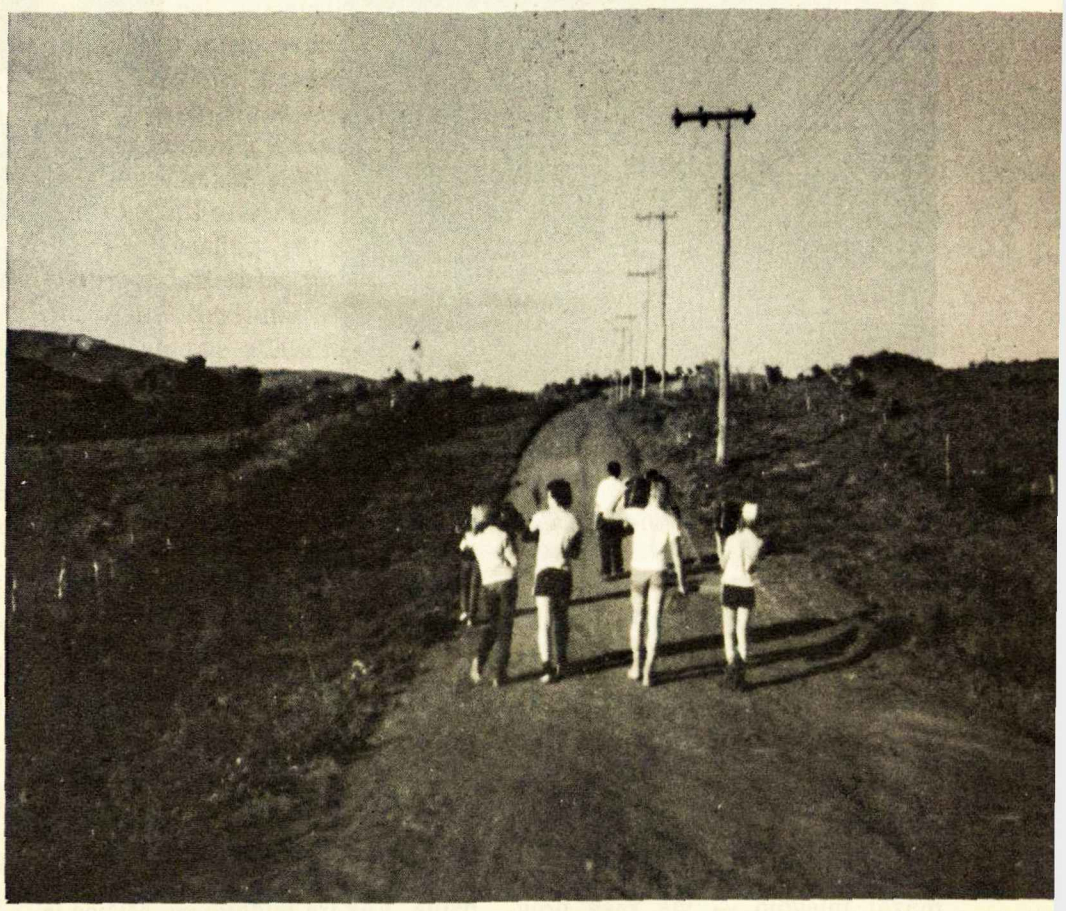

BRAZILIJOS ATEITININKŲ STOVYKLA

Š. m. liepos 12—22 d. Lituanikos stovyklavietėje, 80 km nuo Sao Paulo miesto, įvyko Brazilijos ateitininkiško jaunimo stovykla. Ją kasmet organizuoja Dėdė Juozas — kun. J. Šeškevičius. Stovyklai vadovauti Ateitininkų Federacijos valdyba kasmet pasiunčia vieną jauną vadovą: pernai — Liną Kojelį, šįmet — Dainą Kojelytę. Šįmet stovyklautojų buvo kiek mažiau — vien moksleiviai, nes keli studentai tuo metu buvo išvykę į Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą Europoje. Apačioj dedame kelių stovyklautojų pasisakymus.

Stovyklautojų pasisakymai

Važiavom dideliu „Kombi". Antanas, vadinamas Truliu, vairuoja geriau negu kunigėlis. Mūsų mašinoje buvo: Sandra, Beatriz, Regina, Milda, Nida, Trulis ir Edvardas.

Nusivežiau į stovyklą baltą megztinį, bet po poros dienų jis buvo rudas.

Iš ryto Daina mums nustatydavo programą. Aš priklausiau „Pomidorų" grupei. Grupės plovė indus, tarnavo prie stalo, tvarkė vonias ir aplinką.

Turėjom 21 stovyklautoją. Lijo tik vieną dieną. Šiandien šviečia saulė. Rytą mes keliam vėliavas ir giedam Ateitininkų himną. Vakare nuleidžiam su Lietuvos Himnu. Vieną dieną turėjom teatrą, kitą dieną lėlių teatrą, ėjom pas kaimyną pamatyti Simo Kudirkos filmos, sodinom medžius. Aš neatsimenu, ką daugiau rašyti, bet man stovykla patiko.

Audra Remenčiūtė

Man stovykla buvo labai gera. Programa galėjo būti įvairesnė. Nepatiko, kad vakar buvo labai šalta. Patiko dainuoti, kalbėti, sportuoti, teatras, televizija. Aš vaidinau „Chacrinha". Man patiko žaisti ping-pong, laužas ir iškyla. Labai patiko visi žaidimai, kuriuos Dėdė Juozas ir Daina išmokė.

Aš išmokau labai daug naujų žodžių.

Stasys Žūtautas

Atvažiuojam stovyklauti. Išsikraunam lagaminus ir susitvarkom lovas. Parengiam stovyklos dienotvarkę, pažaidžiam ir einam miegoti. Man stovykla buvo nelabai gera. Aš beveik nieko nepadariau. Kunigėlis „vis man mynė ant kojos", nežinau kodėl? Daug

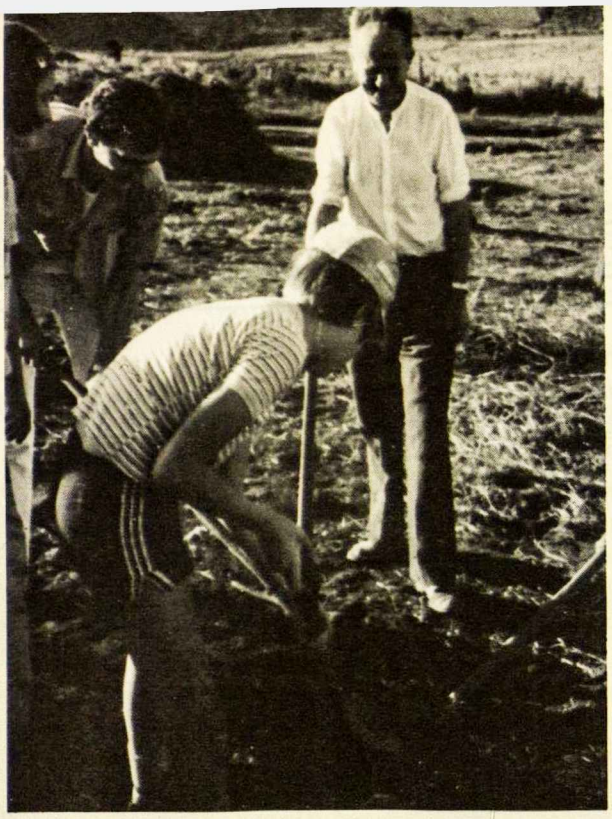

Dainos medeliui duobę kasa kun. J. Šeškevičius, St. Žutautas, Ant. Aleknavičius ir Audra Remenčiūtė.

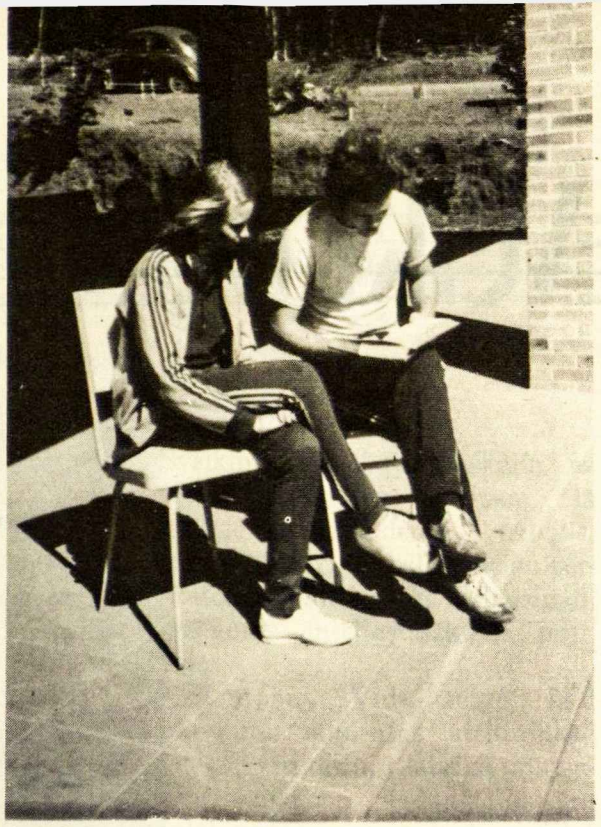

Nida Remenčiūtė ir Robertas Saldys ruošiasi pasakų laužui.

apie stovyklą aš negaliu pasakyti, nes stovyklauju tik antrą kartą. Aš su draugais ėjau į mišką. Kiti pradėjo draugauti su mergaitėm. „Kas galėjo būti?". Iš Amerikos buvo atvažiavusi Daina. Ji buvo visiems gera. Daina ir Robertas mažai miegojo — vis rašė programą kitai dienai. Aš su Stasiuku lošiau stalo tenisą. Buvo taip pat pasikalbėjimai su kun. Juozu ir Daina. Turėjom teatrą, televiziją ir iškylavom.

Aleksandras Remenčius

Labai gera stovyklauti. Šiemet yra mažiau stovyklautojų, nes kiti išvažiavo į Kongresą.

Daina Kojelytė atvyko iš Amerikos su mumis stovyklauti. Ji vargsta su tinginiais, kad jie vykdytų programą. Yra tokių, kurie nenori dirbti, bet aš nesakysiu kas. Dainai talkina Robertas Saldys. Būreliai atliko visus tvarkymo darbus. Jei visi dirbtų stropiai, stovyklai būtų geriau. Aš išmokau naujų rankdarbių, kurių praeitais metais nedarėme.

Buvo labai gerai. Aš noriu vėl atvažiuoti į stovyklą, kai ji kitą kartą bus.

Ona Paulė Tatarūnaitė

Kai mes nuvažiavom į stovyklą, mus paskirstė į dvi grupes. Vienos grupės vardas buvo „Morkos", kitos „Pamidorai".

Kiekvieną dieną iš ryto būdavo pasikalbėjimas, rankdarbiai ir dainos. Po pietų žaisdavom tinklinį ir „ping pong". Sodindavom medžius. Vakare būdavo šv. Mišios ir žaidimai. Man labai patiko.

Kiekvieną vakarą buvo skirtinga programa. Laužas, partizanų vakaras, televizija: matėm Kudirkos filmą ir kit.

Iš ryto gerdavom kavą, naktį pasimeldę eidavom miegoti. Stovykloje aš išmokau daug dalykų ir daug dainų. Vadovė Daina Kojelytė — gera draugė. Daug dalykų pramokom iš Dainos, taip pat iš Roberto. Abudu buvo geri vadovai. Man labai patiko žinios apie ateitininkus, apie kuriuos pasakojo Daina.

Mano grupei „Pamidorams" priklausė: Milda, Sandra, Audra, Audris ir Douglas. Gaila. Stovykla baigėsi. Buvo labai smagu.

Ona Beatričė Bendoraitytė

Pirmą kartą stovyklavau su Linu, antrą su Daina. Linas ir Daina — labai geri draugai. Abudu man labai patiko.

Tik per sporto šventę, tiek pernai, tiek šiemet lijo. Dabar aš galvoju: Ar kitą metą bus stovykla? Jei bus, kas atvažiuos jai vadovauti? Už vis labiausiai man patiko iškylos.

Ačiū Dievui už Dainą, už Liną ir už stovyklą.

Audris Paulius Tatarūnas

Išvažiavom liepos 12 d. iš Sao Paulo į Atibają.

Kartu stovyklavo iš JAV atvažiavusi Daina. Ji labai daug mums padėjo. Pravedė pasikalbėjimus, mokė dainas ir padėjo suruošti vakarines programas.

Turėjom gerų draugų ir daug užsiėmimų: sportas, programos, dainavimas, iškylos ir labai geras maistas. Per dešimt dienų daug ką išmokom, ypač rankdarbių ir naujų dainų. Turėjom pašnekesius su Dėde Juozu ir Daina. Daina mums suteikė daug žinių apie ateitininkus ir mūsų tėvynę — Lietuvą.

Mūsų berniukų vadovas Robertas. Labiau mylėjo mergaites, ypač kai kurias iš jų, negu berniukus. Ir neturėjo daug laiko mums berniukams.

Praturtinau savo neturtingą lietuvių kalbos žodyną. Tai buvo dar viena maloni ir linksma stovykla. Mes čia turėjom viską. Džiugiai praleidom tas dešimt dienų. Labai ačiū!

Andrius Valavičius

GENERALINIS SEKRETORIUS Sydnėjuje

Sunku rasti tinkamą sakinį ir žodžius, kai širdis plyšta iš džiaugsmo ir dėkingumo pergyvenus nepaprastą šventę. Po apsilankymo Australijoje Juozo Kojelio, seselės Margaritos Bareikaitės, kun. J. Šarausko, pagaliau sulaukėme mums taip brangų ir mielą Ateitininkų Federacijos generalinį sekretorių Vaclovą Kleizą. Jis atvyko į Australiją balandžio 27 d. kaip Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas.

Be PLB uždavinių, svečias atkreipė ypatingą dėmesį mūsų negausiam ateitininkų būreliui Sydnėjuje. Balandžio 28 d. A. Kramiliaus namuose, dalyvaujant dvasios vadui kun. P. Butkui ir valdybos nariams, buvo sutiktas šeimyniškoje aplinkoje svečias Vaclovas Kleiza. Sendraugių pirm. A. Kramilius padarė trumpą Sydnio ateitininkų gyvenimo apžvalgą.

Vaclovas Kleiza, atvykdamas iš Dėdės Samo žemės, tempė sunkų lagaminą ateitininkams svarbios informacinės medžiagos, ypatingai liečiančios jaunučių ir moksleivių auklėjimą ateitininkiška dvasia. Atvežė taip pat didelę ir brangią dovaną iš Ateitininkų Federacijos — ženklelius jaunučiams ir moksleiviams bei juosteles. Jis padarė platų pranešimą, paliesdamas ateitininkų veiklą Šiaurės ir Pietų Amerikoje. Sydnio ateitininkai turėjo dvi stovyklas — 1961 ir 1976 metais. Svečias siūlė ateity organizuoti Australijos ateitininkų stovyklą, į kurią gal susilauktume svečių ir iš Amerikos. Šiuo reikalu jau buvo kalbėta anksčiau ir reikia tikėtis, kad mes tokią stovyklą suorganizuosime.

Laikas taip pašėliškai prabėgo. Štai jau turėjome atsisveikinti su mielu svečiu, kurio laukė kitas darbotvarkės punktas. — Spaudos Sąjungos posėdis.

Sekmadienį Vilniaus universiteto 400 metų sukakties minėjimas prasidėjo pamaldomis giedant Dainos chorui. Ateitininkai pamaldose dalyvavo organizuotai su savo vėliava, kurią lydėjo ir svečias V. Kleiza. Jis perskaitė ir pamaldų lekciją kaip PLB vicepirmininkas. Svečias perdavė sveikinimus nuo Amerikos ateitininkų ir Federacijos vado dr. Petro Kisieliaus. Laikinai vėl atsisveikinome su mums taip mielu svečiu ir skubėjome į Vilniaus universiteto minėjimą Lietuvių klube.

Baigdamas šią korespondenciją, norėčiau išreikšti ypatingą padėką Ateitininkų Federacijai ir jos vadui dr. P. Kisieliui už dovanas ir ypatingą dėmesį bei rūpestį mumis po Pietų Kryžiumi Australijoje. Dėkingi esame ateitininkų veiklos rėmėjams Amerikoje, kur jūs gal ir neįsivaizduojate,, kiek suteikiate džiaugsmo mums čia Australijoje. Be jūsų nuoširdžios paramos Ateitininkų Federacija nebūtų pajėgusi atsiųsti įvairios ateitininkiškos medžiagos bei sumokėti oro pašto išlaidas, siunčiant kai kuriems *Ateities* žurnalą.

A. Kramilius

TARYBOS PASITARIMAS Chicagoje

Ateitininkų Federacijos Tarybos du posėdžiai įvyko 1979 m. rugsėjo 1—2 d. Chicagoje, Jaunimo Centre, Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimo metu. Svarstyti šie reikalai: A. Jaunimo stovyklavimo problemos; B. Leidinių serija „Mūsų idėjos dabarties šviesoje"; C. Jaunųjų Ateitininkų Sąjunga ir jaunių bei jaunučių dviejų metų programa; D. *Aidų* žurnalo vajus.

A. Jaunimo stovyklavimo problemoms nagrinėti pagrindu buvo paimtas Tarybos pirm. dr. Adolfo Damušio pateiktos įvadinės pastabos. Jose jis siūlė aptarti, kaip efektyviau ir tiksliau naudoti esamas gana tinkamas stovyklavimo priemones keturiais atžvilgiais: 1. svarbesnieji jaunimo stovyklavimo siekiai, 2. stovyklavimo programos turinys, 3. stovyklos vadovybė bei programos vykdytojai, ir 4. vadovų paruošimas.

Daugumai posėdžio dalyvių diskusijose pasisakius, buvo pritarta nuomonei, kad moksleivių ateitininkų stovyklinei programai organizuoti, vadovams paruošti ir vadovus pasirinkti stovyklavimo vykdymui yra reikalinga kviesti globėjus iš vyresniųjų tarpo, kurie turi patyrimo ir sugebėjimo dirbti su jaunuomene. Stovyklos globėjus reikia kviesti iš anksto, kad jie turėtų laiko paruošti programą ir stovyklos personalą.

Nutarta ruošti vadovus veiklai su jaunesniaisiais. Tuo tikslu buvo rekomenduojama mažesnėmis ar didesnėmis grupėmis organizuoti vadovų kursus. Į tų kursų ruošimą ir jų vykdymą būtinai reikia įtraukti globėjus, kurie su ateitininkų jaunimu dirba ištisus metus. Yra svarbu išryškinti geio vadovo bruožus ir supažindinti juos su ideologine medžiaga, kurią jie turėtų išmokti perduoti stovyklautojams vasaros metu ir jaunimo susirinkimuose per metus.

Buvo patarta kitus įvadinėse pastabose iškeltus klausimus priimti dėmesin ir bandyti realizuoti stovyklavimą praktikoje.

B. Dr. Algis Norvilas, leidinių serijos „Mūsų idėjos dabarties šviesoje" organizatorius, pranešė, kad jis pirmiesiems serijos leidiniams angažavo dr. Antaną Maceiną, kuris ruošia pirmąją jo pasirinktą temą „Asmuo ir istorija", o vėliau žada bandyti ruošti „Evangelija ir kultūra" ir „Lietuvių kalba". Leidinį religine tema ruošia dr. kun. Kęstutis Trimakas. Šiais metais pirmoji dr. Ant. Maceinos tema reikia tikėtis jau bus paruošta. Posėdžio dalyviai buvo prašomi savo pasiūlymus pateikti serijos organizatoriui.

C. Posėdis pritarė Federacijos valdybos pageidavimui Jaunučių-Jaunių Sambūrį pavadinti Jaunųjų Ateitininkų Sąjunga (JAS).

Linas Mikulionis ir Darius Mičiūnas, Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos centro valdybos nariai, supažindino posėdžio dalyvius su paruošta jaunučių-jaunių dviejų metų veiklos programa. Jie pageidavo, kad globėjai bei vadovai, gerai susipažinę su programos turiniu bei su jos pritaikymu veikloje, savo pastabas pateiktų JAS centro valdybai. Agnė Kižienė ir Jadvyga Damušienė, šios programos komisijos ruošimo narės, pateikė papildomų paaiškinimų. Posėdžio dalyviai programos pirmo

Vaizdai iš Dainavos stovyklavietės metinės šventės sendraugių stovyklos metu, liepos 19 d., Manchester, Mich., JAV

ketvirtadalio pasirodymą šiltai priėmė ir išreiškė padėką programos ruošimo komisijai.

D. *Aidų* vajaus reikalu pavesta AF tarybos prezidiumui kreiptis į ateitininkiją atsišaukimu ir įgalioti Joną Pabedinską, referentą specialiems reikalams Ateitininkų Federacijos Vyriausioje Valdyboje, organizuoti skaitytojų vajų.

Nutarta dėti pastangų jaunimo sąjungoms surasti dvasios vadus, kurie aktyviai dalyvautų sąjungų stovyklose bei kursuose ir prisidėtų prie ideologinės programos vykdymo.

SENDRAUGIŲ STOVYKLA

Dainavoje

Liepos 22 d.—rugpiūčio 5 d. Dainavos (Manchester, Mich., JAV) stovyklavietėje įvyko sendraugių stovykla. Jai vadovavo Ateitininkų Sendraugių Sąjungos pirm. Vyt. Šoliūnas.

Kaip paprastai, šioje stovykloje dalyvauja įvairaus amžiaus sendraugiai, dažnai su savo jaunuoju prieaugliumi. Dalis stovyklos laiko skiriama poilsiui, dalis akademinei programai.

Šįmet akademinę programos dalį suorganizavo dr. Alg. Norvilas. Liepos 23 d. Juozui B. Laučkai teko atlikti nelengva užduotis — „Ateitininkijos apžvalga". Liepos 24 d. Valerius Gražulis palietė tėvams tinkamą religinio auklėjimo šeimoje temą. Liepos 25 d. Aušrelė Liulevičienė giliai gvildeno prof. dr. Ant. Maceinos filosofiją. Liepos 26 d. vyko pokalbis apie Lietuvą. Liepos 27 d. kun. dr. Kęstutis Trimakas aktualiai ryškino „Dabartinių krikščioniškųjų sąjūdžių reikšmę asmeniniam atsinaujinimui". Liepos 30 d. Algimantas Gureckas kalbėjo apie „Amerikos politikos metodiką Sovietų atžvilgiu". Liepos 31 d. dr. Algis Norvilas dalinosi atsivežtais įspūdžiais iš IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso. Rugpiūčio 1 d. Moksleivių Ateitininkų Sąjungos pirm. Rasa Šoliūnaitė paaiškino, ko jos vadovaujama sąjunga pageidautų iš tėvų. Rugpiūčio 2 d. dr. Augustinas Idzelis skaitė paskaitą „Gamtos apsaugos klausimai Lietuvos pajūry", o sekančią dieną dr. Rimvydas Šliažas — „Johannes Bobrowski ir Lietuva". Rugpiūčio 4 d. Ateitininkų Federacijos gen. sekr. Vaclovas Kleiza pasidalino savo kelionės pastabomis „Nuo Romos iki Adelaidės".

Stovyklos kapelionas kun. Kazimieras Pugevičius savo kalbose, pamoksluose ir susitelkimo valandoj dažnai kreipė stovyklautojų žvilgsnį į okupuotoje tėvynėje religinę priespaudą kenčiančius tikinčiuosius. Danutė Žilevičienė stovyklos salėje išstatė neseniai iš Lietuvos čia patekusius lietuvių dailininkų paveikslus. Stovyklos metu Dainavą aplankė Lansingo vysk. Kenneth Povish.

Šalia suaugusiųjų programos vyko ir mažųjų programėlė. Mažuosius prižiūrėjo Rasa Šoliūnaitė, Živilė Idzelytė, Kristina Veselkaitė ir Darius Polikaitis.

Stovykla buvo naudinga ir dvasiai atsigaivinti, ir kūnui pailsėti.

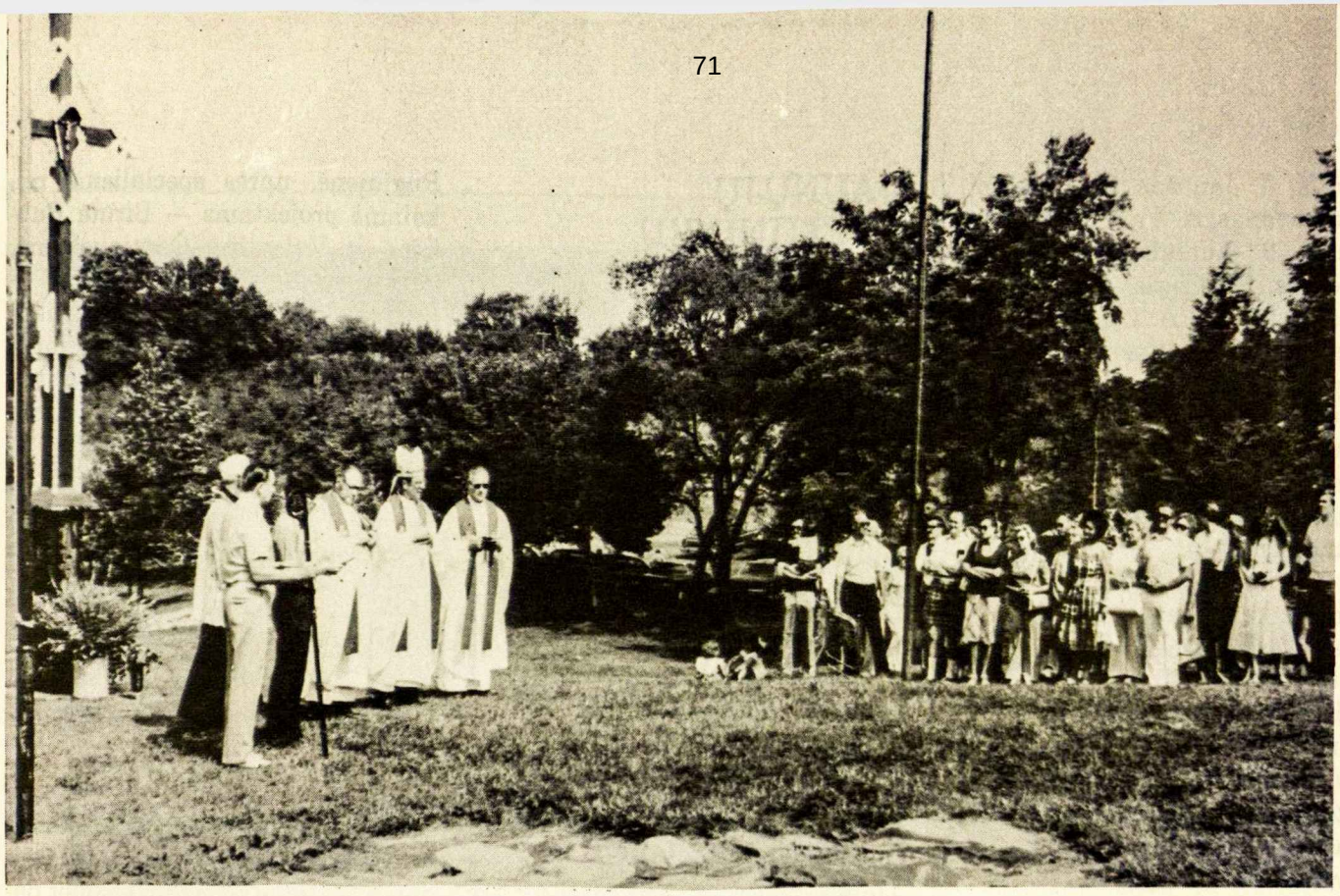

Perkeltą ateitininkų kryžių šventina Lansingo, Mich., vysk. Kenneth J. Povish.

ATSINAUJINIMO REIKALU

Pasitarimas Chicagoje

Ilgesnio Darbo šventės savaitgalio metu Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimo proga daugiau asmenų buvo suvažiavę Chicagon iš įvairių kraštų. Tai sudarė galimybę įvairioms organizacijoms turėti savo pasitarimus.

Rugsėjo 3 d. įvyko pasitarimas krikščioniško atsinaujinimo reikalais. Buvo pasisakyta, kad atsinaujinimo savaitgaliai ir susikaupimo dienos yra naudingi, bet jų nepakanka ir sunkiau žmonėms prieinami. Svarbu besidominčius asmenis burti į bet kokio pobūdžio būrelius, ratelius, grupes (šv. Rašto aiškinimosi, studijų, pokalbių), kuriuose ryškėtų religinis rūpestis.

Iš vienos pusės buvo pastebėta, kad spaudoje pasirodo vertingų idėjų, bet jomis nepasinaudojama, o iš kitos — kad religinio pobūdžio priemonių nepakanka arba kad nėra paaiškinama, kaip jomis naudotis (pvz. kaip naudotis šv. Raštu).

Nebuvo apsiribota vien religiniais ar pamaldumo klausimais. Pasidalinta mintimis ir visuomeninio pokalbio, spaudos bei leidinių reikalais, o taip pat iškelta vertė rašyti laiškus persekiojamiems dėl religijos okupuotoje Lietuvoje. Pajudintas ir Atsinaujinimo žiniaraščio reikalas.

Pokalbio dalyvių tarpe matėsi bendro tikslo supratimas. Visi — tiek pasauliečiai, tiek dvasiškiai — vienu ar kitu būdu buvo įsijungę į atsinaujinimo veiklą. Nors konkrečių nutarimų nebuvo daug padaryta, tačiau toks pokalbis davė naujų idėjų, sustiprino dvasią ir davė ryžto toliau tęsti pradėtą veiklą ar ir naują akstiną ko naujo siekti.

Vienas dalyvavęs pokalbyje taip atsiliepė: „Turbūt įspūdingiausia buvo tai, kad mes ratu susiėmėm rankomis ir meldėmės... Jautėsi tam tikra lygybė tarp labai nelygių žmonių. Jautėsi šventa pagarba tam, Kuris mus visus iš tokių įvairių kelių suvedė tam momentui į būrį, į bendrą ieškojimą savo unikalaus kelio...“

K. T.

METINĖ ŠVENTĖ

New Yorke

New Yorko Marijos Pečkauskaitės moksleivių ateitininkų kuopos pavasario šventė įvyko š.m. balandžio 22 d. Apreiškimo parapijos patalpose, Brooklyne.

Šventė prasidėjo pamaldomis Apreiškimo bažnyčioje. Moksleiviai dalyvavo organizuotai su vėliavomis, nešė aukas, skaitė šv. Rašto ištraukas, sugiedojo ateitininkų himną. Mišių metu buvo pašventinti kandidatų ženkleliai ir juostos. Klebonas J. Pakalniškis pasakė šventei pritaikytą pamokslą.

Po pamaldų pavasariškai išpuoštoje parapijos salėje įvyko iškilmingas posėdis. Posėdžiui pirmininkavo moksleivių pirmininkas Paulius Gudelis.

Kuopos globėjos Rasa Razgaitienė ir Liūda Gudelienė, perskaitė egzaminų aktus ir pakvietė kandidatus įžodžiui. Įžodį davė 13 jaunučių: R. Adams, I. Bilerytė, M. Bilerytė, A. Birutytė, P. Budraitis, P. Ivaška, T. Giedraitis, V. Gied-

raitis, J. Janušas, S. Janušas, V. Radzivanas, A. Vainius, K. Vygantaitė; 9 jauniai: A. Adams, R. Adams, P. Birutis, A. Janušas, V. Garbauskaitė, A. Lukoševičiūtė, A. Senkutė, L. Šatinskaitė, V. Vaišnytė; 8 moksleiviai: T. Birutis, L. Gudelytė, S. Janušas, A. Lukoševičius, A. Lukoševičiūtė, D. Senkutė, M. Vygantaitė, H. Šatinskas; be to, viena studentė — Kristina Juzaitytė.

Ateitininkus sveikino keletas lietuviškų organizacijų narių, atstovų ir viešnios iš Philadelphijos: Ateitininkų Tarybos narė ir Philadelphijos moksleivių atstovė Aušra Gečytė. Į šią „atgimimo' šventę buvo specialiai iš Chicagos atskridęs Federacijos vadas dr. Petras Kisielius. Jis pasakė jautrią sveikinimo kalbą.

Pagrindinis kalbėtojas buvo dr. Vyt. Vygantas, kuris trumpai, bet prasmingai ir įdomiai, kalbėjo jaunimui tema „Aš ar mes?".

Pabaigai visų trijų moksleivių būrelių atstovai atliko trumpą meninę programėlę. Tada sekė vaišės, paruoštos New Yorko sendraugių ir moksleivių tėvelių. Visi dalyviai dar ilgai šnekučiavosi, lyg norėdami pratęsti šios šventės jaukią pavasarišką nuotaiką.

JAUNŲJŲ ATEITININKŲ SĄJUNGA
Centro valdyba

Praėjusiame Ateitininkų Kongrese Clevelande buvo principiniai pasisakyta už reikalą steigti Jaunųjų Ateitininkų Sambūrį Ateitininkų Federacijos rėmuose. Korespondenciniu balsavimu Kongreso atstovai nubalsavo už tokio sambūrio steigimą (žr. *Ateitis,* 1978, 9 331 psl.).

Sudaryta Jaunųjų Ateitininkų Sambūrio centro valdyba rugpiūčio 8 d. svarstė ateities veiklos planus. Nutarta per vienerių metų laikotarpį suruošti vadovų kursus, suorganizuoti sekančios vasaros stovyklą, baigti aštuonerių metų „Vadovą" ir išleisti keturis trumpus aplinkraščius su anketomis.

Valdybos nariai pasisakė už tai, kad Jaunųjų Ateitininkų Sambūris būtų verčiau vadinamas Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos vardu ir tuo reikalu prašė pasisakyti Federacijos valdybą.

JAS centro valdybos sudėtis yra: pirm. dr. Romualdas Kriaučiūnas, vicepirm. Janina Udrienė, sekr. Gražina Kriaučiūnienė, ižd. Jurina Ruginienė, narės specialiems reikalams projektams — Birutė Bublienė ir Valentina Černiauskienė, nariai ryšiams su vietovėmis — Darius Mičiūnas ir Linas Mikulionis. Pirmininko ir sekretorės adresas yra: 1816 Tecumseh River Drive, Lansing, MI. 48906 USA (telef. — 517-321-0091).

Savo posėdžiuose tiek Ateitininkų Federacijos valdyba, tiek Taryba pritarė Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos vardui.

1979—1980 M. TEMOS
Studentams ateitininkams

Ateitininkų Tarybos parėdymu, sudaryta komisija ruošia studentų ateitininkų programą, kuri išeinama per keturis metus, kasmet paskiriant bent keturis draugovės susirinkimus. Tiems susirinkimams yra paskiriamos temos iš ateitininkams esminių sričių — padėti studentams ateitininkams veikti ir ugdytis tose srityse. Tos temos nėra tik sugestijos. Pagal Ateitininkų Tarybos nutarimą, jos yra būtinos įjungti į draugovių metinę veiklą.

1979—1980 metų temos yra šios: 1. Kristus: Jo Asmenybė ir įtaka

Ateitininkų Tarybos narė Jūra Viesulienė sega jaunučių ženkliukus New Yorko 1979 m. ateitininkų šventėje.

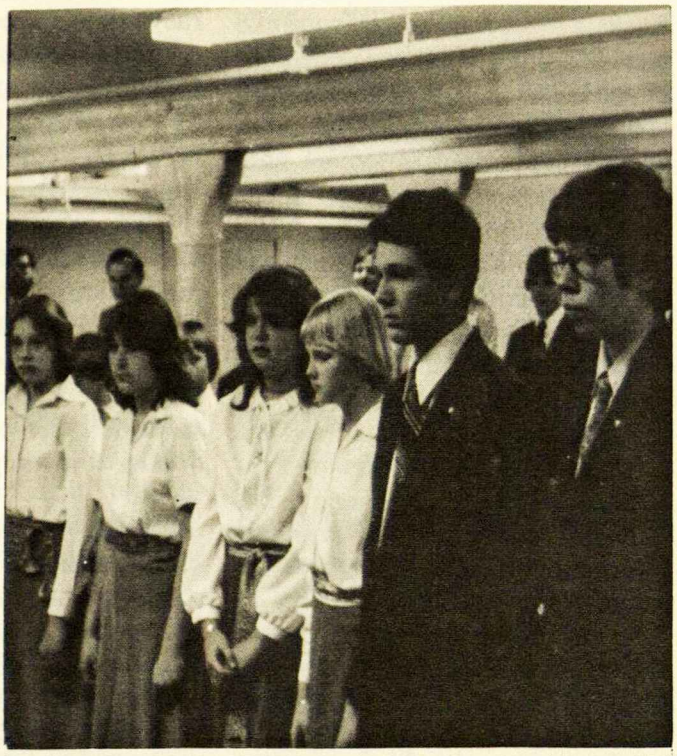

Dalis New Yorko moksleivių ateitininkų kuopos narių įžodžio metu 1979 m. metinėje šventėje.

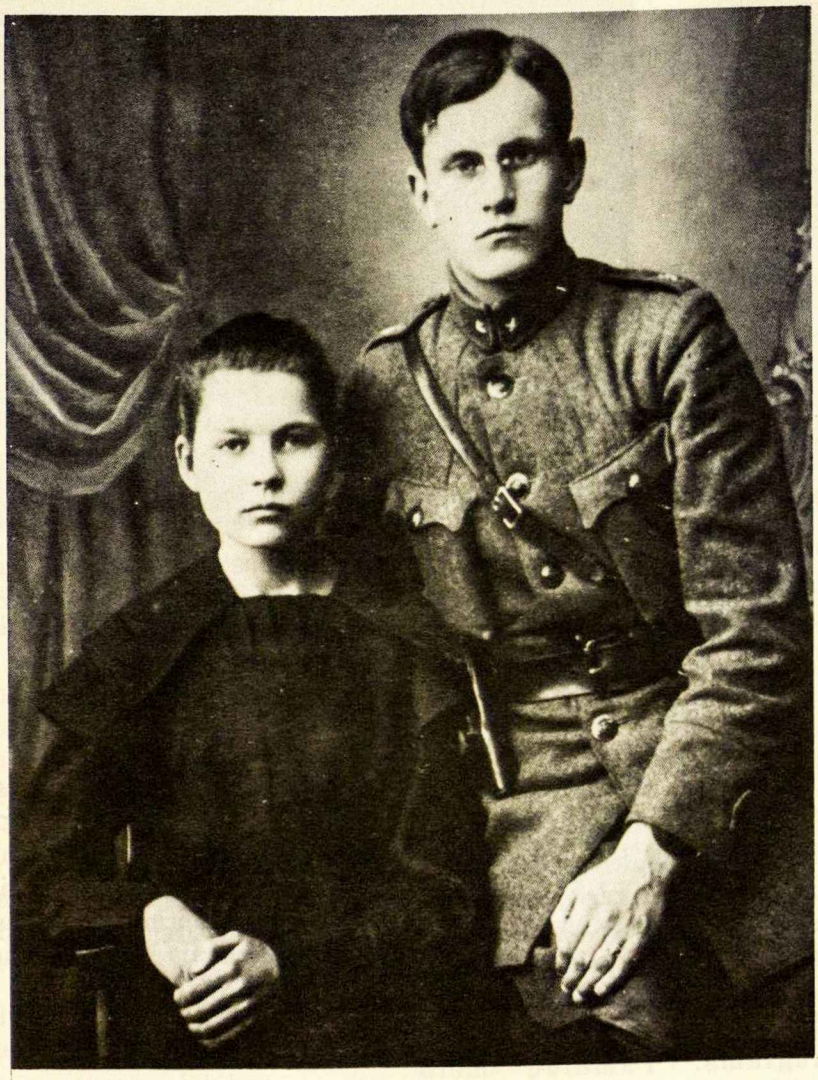

Emilija Masiliūnaitė-Paliokienė su broliu Jonu 1921 m., Lietuvoje. Ar jie galėjo pramatyti, kad po 57 m. ji bus palaidota Chicagos lietuvių šv. Kazimiero kapinėse, o jo kaulus po 21 m. Kalėdų dieną priglaus šiaurės Sibiro šalti klodai?

istorijoj, dabarty, mano gyvenime; 2. Mano ryšys su Kristum; 3. Tauta istorijoj: Didieji įvykiai; Tautos sąmonė; Ateitininkų tikslai tautoj (tema turi vesti į konkrečias išvadas bei į veiklos projektą); 4. Visuomeniškumas: Ko mūsų aplinkoj — visuomenei reikia (veiklos projektas).

Medžiaga yra ruošiama (tekstai, magnetofoninės juostelės ir kt.) SAS programos ruošimo komisiją sudaro: pirm. inž. Almis Kuolas, Gabija Juozapavičiūtė, Saulius Girnius, kun. dr. Kęstutis Trimakas ir Aldona Zailskaitė. Turintieji sugestijų arba norintieji prie šio komisijos darbo prisidėti prašomi kontaktuoti komisijos narius.

Studentų draugovių valdybos yra prašomos šiai komisijai pateikti savo adresą:

Almis Kuolas,
1760 Meadowview Ave.,
Pickering, Ont.,
Canada, LIV 3G8

arba:

Kun. K. Trimakas,
„Ateitis",
850 DesPlaines Ave.,
Apt. 409
Forest Park, IL 60130 USA

SAS Programos Ruošimo Komisija

TRUMPAI

Brazilijos ateitininkų žiemos stovykla įvyko liepos 12—22 d. Lituanikos sodyboje, netoli Sao Paulo miesto. Stovyklos vadovybė: kun. Juozas Šeškevičius (vyriausias vadovas), iš Chicagos atvykusi Daina Kojelytė (stovyklos vadovė), Robertas Saldys (talkininkas), Guzikauskienė ir Tatarūnienė (šeimininkės). Stovyklos programoje buvo pašnekesiai, rankdarbiai, sportas, iškyla, vakaro programos (laužai, televizijos bei lėlių teatrai ir laisvės kovotojų vakaras).

Lansing, Mich. vysk. Kenneth Povish liepos 29 d. sendraugių stovyklos metu pašventino 1975 m. ateitininkų jubiliejinėj stovykloj pastatytą ir neseniai į naują vietą perkeltą lietuvišką kryžių Dainavoje (JAV). Vyskupas taip pat atnašavo šv. Mišias kartu su kun. K. Pugevičium bei kun. dr. V. Rimšeliu ir pasakė pamokslą.

Neringos moksleiviai stovyklautojai 1979 m. vasarą (iš kairės): Audra Puškoriūtė, Antanina Žmuidzinaitė, Nida, Ritonė Ivaškaitė, Raminta Pemkutė, Rytas Vilgilys.

Neringos stovyklos orkestrėlis (iš kairės): Dalia Sakaitė, Raminta Pemkutė, Ritonė Ivaškaitė, Darius Kudzma, Danielius Mališka ir Rytas Vilgilys.

Ateitininkų Federacijos valdybos susirinkimas įvyko rugpiūčio 30 d. Chicagoje. Daina Kojelytė padarė apžvalgą apie Brazilijos ateitininkų stovyklą, kuriai ji vadovavo. Buvo diskutuojama apie Jaunųjų Ateitininkų Sąjungą, stovyklų vedimą, religinį auklėjimą ir kitų kraštų ateitininkų reikalus.

Ateitininkų Tarybos sesija įvyko Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimo metu Chicagoje, Jaunimo centre. Rugsėjo 1 d. posėdyje dalyviai svarstė Tarybos pirm. dr. Adolfo Damušio pateiktas įvadines pastabas apie jaunimo stovyklavimo problemas. Rugsėjo 2 d. dalyviai buvo supažindinti su jaunučių ir jaunių ateitininkų vadovėliu. Tuo reikalu pranešimą padarė Darius Mičiūnas ir Linas Mikulionis. Taip pat šiame posėdyje buvo iškeltas „Aidų" žurnalo vajaus reikalas ateitininkų tarpe.

Kun. Stasiui Ylai Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimo metu rugsėjo 2 d. buvo įteikta 1000 dol. premija už pereitų metų geriausią religinę knygą „Jurgis Matulaitis". Ateitininkų Federacijos valdyba buvo sudariusi religinių knygų vertinimo komisiją, į kurią įėjo Agnė Kižienė, Juozas Polikaitis, Pranas Razminas, kun. dr. Viktoras Rimšelis ir dr. Alina Skrupskelienė. Premijos mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis.

Philadelphijos ateitininkų metinė šventė įvyko šv. Andriejaus parapijoje. Iš Chicagos atvykęs kun. dr. Kęstutis Trimakas vadovavo pokalbiams ir skaitė paskaitas moksleiviams, studentams bei sendraugiams. Pamaldų metu šešiolika kandidatų davė įžodžius.

Toronto ateitininkai rugsėjo 10 d. organizuotai dalyvavo šv. Mišiose Prisikėlimo parapijos bažnyčioje. Po šv. Mišių dalyviai susirinko bendriems pusryčiams ir po to diskutavo ateinančių metų darbo planą. Ateitininkų veiklą Toronte koordinuoja dr. O. Gustainienė, K. Manglicas ir R. Ulbaitė.

JAUNIEJI

Jaunučių ateitininkų 1979 m. vasaros stovyklos laikraštėlis pavadintas „Dainava". Redaktorė Dalia Staniškienė. Šalia redaktorės ir kapeliono kun. Jono Staškevičiaus žodžių, 43 laikraštėlio puslapius pripildo įvairūs stovyklautojų rašinėliai.

Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos (JAS) naująją valdybą sudaro: dr. Romualdas Kriaučiūnas (pirm.); Janina Udrienė (vicepirm.); Gražina Kriaučiūnienė (sekr., 1816 Tecumseh River Drive, Lansing, MI 48906 JAV); Jurina Rugienė (ižd.); Birutė Bublienė ir Valentina Černiauskienė (narės specialiems projektams); Darius Mičiūnas ir Linas Mikulionis (nariai ryšiams su vietovėmis).

MOKSLEIVIAI

Moksleivių stovykla Neringoje įvyko rugpiūčio 12—25 d. Stovyklos tema: „Žvilgsnis į save ir į pasaulį". Stovyklautojų skaičius gausesnis negu pernai. Jie suruošė demonstraciją Brattleboro mieste, Vermonte, prieš religinę priespaudą okupuotoje Lietuvoje.

Clevelando moksleivių susikaupimo dienos įvyko gegužės mėnesio pabaigoje dr. E. Lenkausko ir dr. Baltrukėno vasarvietėse. Joms vadovavo kun. Antanas Saulaitis, SJ; jam talkininkavo Zita Kripavičiūtė ir globėja Nijolė Balčiūnienė. Vyko įvairūs pašnekesiai: „Dievo jautimas gyvenime", „Kas yra svarbiausia mano gyvenime — ką mes įjungiame į savo gyvenimą ir kaip?", „Ką reiškia man Kristus?", „Šv. Raštas", „Malda" ir „Gailestingumas". Rekolekcijas užbaigiant, pamaldų metu, Edas Čepulis davė moksleivio ateitininko įžodį.

Kanados moksleivių ateitininkų stovykla įvyko liepos 14—28 d. Wasagoje. Stovyklos vadovybę sudarė: kun. A. Prakapas, OFM (kapelionas); A. Juzukonis (komendantas); M. Gudinskas, L. Kakneviičius, A. Stundžia ir M. Sungaila (berniukų vadovai); S. Černiauskaitė, D. Kolyčiūtė, K. Norkutė ir R. Šoliūnaitė (mergaičių vadovės); D. Pranaitienė (stovyklos slaugė); D. Abromaitis ir Marcinkevičius (stovyklos ūkvedžiai); P. Grybienė, G. Medelienė, V. Petrauskienė, Prialgauskienė ir D. Slapšytė (virėjos). Pagrindinės stovyklos temos buvo: „Žvilgsnis į save" ir „Aš esu Dievo kūrinys". Stovyklautojai (iš viso 45) buvo pasiskirstę į įvairius būrelius: gamtos, dramos, laikraštėlio ir mechanikų. Prie stovyklos laikraštėlio „Wasagos veidrodžio" darbo prisidėjo B. Abromaitytė ir D. Čepaitė (redaktorės), R. Beržaitytė, R. Mikėnaitė ir R. Sadauskaitė (padėjėjos); ir S. Černiauskaitė, M. Gudinskas ir D. Jurėnaitė (patarėjai).

Sao Paulo ateitininkai atsisveikino su iš Chicagos atvykusia Daina Kojelyte liepos 29 d. Jaunimo namuose. Iškilmių metu sekantys moksleiviai davė įžodį: Audra Remenčiūtė, Milda Remenčiūtė, Nida Remenčiūtė, Regina Remenčiūtė, Audris Tatarūnas, Ona Paulė Tatarūnaitė, Andrius Valavičius ir Stasiukas Žutautas (Douglas Saldys davė įžodį vėliau). Trumpai kalbėjo Daina Kojelytė — Ateitininkų Federacijos vardu; Milda Remenčiūtė — kandidatų vardu; Robertas Saldys — Sao Paulo ateitininkų vardu, o taip pat kun. Juozas Šeškevičius.

STUDENTAI

Daug ateitininkiško jaunimo iš įvairių kraštų dalyvavo IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese Europoje šią vasarą. Vieni jų buvo jį ruošiančiųjų tarpe, kiti — kaip savo kraštų jaunimo atstovai, treti — šiaip kaip dalyviai stovykloj bei parengimuose. Kongresinės stovyklos metu jie, kartu susirinkę, aptarė galimybes palaikyti ryšį tarp įvairių kraštų ateitininkiško jaunimo.

Studentų ateitininkų vasaros stovykla šįmet įvyko prie Rochesterio, N.Y., JAV, rugpiūčio 26—rugsėjo 3 d. Stovyklavusiųjų buvo nedaug, ypač stovyklos pradžioj (leidžiant šį žurnalo numerį į spaudą, platesnių žinių apie stovyklą neturima).

Chicagos studentų draugovės naujoji valdyba — pirm. Linas Rimkus, ižd. Vitas Underys, Lionė Bradūnaitė, Daiva Barškėtytė, Irena Pranckevičiūtė ir Birutė Šontaitė. Dvasios vadas — kun. dr. Kęstutis Trimakas. Pirmasis draugovės susirinkimas po vasaros — rugsėjo 30 d.

SENDRAUGIAI

Dainavoje sendraugių stovyklai liepos 22—rugpiūčio 5 vadovavo ASS pirm. Vyt. Šoliūnas. Akademinėje stovyklos programoje kalbėtojais buvo J. B. Laučka, V. Gražulis, A. Liulevičienė, kun. dr. K. Trimakas, A. Gureckas, dr. Alg. Norvilas, R. Šoliūnaitė, dr. A. Idzelis, dr. R. Šliažas ir V. Kleiza. Vakarais buvo ruošiamos vakaronės. Liepos 28 d. programą atliko rašyt. Al. Baronas ir akt. J Valutis.

Ateitininkų sendraugių centro valdybos narių posėdis įvyko rugpiūčio 21 d. Lemonte, Ill. CV pirm. V. Šoliūnas padarė pranešimą apie Dainavoje įvykusią sendraugių stovyklą. CV nariai nutarė Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos *Vadovo* išleidimo reikalui paskirti 500 dol.

SVEIKINAME

„Ateities" redakcija sveikina *prof. dr. Austę ir prof. dr. Mindaugą Vygantus* susilaukus sūnaus *Mariaus-Emilijaus.*

„Ateities" redakcija taip pat sveikina *Feliciją Radvilaitę ir Marijų Gudinską* sukūrus naują lietuvišką šeimą.

LIŪDIME

Kun. Juozui Venckui, S.J., dar nepriklausomoj Lietuvoj buvusiam Studentų Ateitininkų Sąjungos dvasios vadui, mirus, jo pasigendame savo tarpe.

Loreta Stončiūtė, „Ateities" žurnalo spaudos atstovė IV PLJ Kongrese, kuri surinko kongreso paskaitų medžiagą ir iš jų paruošė daugelį ištraukų.

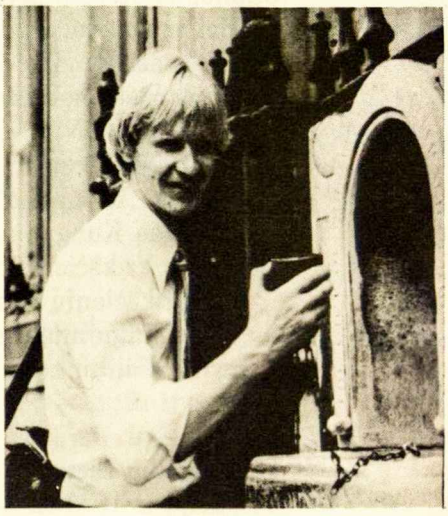

Rimantas Žemaitaitis, kurio foto techninių sugebėjimų dėka šis „Ateities" numeris gali pasipuošti IV PLJ Kongreso margais vaizdais.

Ilona Marcinkutė, Fisher Printing, Inc., meninės srities direktorė, išdėsčiusi šį „Ateitis" numerį.

1979 METŲ „ATEITIES“ TURINYS

STRAIPSNIAI, RAŠINIAI, MENAS

Kaita, įtampa, keliai ir šunkeliai į ateitį — K. Trimakas 4
Ateitininkų misija penkių dimensijų perspektyvoje (2) — St. Yla 6
Religinė poezija: Andriekus, Cardenal, Blas de Otero — P. Gaučys 8
Telesforas Valius 11
Kokie Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso tikslo pagrindai — K. Trimakas 14
Iš moksleivių į studentus — V. Kazlauskaitė 20
Reliatyvumo samprata — Oskaras Milašius 40
Elitas — Valdovai ar vadovai? — Kun. S. Yla 48
Algis Norvila (fotografijos) 52
Emilija Paliokienė-Masiliūnaitė 57
Ar galimas nors pradinis dialogas su katalikais lenkais? — P. Razminas 76
Ko pageidaujame iš sendraugių — Redakcija 79
Jaunos Amerikos lietuvaitės įspūdžiai iš kelionės į Punską — D. Sidrytė 80
Veidai ir vaizdai iš Punsko (nuotraukos) A. Žygas 82
Kokia graži Punsko padangė („Aušra“ 1973, Nr. 21(2) — A. Šliaužienė 84
Lietuvių visuomeninės kultūrinės draugijos pradžia („Varsnos“, 1972, VII—VIII, Nr. 7—8) 86
Tautinė savigarba ir... kompleksai („Vingis“, 1973 m. balandis) 87
Studentas „R“ pasisako (iš „Varšuvos Lietuvio“, 1977, Nr. 2(3) — R. 88
Dr. Zigmas Kungys 109
Šių laikų krikščioniškieji sąjūdžiai — K. Trimakas:
1. Krikščionių vienijimosi sąjūdis 110
2. Atsinaujinimo sąjūdžiai 188
Lietuvių dailininkų darbai — D. Žilevičienė 122
Sulaužyti tiltai — Pr. Razminas 124
Motina — J. Jankus 144
IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui besiruošiant — Jaunimo atstovai 146
Tradicija ir 1978 m. vestuvės — R. Sidrienė 156
Jurgis Račkus: Aliuminio tapytojas — A. Zailskaitė 166
Prof. P. Dovydaičio paskutinės dienos 180
Mano sielos niekas nebesurakins 184
S. Šalkauskio premija dr. A. Maceinai 187
Su auka ir kova — ALRKF atsišaukimas 194
Jau metai... — Lietuvių pogrindžio atsišaukimas už V. Petkaus išlaisvinimą 196
Pokalbis su Gabija Juozapavičiūte, Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirmininke 198
Dr. Damušio laiškas jaunimui, Jaunimo Kongreso proga 200
Ateitininkai — vakar, šiandien ir rytoj — A.V.A., Rūta Girdauskaitė ir Raimundas Sungaila 204
Vilniaus universitetas — V. Liulevičius 217
Kokios galimybės lituanistinei katedrai? — K. A. Girvilas, P. Jonikas, K. Ostrauskas, L. Raslavičius 224
Evangelija ir kultūros savarankiškumas — A. Maceina, S. Barzdukas, E. Gerulis, F. Jucevičius, K. Skrupskelis, ses. O. Mikailaitė 232
IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso nutarimai 273
Jaunimas prabyla: Istorinis IV PLJ Kongresas — P. V. Kisielius 277
Jaunimo Kongreso paskaitų idėjų mozaika:
Lietuvos gyventojų pasaulėžiūra — dr. A. Štromas 287
Žmogaus teisės — dr. A. Štromas 288
Kūrybos sąlygos — I. Meras 288
Lietuvių literatūra — dr. R. Šilbajoris 289
Politinės sąmonės pagrindai — dr. K. J. Čeginskas 292
Politinis sąmoningumas išeivijoj — St. Lozoraitis, jr. 292
Jaunimo santykis su Lietuva — L. Kojelis 292
Jaunimas politinėj veikloj — V. Nakas 292

Žmogaus teisių sąjūdis — J. Mockūnas 293
Bendruomenės elementas — R. Lukoševičiūtė 293
Dvikalbiškumas — dr. Alg. Norvilas — 294
Lietuvių kultūra už Lietuvos ribų — T. Venclova 295
Kalba ir kultūros kūrimas — M. Stankuvienė-Saulaitytė 296
Kultūrinis bendradarbiavimas — A. Valavičius 296
Kūrybos skatinimas ir skleidimas — E. Sakadolskienė 297
Kongresas, Londonas, stovykla — D. Markelytė 301
Jaunimas įvairiuose kraštuose — V. Musonytė 305
Laiškas Lietuvos jaunimui — PLJK 306
Kongresas ir okupuota Lietuva — V. Nakas 307
Lietuvių jaunimo pareiškimas popiežiui Jonui Pauliui II 309
Kongreso įspūdžiai — S. Saldytė, O. Virbickaitė, M. Šmitienė, E. Baronaitė 314
Lietuvių Fondas — šio „Ateities" numerio mecenatas 317
„Filosofavimas..." — dr. Ant. Maceina 319
Tarptautiniai vaiko metai — A. Vinokūras 320

PROZA

Cikados — I. Meras 54
Vyskupas Motiejus Valančius (vaidinimas) — J. Dėdinas 62
Orakulo pokštas — J. Gliauda 116
Tikrovė (romano ištrauka) — V. Volertas 230

POEZIJA

Poeto pokalbiai su Rūpintojėliu (eil.) — L. Andriekus 1
Eilėraščiai — E. Cardenal 18
Eilėraščiai — Blas de Otero 19
Tautos autoportreto eskizas (eil.) — K. Bradūnas 37
Poezija — M. Pakalniškytė-Girniuvienė 46
Poezija — L. Rimkus 51
Laisvės sonata (eil.) — A. Kairys 60
O Sūduva! (eil.) — J. Karčiauskas 73
Prisikėlimas (eil.) — A. Jasmantas 105
Eilėraščiai — T. Pautieniūtė 118
Supasi, supasi lapai... (ištrauka iš eil.) — B. Sruoga 141
Šventojo medžio nukirtimas (eil.) — K. Bradūnas 177
Eilėraščiai — Loreta 193
Žemaičių šlovė (eil. ištrauka) — S. Stanevičius 213
Eilėraščiai — K. Bradūnas 221
Eilėraščiai — M. Stankuvienė-Saulaitytė 298
Eilėraščiai — J. Vogt 318

ATVIRAI

Kai popiežium išrenkamas lenkas — Sao Paulo jaunimas 24
Kas man nepatiko, tačiau buvo smagu — R. Kazlauskaitė 24
Kai vaikai auga, mums reikia vieni kitų — V. Tijūnėlienė 25
Ką dabar atneštų staigi politinė laisvė Lietuvai? — dr. L. Sidrys 58
Apie atsinaujinimą, orientaciją ir lietuvybė — V. Alantas ir K. Trimakas 59
Nauji religiniai sąjūdžiai — Ar jų tarpe atsiras ir ateitininkija? — L. Sidrys 90
Kovoti viešai ar slaptai — L. Palubinskas 101
Mintys Vasario Šešioliktajai — V. Laniauskas 129
Ar viskas, ką mes darome, yra tikslinga? — P. R. Klimas 130
Amžinasis trikampis: Vyras, žmona, vaikai — D. Staniškienė 160
Pasaulėžiūrinių leidinių serijos reikalu — A. Maceina 247

Laiškas pasaulio žydų jaunimui — A. Vinokūras 322
Netikša ar derintojas? — kun. St. Yla, dr. Ant. Maceina, kun. K. Trimakas 323
Po sendraugių stovyklos — D. Žilevičienė 326

KNYGOS

St. Ylos „Lietuvių šeimos tradicijos" (rec.) — D. Kučėnienė 22
Laisvės sonata — ar šauksmas? — A. Zailskaitė 61
Josemiaria Escriva de Balaguero „Švento rožinio paslaptys" — vertimas 92
Mirgos Girniuvienės „Senojo bokšto paslaptis" — G. Liulevičius 136
Deliriumo viešpatijoje — J. Gliauda 153
For Those Still at Sea — J. B. Laučka 202
Keturios knygos apie Vilniaus universitetą — Jokūbas K. 249
St. Ylos „Jurgis Matulaitis" (rec.) — ses. O. Mikailaitė 327

ATŽALOS

Įspūdžiai iš seminaro — S. Lenkauskaitė 26
Eilėraščiai — L. Palubinskaitė 27
Pirmas žaidimas — P. Staniškis 28
1978 m. vasara — M. Bankaitytė 28
Ateitininkų veiklos plotas — V. Juodišiūtė 28
Sapnas (eil.) — G. Gražutis 64
Iškyla — V. Liulevičius 64
Žvilgsnis į kopas — V. Lukošiūnas 65
Perskaičius romaną „Abraomas ir sūnus" — V. Laniauskas 65
Ramuma (eil.) — J. Senda 98
Eilėraštis — Rūta 99
Piemenėlio giesmė (eil.) — L. Dudėnaitė 100
Karalaitė (eil.) — Rūta 134
Eilėraštis — D. Mališka 134
Nuotykiai važiuojant į Dainavą — D. Skukauskaitė 135
Kelionė į jūrą — R. Pemkutė 171
Eilėraščiai — L. Palubinskaitė 240
Moksleivių stovyklos Dainavoje dienoraštis 241
Bendri stovyklos įspūdžiai — P. Staniškis 242
Stovyklos dienos 243
Dievo ieškant dykumoje — L. Palubinskas 329
J. Degutytės Lietuva — R. Pemkutė 331

ANTAI... — K. Trimakas 2, 38, 74, 106, 142, 178, 214, 270

VEIKLA 30, 68, 101, 138, 172, 206, 252, 333

LAIŠKAI 36, 67, 103, 140, 172, 267, 332

Ateitis — Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.
Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.
Redaktoriai: Saulius Kuprys, dr. Arūnas Liulevičius, dr. Linas Sidrys ir Aldona Zailskaitė.
Redakcijos nariai: Jonas Kuprys (fotografija), Roma Olšauskaitė ir Rima Sidrienė.
Administratorius: Jonas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.
K. Trimakas redagavo 1 ir 9—10 nr.; A. Zailskaitė — 2 ir 5 nr.; A. Liulevičius — 4 ir 7—8 nr.; L. Sidrys — 3 nr.; S. Kuprys — 6 nr.

Jaunųjų Ateitininkų Sąjunga

Pirmas naujosios Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos (JAS) centro valdybos rūpestis yra užmegzti ryšius su jaunųjų ateitininkų vienetais. Tad kreipiamės į visus jaunučių-jaunių globėjus ir vadovus, prašydami, kad kuo greičiau mums parašytų, pažymėdami savo būrelio vardą ir narių skaičių. Visi, kurie skubiai prisistatys, „dovanų" gaus ką tik išleisto jaunųjų ateitininkų Programos Vadovo egzempliorių. Labai geidžiame sudaryti pilną globėjų-vadovų sąrašą, kad jau nuo pat mokslo metų pradžios veikla sklandžiai vystytųsi.

Svarbiausias JAS centro valdybos darbas yra jaunimo vasaros stovyklos organizavimas. Jau kelinti metai stovykla buvo perpildyta, tačiau stovyklos štabą suorganizuoti buvo milžiniškas darbas. Tad kreipiamės į šio jaunimo tėvus bei prijaučiančius prašydami pagalbos. Pareigų yra gan įvairių, o gerai atliktas darbas teikia daug malonumo. Prašome pagalvoti, ar tikrai negalėtumėte dvi savaites praleisti su lietuvišku jaunimu tautinėje bei ideologinėje atmosferoje. Pagalvokite, parašykite ir pasisiūlykite į talką.

Prašome visus JAS centro valdybai laiškus adresuoti: JAS Centro Valdyba, c/o G. Kriaučiūnienė, 1816 Tecumseh River Drive, Lansing, Mich. 48906. Jei kas turi klausimų ar nori asmeniškai pasikalbėti, skambinkite 517-321-0091. Jūsų Kristuje,

JAS Centro Valdyba

Atsiųsta paminėti

CHRONICLE of The Catholic Church in Lithuania. Nrs. 27, 28, 29, 30, 31, 32. Vertėja Vita Matusaitienė. Popieriniais viršeliais su vardynu ir žemėlapiu, kuriame sužymėtos tame numeryje minėtos vietovės. Vienos knygelės kaina $1.00. Užsakant 10 ar daugiau — po 50 ct. Gaunama iš Kunigų Vienybės, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207

Jurgis Gliauda. PERLOJOS RESPUBLIKA. Dzūkų Draugijos premijuotas ir išleistas romanas. Viršelis dail. Petro Aleksos. 370 psl. Spaudė „Draugo" spaustuvė. Chicaga, 1979 m.

TĖVYNĖS SARGAS. 1979 m., 2 (43) nr. Red. Petras Maldeikis. Adm. Antanas Balčytis. Leidžia Popiežiaus Leono XIII Literatūrinis Fondas.

AUŠRA. 1979 m., 2 nr. Lietuvių Visuomeninės Kultūros Draugijos Centro Valdybos organas. Redaguoja kolegija Seinuose. Vyr. red. E. Petruškevičius. Minima Liaudies Lenkijos 35 m., Vilniaus universiteto 400 m. ir pirmojo viešo lietuvių spektaklio „Amerika pirktyje" Palangoje pastatymo 80 m. sukaktys. Prisimenami ir rašyt. J. Biliūnas, Vincas Kudirka ir kalbininkas Jonas Jablonskis.

Dr. Juozas Prunskis. LITHUANIA'S JEWS AND THE HOLOCAUST. Apžvalga lietuvių-žydų santykių taikos, sovietų bei nacių okupacijų metu. Išleido Amerikos Lietuvių Taryba. Chicago, 1979. 48 psl. brošiūra. Kaina 1 dol.

Antanas Rubšys. RAKTAS Į NAUJĄJĮ TESTAMENTĄ. Antroji dalis: Bendrija — Organizacija. „Krikščionis gyvenime" serijos leidinys. Nr. 17. Meniškai apipavidalino ses. O. Mikailaitė. Spausdino N. P. Marijos Seserys, Putnam, Con. 424 psl. Kaina 9 dol.

LITANIJOS. Sonetai Marijai, gauti iš okupuotos Lietuvos. Autoriaus,-ės pavardė nežinoma. Spaudė „Mūsų Lietuva", Sao Paulo, Brazilija, 1979.

Statement of ownership, management and circulation

„Ateitis" (publication number: USPS 035-440) is published monthly, except July and August. Its publisher and owner is American Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, 10000 S. Bell St., Chicago, IL. 60643. The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the excempt status for Federal income tax purposes have not changed during preceding 12 months. The editor is Rev. Kestutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. The managing editor is Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629. In the preceding 12 months „Ateitis" averaged a press run of 1200 each issue (single issue nearest to filing date, 1200) of which 1012 (1020) were distributed to paid individual subscribes by mail and none (0) sold through dealers, carriers, street vendors or counter sales; total paid circulation being 1012 (1020); free distribution by mail, carriers or other means 75 (85). Copies not distributed — left-over 113 (95).

ALp(LKA)1786
1979, Nr.9/10

90.725.258